

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team:

Onderwerp:

Besluit omtrent invulling van de stedelijke organisatie voor de energieklussendiensten (Deventer Buurtklussers).

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 17-12-2024
Notanummer	: 2024-919
Datum	: 17-12-2024
Programma	: 04b - Energietransitie
Portefeuillehouder	: Wethouder Van Essen,
Bijlage(n)	: 241205 Opzet overkoepelende organisatie Deventer Buurtklussers.docx.pdf, Rapport_Verkenning_Energieklussendienst Deventer (def)-gecomprimeerd kopie.pdf

Parafering

11-12-2024: Wethouder11-12-2024: Programmamanager energietransitie

Agendering

* 11-12-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

17-12-2024

B & W d.d.: 17-12-2024

Besluit

1. De pilot om te zetten naar het officieel starten van de energieklussendiensten (Deventer Buurtklussers).
2. Te starten met het vervolgtraject met Stichting 2Gether om te komen tot een samenwerkingsovereenkomst (SOK).
3. Te starten met het opstellen van het DAEB-Vrijstellingsbesluit (Dienst van Algemeen Economisch Belang) voor de energieklussendiensten.

De nota en het besluit openbaar te maken nadat Stichting 2Gether en de reeds bestaande lokale klussendiensten zijn geïnformeerd over het besluit.

Inleiding

De raad heeft bij de begroting van 2023 een amendement ingediend met als onderwerp 'Klusbrigade Energie en Klimaat'. Er is toen €30.000 beschikbaar gesteld om samen met maatschappelijke partners en wijkinitiatieven te zorgen voor de totstandkoming van klusbrigades in meerdere wijken. Met dit budget is een onderzoek gestart om te verkennen hoe relevant energieklussendiensten zijn voor de gemeente Deventer en hoe deze opgezet zouden kunnen worden. Uitkomst van dit onderzoek (zie bijlage) was dat er voldoende draagvlak en animo is voor een dergelijke klussendienst vanuit wijk- en buurtinitiatieven, werkgeversorganisaties, opleiders, lokale energieorganisaties, en de programma's Werk en Inkomen en Meedoen van de gemeenten Deventer. Vervolgens is verdiepend onderzoek (zie bijlage) gedaan naar hoe we de klussendiensten in Deventer kunnen vormgeven, geïnspireerd door het model van de Klussendienst Zandweerd. Dat is gedaan door verschillende andere gemeenten waarin klussendiensten actief zijn te interviewen en met verschillende klussendiensten te spreken over wat zij nodig

hebben om goed en duurzaam te kunnen functioneren. Daarnaast hebben een aantal buurten aangegeven al te willen starten met een pilotklussendienst: Voorstad-Oost, Colmschate-Zuid en Diepenveen. Deze drie klussendiensten hebben alle drie een eigen kleur en karakter en zijn vanuit de buurten zelf ontstaan.

Conclusies verdiepend onderzoek Verbreden

Verbreed de energieklussendienst naar meer klussen dan alleen kleine energiebesparende maatregelen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld hulp bij het afkoppelen van een regenton, hulp bij tegelwippen, hulp bij het vergroenen van een tuin. Maar ook voor kleine klussen in huis is een vraag. Klussen zijn vaak te klein en niet interessant voor een bedrijf maar kunnen voor mensen groot voelen. Dit wordt ook gezien vanuit de WMO. Met het verbreden van de energieklussendienst kan een grotere vraag bediend worden die op termijn goed is voor de businesscase.

Organisatie

In de verkenning hebben we meerdere vormen voor de organisatiestructuur van de klussendiensten onderzocht:

1. Allemaal losse klussendiensten in de buurten/wijken.
2. Losse klussendiensten in de buurten/wijken ondersteund door een overkoepelende organisatie:
 - a. In laten vullen door een bestaande organisatie. Uit een belangenafweging is Stichting 2Gether als meest geschikte kandidaat naar voren gekomen.
 - b. een eigenstandige, nieuw op te richten organisatie.

Uit de verkenning blijkt dat langdurig goed georganiseerde klussendiensten veel baat en belang hebben bij een overkoepelende organisatie die het werkgeverschap voor de klussendiensten regelt en het gros van de administratieve lasten draagt. Aanhaken bij een bestaande stedelijke partij heeft als grote voordeel dat al veel taken daar zijn belegd en hierover dus kennis bestaat. Ook kent een dergelijke organisatie een financiële basis. Een nieuwe organisatie begint min of meer op nul.

De afweging voor een uitvoerende organisatie is gemaakt tussen Stichting 2Gether en Circulus. De kerntaak van Circulus is afval, hergebruik grondstoffen en reiniging, terwijl Stichting 2Gether maatschappelijke participatie organiseert. Stichting 2Gether heeft aangegeven de uitvoerende dienst voor een dergelijke overkoepelende organisatie te willen zijn. Zij beschikt over de juiste kennis, ervaring en het juiste netwerk in wijken en buurten. Ook heeft zij al ervaring met het opzetten van klussendiensten: de Stadswerkplaats. We stellen daarom voor dat we het vervoltraject met Stichting2Gether gaan inrichten.

Staatssteun

Om de overkoepelende klussendienst en de buurtklussendiensten langdurig te kunnen steunen (in ieder geval de komende twee jaar) is verkend welke aanbestedingsverplichtingen er zijn. Een lokaal georganiseerde klussendienst met een uitvalsbasis in de buurt mag gezien worden als een Dienst van Algemeen Economisch Belang. Om te kunnen voldoen aan de regelgeving omtrent staatssteun bij het verlenen van compensatie voor het verrichten van een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB), is het van belang dat het college een DAEB-Vrijstellingsbesluit vaststelt. Deze leggen wij binnenkort aan het college voor.

Werken met een afstand tot de arbeidsmarkt

De klussendienst kan een interessante plek zijn voor de basisbaan die in ontwikkeling is. In de komende periode willen we verkennen hoe daar verder aan vorm gegeven kan worden.

Samenwerking met de WMO

Voor de samenwerking met de WMO kan onderzocht worden of deelnemers van dagbesteding een bijdrage kunnen leveren in de uitvoering van de klussendienst. Vanuit de WMO wordt er een markt gezien voor kleine klussen bij mensen in huis, maar mogelijk ook kleine klussen in relatie tot bijvoorbeeld het beheren en onderhouden van WMO voorzieningen. We verkennen de komende periode hoe dat concreet gemaakt kan worden.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het opzetten van de energieklussendiensten komt voort uit het amendement van de raad bij de begroting van 2023 en sluit aan bij de ambitie van 55% CO₂-reductie voor 2030, vastgesteld in de Energievisie en bij 20% aardgasreductie in de gebouwde omgeving, zoals vastgesteld in de Transitievisie Warmte (TVW) en genoemd in de energievisie. Ook sluit dit aan bij het armoedebeleid van de gemeente.

Kader

- Amendement raad 'Klusbrigade Energie en Klimaat' bij begroting 2023.
- Wijzigingsbeschikking middelen aanpak energiearmoede 12 juli 2023.
- Energievisie 2023.
- Transitievisie Warmte (TVW) 2021.

Betrokken partijen en participatie

- * Klussendienst Zandweerd
- * Pilot klussendiensten (Voorstad-Oost, Colmschate-Zuid en Diepenveen)
- * Stichting 2Gether
- * Circulus
- * Konnected
- * Buurthuizen
- * Duurzaamheidsteams
- * Voor Elkaar Teams
- * Geldfit
- * Deventer Energie Coöperatie (energiecoaches)
- * Programma Meedoen
- * Programma Werk en Inkomen
- * Raster
- * Ulebelt
- * Woningbouwcorporaties (Rentree, Ieder1, De Marken)
- * Technicampus

Toelichting op participatiebeleid

N.v.t.

Argumenten voor en tegen

Voor

- 1.1. Vermindering van energiearmoede, lager energieverbruik, reductie van CO₂-emissies.
- 1.2. Oplossen van relatief kleine klussen die voor mensen heel groot kunnen voelen.

- 1.3. Gezondheidsverbetering (tocht en vocht).
- 1.4. Bijdragen aan het versterken van buurtnetwerk(en).
- 1.5. Activering, participatie, leer- en doorgroeimogelijkheden voor mensen vanuit de WMO.
- 1.6. Bijdragen aan het verminderen van het tekort aan vakpersoneel.
- 1.7. Verminderen van schaamte (door psychische problematiek of ouderdom kunnen mensen zelf geen klussen in en rondom hun huis meer doen. Mensen schamen zich tegenover bezoek en burenen.)
- 2.1. Stichting 2Gether (organisator van o.a. Rechttop!) heeft de juiste kennis, ervaring en het juiste netwerk.
- 2.2. Het doel van Stichting 2Gether sluit aan bij het doel en de missie van de Deventer Buurtklussers.
- 2.3. Er komen geregeld al vragen van bewoners naar klussen bij Rechttop binnen, maar Rechttop moet daar nu nee op antwoorden. De Deventer Buurtklussers kunnen deze klussen wel uitvoeren.
- 2.4. Efficiëntie. Het oprichten van de overkoepelende organisatie Deventer Buurtklussers bij een bestaande organisatie gaat vele malen sneller dan het oprichten van een eigen nieuwe entiteit.
- 3.1. Met een DAEB is het mogelijk om Stichting 2Gether staatssteunproof subsidie te verlenen.

Tegen

- 1.1. Het is relatief kostbaar. Voor de eerste twee jaar is er dekking vanuit de SpUK energiearmoede (€985.823), maar voor de daaropvolgende jaren moeten geldstromen slim verbonden worden en moet de businesscase verder uitgewerkt worden op basis van de opgedane kennis over de opbrengsten van de klussen in het eerste jaar. Een duurzame Deventer klussendienst in de beginperiode duurt langer dan het inhuren van bestaande Energiefixers van grote energie-fix bedrijven uit Amsterdam (Energiefixers) of Rotterdam (Sobolt). Op deze manier werken we echter aan een sterk lokaal verankerd initiatief dat langer door kan gaan en meer diensten verleent dan alleen kleine energiemaatregelen.
- 1.2. De inschattingen (en ervaringen) over de opbrengsten die een klussendienst zelf kan genereren lopen sterk uiteen.
- 1.3. We willen de klussendiensten inzetten voor de lange termijn, dat betekent een gezonde businesscase. Een dergelijke klussendienst zal nooit helemaal zonder ondersteuning vanuit de overheid kunnen. We verkennen breed in de organisatie hoe we bestaande geldstromen daar slim voor in kunnen zetten.
- 2.1. Minder regie. Een stichting heeft een eigen invulling. Maar hier kunnen we goede afspraken over maken in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK).
- 2.2. Afspraken kunnen we in een SOK heel goed vastleggen, maar de omgeving is veranderlijk, dus misschien moeten de afspraken worden bijgesteld.
- 3.1. Het is geen hermetisch dichtgetimmerd juridisch middel. De SOK is de basis, maar er kunnen zich altijd onverwachte situaties voor doen waar we dan op moeten reageren. Hoewel goed onderbouwd, kan een rechter toch besluiten dat het gebruik van de DAEB niet gerechtvaardigd is voor het staatssteunproof verlenen van de subsidie.

Financiële consequenties en dekking

Het budget dat door de raad via het amendement was gereserveerd voor de energieklussendiensten is gebruikt voor de uitvoering van het verkennende onderzoek.

Er is dekking vanuit de SpUK energiearmoede (Wijzigingsbeschikking middelen aanpak energiearmoede 12 juli 2023) voor de eerste twee jaar van het bestaan van de Deventer Buurtklussers. Deze middelen mogen alleen besteed worden aan het bestrijden van energiearmoede, in de beschikking zijn energiefixers of -klussers nadrukkelijk als voorbeeld daarin genoemd.

De conceptbegroting laat zien dat dekking voor de komende twee jaar mogelijk is (zie bijlage Opzet overkoepelende organisatie Deventer Buurtklussers). Deze

begroting geeft nog niet het vertrouwen dat de klussendienst op termijn volledig zelfstandig kan draaien. We verwachten ook dat er altijd een structurele bijdrage nodig blijft zijn, maar we denken wel dat deze met de jaren fors omlaag kan. Naast de opbrengsten van de klussen verkennen we breed in de organisatie hoe bestaande geldstromen slim verbonden kunnen worden om daarmee vooral ook meer opdrachten voor de klussendienst te genereren (WMO, Werk en Inkomen, Energietransitie). De komende maanden wordt naast de SOK met Stichting 2Gether ook gewerkt aan het verbeteren van de businesscase. Deze komt, samen met de SOK en het DAEB-Vrijstellingsbesluit terug voor besluitvorming bij het college.

Openbaarmaking en communicatie

Nu communiceren we nog niet over de Deventer Buurtklussers. Het moment dat de SOK getekend wordt is een mooie aanleiding voor een persmoment.

De verschillende buurtklussendiensten verzorgen zelf hun eigen communicatie en worden daarbij ondersteund door Duurzaam Deventer. Daarnaast werken ze (daar waar van toepassing) nauw samen met de gebiedsregisseurs die de Wijk Uitvoeringsplannen uitvoeren.

Aanpak en uitvoering

- DAEB-Vrijstellingsbesluit opstellen en door college laten vaststellen.
- Samenwerkingsovereenkomst (SOK) opstellen met Stichting 2Gether.
- Verder uitwerken hoe energieklussendiensten werkplekken kunnen bieden voor mensen uit de WMO in samenwerking met het programma Meedoen.
- Verder uitwerken hoe eventueel basisbanen kunnen worden opgenomen in de energieklussendiensten in samenwerking met het programma Werk en Inkomen.
- Stichting 2Gether werkt uit hoe zij het werkgeverschap voor de Deventer Buurtklussers op gaan zetten.
- In het eerste jaar wordt op basis van de ervaringen uit de pilots de businesscase aangescherpt en een perspectief voor de toekomst geschetst.

Planning

- Februari: vaststellen DAEB-Vrijstellingsbesluit door college.
- Februari: Samenwerkingsovereenkomst (SOK) tekenen door college en Stichting 2Gether.
- Maart: Subsidievaststelling.
- Maart/April: Start Deventer Buurtklussers door Stichting 2Gether.

Overkoepelende organisatie Deventer Buurtklussers¹

December 2024

Door: Nico Beukema en Martijn Willems

Inhoud

1. Aanleiding
 - 1.1 Onze visie
2. Doel en missie
 - 2.1 Doelstelling
 - 2.2 Missie
 - 2.3 Doelgroep
3. Variant 1 – zelfstandige organisatie
 - 3.1 Organisatievorm
 - 3.2 Organisatiestructuur
 - 3.2.1 Bestuur
 - 3.2.2 Werkorganisatie
 - 3.2.3 Partnerschapstafel
 - 3.2.4 Samenwerkingspartners
4. Variant 2 – Onderbrengen Deventer Buurtklussers bij Stichting 2Gether
 - 4.1 Stichting 2Gether
 - 4.2 Aansluiting bij de doel en missie van de Deventer Buurtklussers
 - 4.3 Organisatievorm
 - 4.4 Organisatiestructuur
 - 4.4.1 Raad van Toezicht
 - 4.4.2 Directeur-bestuurder
 - 4.4.3 Werkorganisatie
 - 4.4.4 Partnerschapstafel
 - 4.5 Voorwaarden voor deze variant
5. Werkzaamheden van Deventer Buurtklussers
 - 5.1 Klussen in de buurt
 - 5.2 Klussen tegen betaling
 - 5.3 Verdringing – een korte marktverkenning
 - 5.4 Concurrentieanalyse
6. Financieel plan
 - 6.1 Businesscase
 - 6.2 Toelichting kosten
 - 6.3 Toelichting opbrengsten
7. Conclusie

1. Aanleiding

De wens is om door eenvoudige energiemaatregelen uit te voeren steeds meer huizen in Deventer energiezuiniger te maken. Deze wens komt voort uit het duurzaamheidsprogramma van de gemeente Deventer. Dit kan in de vorm van een klussenteam die deze maatregelen uitvoert. Een dergelijk klussenteam voert deze maatregelen uit op buurtniveau.

In het kader van deze opdracht zijn dat energiebesparende maatregelen ten behoeve van mensen die te maken hebben met energiearmoede. Dit gaat om de huishoudens waar het aandeel energiekosten een (te) groot deel van het totale huishoudbudget vragen. Als er voor een klussenteam geen opdrachten (meer) zijn en dus alle adressen in Deventer voorzien zijn van eenvoudige isolatie, zou het klussenteam ophouden te bestaan.

Een dergelijk klussenteam wordt een buurtklussenbedrijf wanneer er sprake is van een duurzaam perspectief en een verdienmodel. Er zijn zoveel meer kleine klussen die een klussenteam kan doen. Denk aan kleine reparaties, eenvoudige montage klussen, tuinonderhoud, schilderwerk, etc. Op lange termijn kunnen ook andere werkzaamheden uitgevoerd worden door dit buurtklussenbedrijf.

De klussen bij mensen thuis kunnen inkomsten opleveren, die ervoor zorgen dat het klussenteam voor een klein gedeelte uit de kosten is. De kern van haar inkomsten bestaat uit subsidies. Maar ook betaalde opdrachten vanuit buurtbewoners, aangevuld met opdrachten vanuit grotere (buurt)organisaties en overheden.

1.1 *Onze visie*

Deventer heeft behoefte aan een duurzaam maatschappelijk klusbedrijf, dat zich in eerste instantie richt op energieklassen en op alle andere klussen die bij wijkbewoners blijven liggen. De energieklassen vormen de introductie en het vliegwiel. Op de lange termijn zien wij voor ons dat het klussenbedrijf doorgaat met het oppakken van ander werk, de urgenties van de toekomst. Te denken valt aan:

- aanpak van klimaatadaptieve maatregelen.
- aandacht voor zorg, eenzaamheid en armoede.
- ondersteuning van de buurthuizen in de gemeente.

Wij zien een overkoepelende organisatie als thuisbasis voor klussenteams in de buurten of dorpen van Deventer. Als voorlopige naam voor deze organisatie kiezen we *Deventer Buurtklussers*. Wij zijn van mening dat in deze naam drie aspecten samenkomen. De naam Deventer geeft aan dat het bij onze stad hoort en dat er sprake is van een herkenbare en een overkoepelende organisatie. De naam buurtklussers duidt op een verbondenheid met de eigen buurt. De buurtklussers werken als het ware om de hoek. Tenslotte wijst de term klussers op uitvoering, gewoon aan de slag en sluit de term op voorhand geen mogelijke klussen uit. Het kan alles zijn.

Het is nadrukkelijk het idee dat de Deventer Buurtklussers zich verhouden tot de buurten waar ze in werken. Ontstaan uit of samenwerken met de organisaties die daar actief zijn. Op lange termijn zijn ze een vast gezicht voor bewoners en professionals, waarbij het duidelijk is waar ze voor te benaderen zijn.

Daar waar buurtgerichte organisaties al een klussenteam hebben kan dit team, naargelang hun behoefte, aansluiting zoeken bij de Deventer Buurtklussers. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Klussendienst Zandweerd.

Het is op voorhand niet de bedoeling dat de Deventer Buurtklussers de zoveelste organisatie wordt die zich over de buurten verspreidt. Wij vertrouwen op de krachten en energie die in de buurten zijn. Daarmee heeft elk klussenteam wat ons betreft "een eigen kleur".

Dit voorstel omvat twee varianten, namelijk een variant waarin een nieuwe organisatie wordt geïntroduceerd en een variant waarin de Deventer Buurtklussers worden ondergebracht bij een bestaande organisatie in Deventer. De voorkeursvariant is dat de Deventer Buurtklussers worden ondergebracht bij de Stichting 2 Gether.

2. Doel en missie

2.1 Doelstelling

Het doel van de *Deventer Buurtklussers* is ondersteunen van individuele Deventernaren of organisaties in de stad met:

- Het verrichten van werkzaamheden die het welzijn en de woonkwaliteit van mensen verbeteren. Dit kan op verschillende manieren:
 - Verminderen van (energie)armoede: aanbrengen van isolatiemaatregelen die leiden tot een verlaging van de energierekening en daarmee energiearmoede. Jaarlijks hebben de Klussteams minimaal 500 contacten met mensen waarvan we aannemen dat zij energiearmoede kennen. Tijdens deze contacten wordt aandacht besteed aan het verminderen van energieverbruik en kunnen middelen worden aangebracht of verstrekt die het energieverbruik verminderen.
 - Vermindering van armoede in het algemeen: een buurtklussteam zal relatief goedkoop zijn. Daarnaast zijn er goede voorbeelden van vouchersystemen waarbij hulporganisaties de inzet van een klussteam aanbieden.
 - Wegnemen van schaamte: door fysieke of psychische problematiek of simpelweg ouderdom kunnen sommige mensen eenvoudige klusjes in en om het huis zelf niet meer doen. Hierdoor wordt het woongenot van het eigen huis beïnvloed en kunnen mensen zich schamen tegenover bezoek en burens.
- Bijdragen aan oplossen persoonlijke problemen: niet iedereen heeft een groot netwerk en/of een groot oplossend vermogen. Een vertrouwde organisatie op buurtniveau kan dan behulpzaam zijn. Enerzijds om de kleine klusjes zelf op te lossen of anderzijds door te helpen een professioneel bedrijf in te schakelen wanneer het probleem groter is.
- Bijdragen aan het versterken van een buurtnetwerk(en): Op lange termijn kennen zij buurtbewoners goed en kunnen mensen met vragen (vragers) koppelen aan mensen met mogelijke oplossingen (dragere). Die laatste kunnen ook buurtorganisaties en buurt professionals zijn.
- Oplossen tekort aan vakpersoneel: veel kleine klusjes in huis worden normaliter gedaan door loodgieters, timmerlieden, schilders, etc. Door de krapte op de arbeidsmarkt zijn deze bedrijven niet tot nauwelijks beschikbaar voor kleine klusjes in huis. Zij komen alleen bij grootschaliger werk.

3.2 Missie

Deventer buurtklussers biedt een scala aan klussen in en rondom het huis van een individu of voor organisaties in de buurt waar ze werkzaam is.

Belangrijke waarden zijn:

- oog voor mens
- kwaliteit
- service
- betrouwbaarheid

Deventer Buurtklussers werkt met vakkundige professionals die affiniteit hebben met de buurt en oog hebben voor de buurtbewoner. Zij worden vergezeld door enthousiaste vrijwilligers en mensen met een leeropdracht of participatiewens. Deventer Buurtklussers ontzorgt haar klanten en biedt oplossingen voor een groot deel van hun klussen en vragen.

3.3 Doelgroep

De doelgroep voor Deventer Buurtklussers omvat alle bewoners van Deventer die zoeken naar een vakkundig en betrouwbaar klussenteam voor het verrichten van eenvoudige (energie)klussen in en om het huis of instelling. Mensen die in (energie)armoede of dreigende (energie)armoede leven hebben voorrang, maar iedere Deventenaar kan een beroep doen op het klussenteam wanneer sprake is van klussen die passen bij de mogelijkheden van het team. Particulieren kunnen hulp vragen bij eenvoudige klussen in en om het huis, alsook verenigingen van eigenaren (VVE's), verhuurders of buurtorganisaties die op zoek zijn naar een partner voor het verrichten van werkzaamheden in de buurt.

Deventer Buurtklussers heeft aandacht voor buurtbinding. De buurtklussenteams zullen er op diverse manieren aan werken om hun medewerkers en hun klanten te laten bijdragen aan het samenleven in hun buurt. Door de kennis van de buurtklussenteams over de buurt en haar bewoners kunnen zij makkelijk koppelingen maken tussen mensen en organisaties. Ook heeft het buurtklussenteam, en dan met name de hoofdklusser, een signalerende functie. Wanneer zij schrijnende situaties aantreffen, kunnen zij dit bespreekbaar maken. Indien nodig kunnen ze hulp inschakelen vanuit het buurtnetwerk.

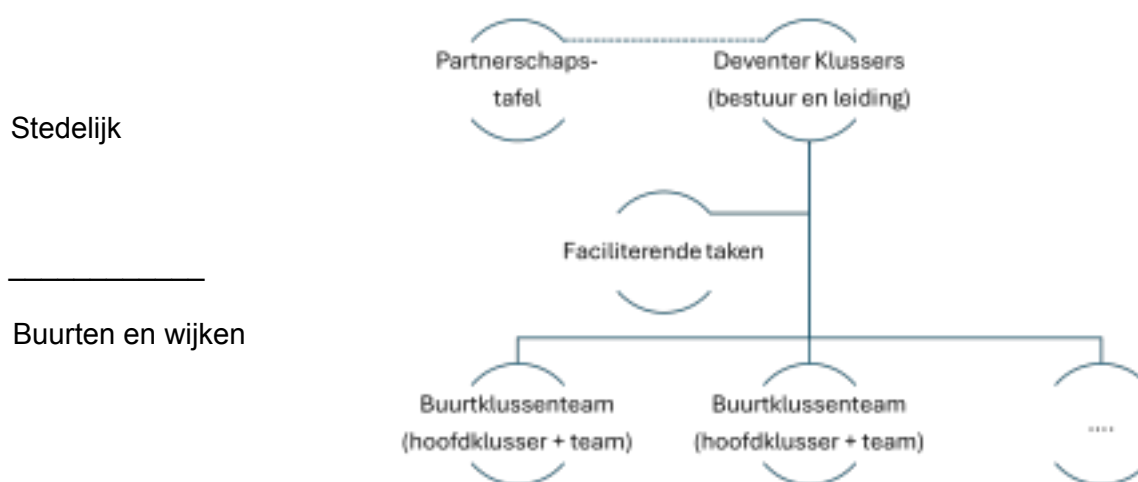
Deventer Buurtklussers biedt de mogelijkheid om te leren en te activeren. Medewerkers van de klussenteams doen werkervaring op en ontvangen scholing. Hierover worden nadere afspraken gemaakt met de gemeente, KonnecteD en met opleidingsinstellingen.

3. Variant 1 – zelfstandige organisatie

3.1 Organisatievorm

De Deventer Buurtklussers kan als een zelfstandige organisatie op stedelijk niveau worden georganiseerd. Wij kiezen er dan voor om een stichting op te richten. Een stichting met een bestuur en een werkorganisatie is in onze ogen de beste vorm.

Hierbij hoort de volgende hoofdstructuur:

3.2 Organisatiestructuur

De stichting bestaat uit:

- Bestuur
- Directeur (verantwoordelijk voor werkorganisatie)

Daarnaast introduceren we een Partnerschapstafel. Dit is een groep bestaande uit de belangrijkste partners in de stad, die we vragen mee te denken over de strategische koers van de stichting.

Dit alles zal opgenomen worden in de statuten van de stichting en overeenkomen met de missie, visie en strategie van de stichting.

3.2.1 Bestuur

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de stichting, zij bewaakt de grote strategische lijnen en neemt hier besluiten over. Daarnaast adviseert het bestuur de directeur en de werkorganisatie over de dagelijkse uitvoering.

Het bestuur bestaat uit minimaal 3 personen. Gewenst is om het bestuur uit 5 personen te laten bestaan. Een voorzitter, een penningmeester, secretaris en 2 algemene leden. De keuze voor de bestuursleden wordt samen met de beoogde directeur en de gemeente als opdrachtgever van de Deventer Buurtklussers gemaakt.

3.2.2 Werkorganisatie

De werkorganisatie wordt aangestuurd door de directeur en is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelen van de werkorganisatie, de strategie, het beleid en de resultaten hiervan. De werkorganisatie blijft bij voorkeur zo “plat” mogelijk. De directeur laat zich ondersteunen door een facilitair medewerker. Gezamenlijk faciliteren zij de klussteams die in de buurten aan het werk zijn.

De directeur zorgt voor de aansluiting bij de gemeentelijke programma's. In de eerste plaats geldt de aansluiting bij het gemeentelijke programma duurzaamheid, die opdrachtgever is voor de bestrijding van energiearmoede. In de tweede plaats wordt ook aansluiting gezocht bij andere gemeentelijke programma's, om de verbreding en de toekomstbestendigheid vorm te geven. Hetzelfde geldt voor projecten van andere partijen in de Deventer samenleving.

Deze buurtklussteams opereren op buurt- of wijkniveau. Elk team bestaat uit:

- een hoofdklusser/ coördinator. Dit betreft een betaalde functie
- 3 tot 4 teamleden

De teamleden kunnen mensen zijn die:

- Meedoen als vrijwilliger.
- Meedoen vanuit een uitkeringssituatie oftewel een reïntegratietraject en waarvoor dus een duidelijke leer- en uitstroom doelstelling geldt.
- Mensen die werken met behoud van uitkering, maar waarvoor uitstroom geen expliciet doel meer is.
- Leerlingen met een stageopdracht vanuit een (vak)opleiding.

De buurtklussteams kennen daarmee een gemengde samenstelling van vrijwilligers, mensen met een re-integratie of participatie opdracht en leerlingen. Essentieel voor de samenstelling van de buurtklussteams is dat het altijd mensen betreft die geschikt zijn om werkzaamheden bij mensen thuis te doen.

Een buurtklussteam kan rechtstreeks onder de stedelijke organisatie vallen of kan onderdeel zijn van een bestaande buurtorganisatie (bijvoorbeeld onderdeel van stichting de Buurtfabriek in Voorstad). In dat geval is er sprake van een coproductie tussen stedelijke organisatie en buurtorganisatie. Deze laatste invulling heeft de voorkeur, omdat daarmee de buurtbindingen sterker is en het buurtklussteam herkenbaarder is voor buurtbewoners. Waar een dergelijke buurtorganisatie ontbreekt, vult de stedelijke organisatie dit gat op. Ook dan is het doel om zo snel mogelijk toegang te verkrijgen tot de haarvaten van de buurt.

Op stedelijk niveau bevindt zich de faciliterende organisatie. Hier worden alle randvoorwaarden georganiseerd, die nodig zijn om de buurtklussteams te laten functioneren. Hier vindt de algehele coördinatie en leiding plaats van het maatschappelijk klussenbedrijf.

3.2.3 Partnerschapstafel

Tenslotte is het belangrijk om enkele strategische partners in de stad te committeren aan de Deventer Buurtklussers. Zij worden gevraagd deel te nemen aan een partnerschapstafel, een vorm van een klankbordgroep. Op deze partnerschapstafel wordt de strategische koers van *Deventer Buurtklussers* besproken en worden tussentijdse resultaten geëvalueerd.

Een partnerschapstafel wordt gevuld met belangrijke samenwerkingspartners in de stad. Ook de gemeente neemt deel aan de partnerschapstafel. Samen voeden zij het bestuur en

de leiding van de Deventer Buurtklussers met input en advies over werkzaamheden of zaken die opgepakt kunnen worden.

De partnerschapstafel wordt minimaal eens per jaar georganiseerd door de directeur van de stichting. Waar nodig gebeurt dit vaker. Het doel van de partnerschapstafel is:

- Het verbinden van belangrijke partners aan het bestaan van de Deventer Buurtklussers.
- Het leggen van strategische verbanden tussen deze partners en de Deventer Buurtklussers, zodat synergie en samenwerking ontstaat.
- Gezamenlijk de (actuele) maatschappelijke ontwikkelingen te duiden en te duiden hoe de Deventer Buurtklussers hierop kunnen inspelen.
- Waar mogelijk afspraken maken over de financiële toekomst van de Deventer Buurtklussers.

3.2.4 Samenwerkingspartners

Voor de Deventer Buurtklussers zijn er veel potentiële samenwerkingspartners. De volgende mensen en partijen zijn van belang:

- Bewonersorganisaties per buurt	<ul style="list-style-type: none"> - Thuisbasis voor een buurtklussenteam - Toegang tot bewoners en buurtnetwerken - Opdrachten voor klussen
- Buurthuizen	<ul style="list-style-type: none"> - Thuisbasis voor een buurtklussenteam - Toegang tot bewoners en buurtnetwerken - Opdrachten voor klussen
Buurtprofessionals (welzijn, zorg, politie, VoorElkaarTeams, Geldfit, huismeesters, Rechttop!, etc.)	<ul style="list-style-type: none"> - Toegang tot bewoners en buurtnetwerken - Feedback over functioneren - Partijen om signalen over schrijnende situatie te melden
Duurzaamheidsteams	<ul style="list-style-type: none"> - Toegang tot bewoners en buurtnetwerken - Vrijwilligers voor buurtklussenteams - Specialistisch advies over energieklassen - Evenementen (waarbij kan worden aangesloten)
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> - Opdrachten voor energieklassen - Andere opdrachten - Aansluiting strategische communicatie - Medewerkers vanuit leer- en activeringstrajecten
Rechttop!	<ul style="list-style-type: none"> - Toegang tot buurtnerwerken (zowel vragers als dragers) - Vrijwilligersnetwerk - Uitgifte vouchers
Geldfit	<ul style="list-style-type: none"> - Toegang tot bewoners in energiearmoede - Toegang tot andere bewoners - Uitgifte Vouchers
Deventer Energie Coöperatie	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking met de energiecoaches - Toegang tot bewoners en buurtnetwerken - Evenementen

Raster	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking op buurniveau - Toegang tot buurtnetwerken. - Evenementen
Ulebelt	<ul style="list-style-type: none"> - Opdrachten voor klimaatwerkzaamheden (regenwaterafvoer, tegels wippen, etc.) - Evenementen
Woningcorporaties	<ul style="list-style-type: none"> - Toegang tot bewoners en buurtnetwerken - Opdrachten voor klussen
KonnecteD	<ul style="list-style-type: none"> - Medewerkers vanuit leer- en activeringstrajecten - Begeleiding van deze medewerkers
Circulus - Maatschappelijke werkplaatsen (de circulaire ambachts centra)	<ul style="list-style-type: none"> - Ervaring met begeleiding en wijkgericht werken - Combinatie met inzameling grondstoffen
Technicampus - Scholingsprogramma	<ul style="list-style-type: none"> - Opleidingen voor hoofdklusers en medewerkers buurtteams

4. Variant 2 – Onderbrengen Deventer Buurtklusers bij Stichting 2Gether

Er is nadrukkelijk overwogen of het mogelijk of wenselijk is om de organisatie onder te brengen bij een reeds bestaande stedelijke partij. Aanhaken bij een dergelijke partij heeft als voordeel, dat al veel taken daar zijn belegd en hierover dus kennis bestaat. Ook kent een bestaande organisatie reeds een bestuur of raad van toezicht. Een volledig nieuwe organisatie begint min of meer op nul.

Met enkele van de mogelijke partijen die als 'host' van de Deventer buurtklusers zouden kunnen optreden zijn gesprekken gevoerd. Uiteindelijk is de Stichting 2gether overgebleven als serieuze kandidaat.

In dit hoofdstuk wordt besproken waarom een samenwerking met Stichting 2gether een goed alternatief is en waarom dit ook onze voorkeursvariant is. De directeur-bestuurder en de raad van Toezicht van Stichting 2Gether zijn betrokken bij de uitwerking van deze variant in dit hoofdstuk.

4.1 Stichting 2Gether

Stichting 2gether spant zich in om zoveel mogelijk mensen binnen Deventer in beweging te brengen en daagt hen uit mee te doen. Dit omdat het hebben van relaties een fundamentele menselijke drijfveer is. Het maakt mensen gelukkiger en gezonder. Tevens hebben mensen die zich inzetten voor een ander of voor de omgeving meer zelfwaardering en zijn ze gelukkiger. De Stichting richt zich op alle Deventenaren en maakt dus geen onderscheid in doelgroep. Dit met als uitgangspunt dat ieder op zijn/haar manier een bijdrage kan leveren aan de ander en de omgeving.

De activiteiten van de Stichting zijn gericht op personen die:

- Zinvol bezig willen zijn en een maatschappelijke bijdrage willen leveren
- Hun sociale netwerk willen uitbreiden
- Willen groeien en sterker willen worden
- Behoeftte hebben aan een vorm van dagbesteding
- Op termijn naar betaald werk willen doorstromen
- De Nederlandse taal en/of de Nederlandse arbeidscultuur zich (beter) eigen willen maken

De naam van Stichting 2Gether is niet breed bekend in Deventer, maar haar uitvoeringsorganisatie *Rechttop* is dat juist wel. Bij Rechttop staat het ontmoeten van andere mensen centraal; voor een gezellig praatje, om samen leuke dingen te doen of om samen werkzaamheden te doen die belangrijk zijn voor andere mensen of voor de omgeving

4.2.1 Aansluiting bij de doel en missie van de Deventer Buurtklussers

De Deventer Buurtklussers zullen zich richten op inwoners en organisaties binnen Deventer met als doel om het welzijn en de woonkwaliteit van mensen te verbeteren: - Verminderen van (energie-)armoede

- Verminderen van armoede in het algemeen
- Wegnemen van schaamte

Daarnaast dragen de Deventer Buurtklussers bij aan het oplossen van persoonlijke problemen, het versterken van buurtnetwerken en het oplossen van een tekort aan vakmensen.

Het doel van Stichting 2Gether sluit aan bij deze doelstellingen:

- Het faciliteren en stimuleren van participatie en meedoen in de maatschappij in de ruimste zin van het woord.
- Het actief overdragen van expertise aan relevante partijen en geïnteresseerden. - Het realiseren van verbinding in de stad tussen partijen en deelnemers.

In de lijn van de huidige dienstverlening vanuit Rechttop zouden de Deventer Buurtklussers een logische aanvullende dienst zijn. Bij Rechttop is al ervaring met het uitvoeren van onderhoud aan tuinen en er komen geregeld vragen binnen bij Rechttop van bewoners naar klussen, waar Rechttop nu nee op zegt. Rechttop werkt vanuit het armoedebeleid van de gemeente en koppelt financiële armoede aan sociale armoede. De extra koppeling naar energiearmoede past hierin. Zowel Rechttop als de Buurtklussers werken aan het versterken en activeren van mensen. Hoewel beide diensten hun eigen aansturing en financiering vereisen, zullen ze elkaar kunnen versterken als ze onder dezelfde stichting vallen.

4.2.2 Toekomstvisie

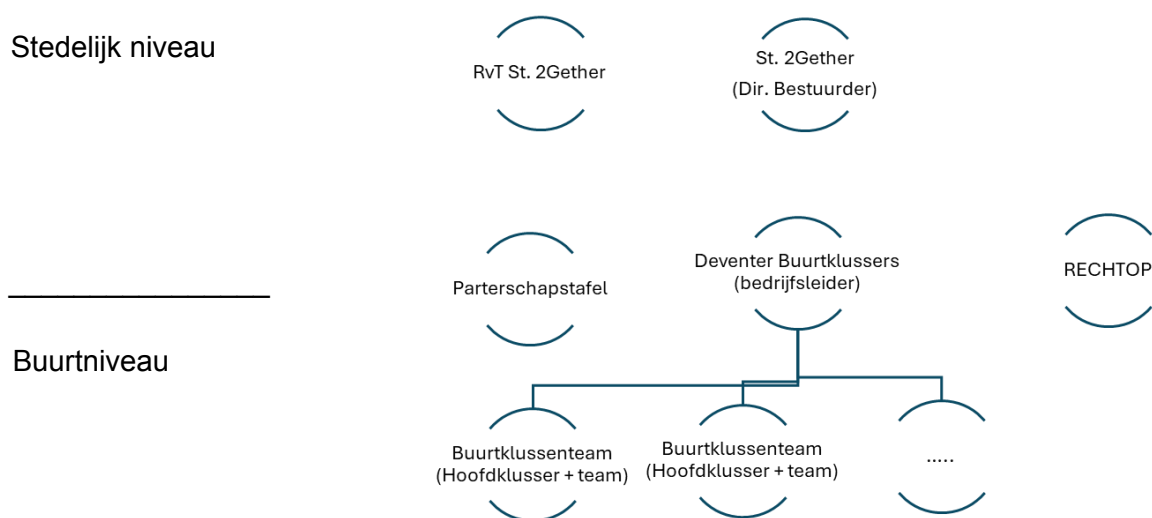
Door verschillende opgaves te bundelen bij dezelfde stichting, ontstaat er een plek waar het beleid van de gemeente in contact komt met de praktijk van een wijk. Hierdoor raken strategie en uitvoering met elkaar verbonden en ontstaat er een uitwisseling die elkaar versterkt. Op termijn is data een middel om op maat samenwerkings- en organisatievormen te creëren die zorgen voor enerzijds inkomsten voor een buurtbedrijf en anderzijds voor besparing op de algemene middelen van de gemeente.

Stichting 2Gether ontwikkelt een data infrastructuur waarmee de organisatie voldoet aan de Europese AVG richtlijnen om persoonlijke data te beschermen. Tegelijkertijd willen ze veilig gebruik kunnen maken van de data voor meer inzicht in wat wijken nodig hebben, om het DNA van een buurt aan te laten sluiten bij de opgaven van de gemeente. Deze infrastructuur is ook nodig om in het kader van WAMS integrale samenwerking mogelijk te maken.

4.3 Organisatievorm

Het onderbrengen van de Deventer Buurtklussers bij de Stichting 2Gether betekent dat wordt aangesloten bij de reeds bestaande structuur van deze stichting. De Stichting 2Gether kent een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht. De directeur-bestuurder wordt ondersteund door enkele ondersteunende medewerkers. Rechttop is de enige dienst die uitgevoerd wordt..

Het onderbrengen van de Deventer Buurtklussers bij de Stichting 2Gether leidt tot de volgende organisatiestructuur:

4.4 Organisatiestructuur

De stichting 2Gether bestaat uit:

- Raad van Toezicht
- Directeur-bestuurder (verantwoordelijk voor werkorganisatie)

4.4.1 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht controleert het werk van de directeur-bestuurder en bestaat momenteel uit drie personen met grote maatschappelijke ervaring. De Raad van Toezicht bestuurt niet zelf, maar bewaakt of de directeur-bestuurder de stichting goed leidt. Zij treedt ook op als opdrachtgever richting de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht moet wel goedkeuring geven aan organisatieveranderingen. Op dit moment staat de Raad van Toezicht van Stichting 2Gether positief tegenover het onderbrengen van de Deventer Buurtklussers bij de stichting.

4.4.2 Directeur-bestuurder

De directeur-bestuurder is leidinggevende en bestuur tegelijk. De directeur-bestuurder is eindverantwoordelijk voor de stichting, zij bewaakt de grote strategische lijnen en neemt hier besluiten over. Zij stuurt de werkorganisatie aan en wordt ondersteund bij de facilitaire taken.

4.4.3 Werkorganisatie

De werkorganisatie wordt aangestuurd door de directeur en is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelen van de werkorganisatie, de strategie, het beleid en de resultaten hiervan. Het onderbrengen bij Stichting 2Gether betekent dat er minimaal 2 werkorganisaties ontstaan, namelijk Deventer Buurtklussers en Rechetop. Het op dit moment niet actieve SOP laten we buiten beschouwing.

Vanuit dat uitgangspunt worden de Deventer Buurtklussers opgebouwd zoals beschreven in het vorige hoofdstuk. Dus met een overall directeur, die nu een bedrijfsleider is onder de directeur-bestuurder en met buurtklussenteams bestaande uit:

- Een hoofdklusser/ coördinator, een betaalde functie
- 3 tot 4 teamleden op vrijwillige basis

Zie voor de verdere uitwerking §3.2.2.

12

4.4.4 Partnerschapstafel

Tenslotte is het ook de bedoeling in het geval van het onderbrengen van de Deventer Buurtklussers de partnerschapstafel in te voeren. Zie hiervoor verder §3.2.3.

4.5 Voorwaarden voor deze variant

Er is eigenlijk slechts één belangrijke voorwaarde aan deze samenwerking. Rechetop is een belangrijke waarde in de Deventer samenleving. De Deventer Buurtklussers zijn nieuw en nog met de nodige onzekerheden omgeven. het bestuur van stichting 2Gether stelt als voorwaarde dat er minimaal 3 jaar een volledige bijdrage van de gemeente voor de Deventer Buurtklussers komt. Deze tijd is nodig om de werkelijke kracht van de Deventer Buurtklussers te ontdekken. Stichting 2Gether zorgt er voor dat binnen de stichting de beide dusdanig ingericht worden dat ze elkaar financieel niet kunnen beïnvloeden

Voor de rest gelden dezelfde voorwaarden voor een succesvol buurtklussenbedrijf als wanneer deze als een zelfstandige organisatie zou worden opgezet.

5. Werkzaamheden in de buurten en wijken

5.1 Klussen in de buurt

Deventer Buurtklussers zijn inzetbaar voor een kluswerkzaamheden. Voorwaarde hierbij is dat de klus op een goed kwalitatief niveau door het buurtklussenteam kan worden uitgevoerd. Deventer Buurtklussers neemt geen klussen aan, die niet tot haar competenties behoort. Hierdoor kan het afhankelijk zijn van de actuele samenstelling van het buurtklussenteam in kwestie welke klussen wel of niet worden aangenomen. Het uitvoeren van de meest elementaire duurzaamheidsmaatregelen behoren tot de competentie van de

11

buurtklussenteams. Zo niet, dan worden deze zo snel mogelijk aangeleerd.

Op korte termijn richt Deventer Buurtklussers zich op het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen ter bestrijding van energiearmoede. De Deventer Energie Coöperatie is voor dit deel een logische partner. Adviseurs van Deventer Energie kunnen doorverwijzen naar de inzet van het klussenbedrijf. Ook is er een direct link met het project Deventer helpt (zie www.duurzaamdeventer.nl en www.deventerhelpt.nl). Ook dit project kan de ingang voor deze klussen zijn.

De eerste contacten van het buurtklussenteam in Voorstad Oost met de andere projecten van deventer Duurzaam zijn positief. Er is wederzijdse erkenning dat ze elkaar kunnen versterken.

Het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen kan samen op gaan met andere kleine klussen bij mensen thuis. Aangenomen wordt dat andere klussen een goede binnenkomer vormen voor het uitvoeren van energiemaatregelen. Niet alle buurtbewoners herkennen zich zondermeer in de noodzaak van het aanbrengen van energiemaatregelen.

Deventer Buurtklussers kunnen ook vanaf het begin ondersteuning bieden aan buurthuizen. Een andere partner om vanaf start mee samen te werken is het duurzaamheidscentrum de Ulebelt, die diverse klimaatadaptieve activiteiten heeft opgezet en waarvan veel eenvoudige klussen onderdeel uitmaken.

Op lange termijn kan Deventer Buurtklussers ook opdrachten verrichten voor de gemeente, woningcorporaties of andere maatschappelijk betrokken partijen in de stad. Denk aan buurtbeheer, complexbeheer of zelfs aanvullende lichte zorgtaken voor (thuis)zorginstellingen.

5.2 Klussen tegen betaling

Het is nadrukkelijk de bedoeling dat voor de werkzaamheden van Deventer Buurtklussers betaald wordt. Deze betaling kan allerlei vormen aannemen:

- Energieklussen (de duurzaamheidsmaatregelen): In het kader van de bestrijding van energiearmoede zullen materialen en mogelijk ook werkuren door de gemeente vergoed worden. De gemeente vergoedt Deventer Buurtklussers hiervoor.
- Projectgelden: Het is mogelijk dat werkzaamheden vanuit andere projectmiddelen gratis worden aangeboden aan inwoners, zoals de door de Ulebelt aangeboden klimaatmaatregelen. Met de Ulebelt zullen afspraken gemaakt worden over de condities waaronder Deventer Buurtklussers deze werkzaamheden uitvoeren.
- Vouchers: Een derde optie is het benutten van vouchers voor speciale doelgroepen. Deze vouchers worden betaald door de uitgevende organisatie. Denk bijvoorbeeld aan Rechttop! die vouchers voor onder andere klussen uitgeeft. Voorwaarde is dat deze partijen hiervoor middelen hebben. In andere steden zijn hier voorbeelden van, vaak in de vorm van subsidies.

- Grotere opdrachten vanuit stedelijke partijen: Dit zijn opdrachten die meer op lange termijn denkbaar zijn. Dit kunnen we nu nog niet nader uitwerken.
- Directe betaling: Tenslotte blijft de rechtstreekse betaling door de klant over. De klant krijgt een rekening voor het werk dat wordt uitgevoerd.

Er is ook nagedacht over de mogelijkheid van betaling in de vorm van een tegenprestatie. Deze vorm wordt toegepast bij de Klussendienst Zandweerd. De gedachte hierachter is dat dit drempelverlagend werkt, omdat veel potentiële klanten weinig geld zullen hebben. Daarnaast vergroot het verrichten van tegenprestaties de buurtbinding. Ondanks deze

sympathieke argumenten kiest Deventer Buurtklussers niet voor deze vorm. Zonder inkomsten is het namelijk niet mogelijk om een duurzaam en levensvatbaar bedrijf op te richten. Daarnaast is het een misvatting dat mensen met weinig geld niet willen of kunnen betalen. Betaling is ook een teken dat het om serieus werk gaat en niet alleen om liefdadigheid. Kort gezegd: wat niets kost, heeft geen waarde. Ook mensen met weinig geld zien dat zo.

Vanzelfsprekend zijn er gradaties van vergoedingen mogelijk en kan bij betaling maatwerk worden geboden. We kiezen voor een normaal marktconform tarief, maar houden de mogelijkheid open een lager sociaal tarief in rekening te brengen wanneer een situatie hierom vraagt. Het afspreken van een tegenprestatie kan ook een maatwerkoplossing zijn. Tenslotte zijn er ook mensen die het vragen om een tegenprestatie juist als een te grote belasting zien.

Deventer Buurtklussers zullen naast deze beperkte inkomsten afhankelijk zijn van subsidies. Zie verder hoofdstuk 6, het financiële plan.

5.3 Verdringing? – Een korte marktverkenning

Deventer Buurtklussers voeren klussen uit tegen betaling. Daarvoor zet zij naast betaalde krachten ook vrijwilligers en mensen met een re-integratie- of participatie-opdracht in. Dat roept al gauw vragen op over mogelijke verdringing. Bestaat de kans dat Deventer Buurtklussers een concurrent wordt van aannemersbedrijven of van kleine klussende zzp-ers?

In theorie is de kans hierop beperkt. De buurtklussers werken wat betreft de klussen bij mensen thuis in het schemergebied tussen vrijwilligerswerk en de markt. Veelal worden klussen gedaan waar op dit moment niemand anders voor beschikbaar is. Grotere bedrijven hebben geen interesse in kleine klusjes en kleine klussende zzp-ers hebben genoeg werk. Daarbij bestaat het werk van Deventer Buurtklussers niet alleen uit de klus zelf, maar is ook de signalerende en verbindende functie erg belangrijk. Met andere woorden: de Deventer Buurtklussers maken ook tijd voor het gesprek. Daar hebben marktpartijen geen tijd voor. Daarnaast bepalen de medewerkers die tot de doelgroep re-integratie en participatie behoren grotendeels het tempo van het werk.

Om bovenstaande te boekstaven is een kort marktonderzoek gehouden in de vorm van een belronde langs mogelijke marktpartijen die concurrentie van een buurtklussenbedrijf zouden kunnen ervaren. De conclusie van dit onderzoek is dat de mensen die wij gesproken hebben deze organisatie niet zien als concurrentie. Een van de gesproken klussers ziet nadrukkelijk een toegevoegde waarde, omdat hij kansen voor zichzelf ziet als dit verhaal start.

5.4 Concurrentieanalyse

Er zijn diverse concurrenten in de markt. Het gaat vooral om de traditionele klusbedrijven (aannemers en gespecialiseerde klussers). Deventer Buurtklussers onderscheidt zich door:

- Kwaliteit: werken met vakkundige hoofdklussers, professionals die oog hebben voor detail.
- Kleinschaligheid: juist opgezet om kleine en eenvoudige klussen aan te nemen. - Persoonsgerichte service: ontzorgen van klanten met extra tijd en aandacht voor de persoon. Er is oog voor andere zaken dan alleen de klus.
- Betrouwbaarheid: de klussers komen uit de buurt, ze zijn transparant in de communicatie en komen afspraken na.
- Buurtgerichtheid: de klussers zijn bekend met de buurt en alle organisaties die daar

werken/ opereren. Ze kunnen verbanden leggen tussen vragen, signalen van individuen en het aanbod van organisaties (en andersom). Zij kennen de mores in de buurt.

Daarnaast heeft Deventer Buurtklussers een aantal extra mogelijkheden om zich te onderscheiden t.o.v. reguliere klusbedrijven:

- Duurzaamheid: de inkoop, vervoer en gebruik van middelen kunnen duurzaam uitgevoerd worden.
- Innovatie: bij het hebben van een groot (buurt)netwerk is er een groot potentieel aan innovatiekracht. Hiermee kunnen nieuwe initiatieven ontwikkeld worden t.b.v. het Buurtklusbedrijf en de buurt. Dit allemaal voor en door de buurt.
- Samenwerking: doordat de buurtklussenteams op lange termijn diep geworteld raakt in de buurten kunnen zij een grote meerwaarde leveren voor organisaties die (in de toekomst) iets moeten doen in of met de buurt. Denk aan zorginstellingen, woningcorporaties enz.
- Signalering: schrijnende situaties kunnen gemeld worden binnen het buurtnetwerk.

6. Financieel plan

6.1 Businesscase

Het voornemen is dat de Deventer Buurtklusers een duurzaam bestaan gaat kennen. Om de voornemens in dit plan uit te kunnen voeren is geld nodig. Hoeveel is uitgewerkt in een businesscase op hoofdlijnen.

Meerjarenbegroting Deventer Buurtklusers zelfstandige organisatie

KOSTEN		2 jaar	
Cluster		2025	2026
Personeel		339.544	343.744
Huisvesting		52.560	58.960
ICT		10.330	6.080
Organisatie		11.000	12.500
Opleiding		3.200	3.200
Communicatie		6.400	5.100
Materiaal		48.500	15.900
Bestuurskosten		1.000	1.000
Onvoorzien		5.000	5.000
totaal		477.534	451.484
BATEN			
Cluster		2025	2026
Gemeente		479.034	479.034
Subsidies		0	0
Fondsen		0	0
Klussen in de buurten		3.500	7.000
totaal		482.534	486.034
verschil		+5.000	+34.550

Meerjarenbegroting Deventer Buurtklusers Stichting 2gether

KOSTEN		2 jaar	
Cluster		2025	2026
Personeel		321.024	325.224
Huisvesting		25.960	25.960
ICT		10.330	5.695
Organisatie		11.000	11.000
Opleiding		3.200	3.200
Communicatie		6.400	5.100
Materiaal		48.500	15.900
Bestuurskosten		1.000	1.000
Onvoorzien		5.000	5.000
totaal		432.414	398.079

BATEN

Cluster		2025	2026
Gemeente		479.034	479.034
Subsidies		0	0
Fondsen		0	0
Klussen in de buurten		3.500	7.000
totaal		482.534	486.034
verschil		+50.120	+ 87.955

6.2 Toelichting kosten

In 2024 is in de vorm van uitprobeerruimte al gewerkt aan het opzetten van teams. In Voorstad Oost, Colmschate en Diepenveen. Hiervoor zijn vooruitlopend op dit plan al aparte beschikkingen afgegeven door de gemeente. Uitgangspunt is dat de buurtklussenteams uit de uitprobeerruimte onderdeel worden van de Deventer Buurtklussers. De bijdragen aan de buurtklussenteams zijn meegenomen in bovenstaand overzicht. Dit geldt niet voor het buurtklussenteam in Zandweerd. Ook hiervan is de wens om deze onder te brengen bij Deventer Buurtklussers. Een definitief besluit hierover is nog niet genomen. De gemeente draagt ook financieel bij aan dit Buurtklussenteam. Deze zijn dus niet meegenomen in bovenstaand overzicht.

Vanaf 2025 is uitgegaan van vier functionerende buurtklussenteams. Deze hebben elk hun hoofdklusser en hun thuisbasis. Daarnaast heeft elk team een aantal vaste lasten die betrekking hebben op het kunnen werken vanuit de wijk en op opleidingen en communicatie. Op stedelijk niveau functioneert de faciliterende organisatie. Deze is wat ons betreft vanaf april 2025 actief.

LET OP: Bovenstaande berekeningen zijn voorsnog grove inschattingen. Wat betreft de kosten kunnen we een goed beeld schetsen (zowel voor de zelfstandige organisatie als voor stichting 2Gether) . De baten zijn moeilijker in kaart te brengen. De tijd zal moeten leren hoe de baten er daadwerkelijk uit gaan zien. Onze inschatting is dat binnen 2 jaar duidelijk is welke inkomsten er daadwerkelijk ontstaan. In de berekening komen we, in beide scenario's, uit op een positief resultaat. We hebben geen overige inkomsten geboekt omdat we die nog niet helder hebben.

Aangezien we er vanuit gaan dat we de buurtklussenteams op de lange termijn in willen zetten moet er in deze 2 jaar onderzocht worden hoe de gemeente financieel bijdraagt aan de Buurtklussenteams.

6.3 Toelichting opbrengsten

Aan de kant van de opbrengsten is uitgegaan van een minimum van 4 inkomstenbronnen, te weten:

- Opbrengsten van opdrachten bij inwoners van de wijk. Het gaat om directe opdrachten voor klussen in en om het huis. Hiervoor wordt een bescheiden, maar redelijk marktconform tarief gerekend. Hiervan kan in schrijnende situaties worden afgeweken tot een meer sociaal tarief.
- Opbrengsten van opdrachten voor professionele organisaties. De wens is dat het buurtklussenteam ook opdrachten voor professionele organisaties in de wijk kan verrichten. Denk bijvoorbeeld aan de woningcorporatie, de Ulebelt of de welzijnsorganisatie. Voor deze partijen rekent het buurtklussenteam een hoger tarief.
- Last-but-not-least gaat het buurtklussenteam primair aan de slag met energieklassen. Deze worden door de gemeente betaald. Deze kosten zullen op termijn minder worden, omdat steeds meer huizen dan afgewerkt zijn. Er is voor gekozen deze kosten gescheiden zichtbaar te maken van de bijdragen die van de gemeente wordt verwacht in de vorm van een instandhoudingssubsidie.
- Dit is de vierde en laatste inkomstenbron en helaas een noodzakelijke. **Deventer Buurtklussers zal nooit 100% kunnen bestaan van opdrachten in de markt. De gemeente zal vanuit meerdere beleidsterreinen moeten bijdragen om de organisatie op lange termijn draaiende te houden en haar unieke eigen bijdrage aan de samenleving te kunnen leveren.** Ook andere partijen kunnen hierop aangesproken worden. Hieraan kunnen vanzelfsprekend opdrachten verbonden worden.

Voor de duidelijkheid: het tarief geldt voor inzet van het gehele team. Het is niet de bedoeling een tarief per persoon te rekenen wanneer het team met 2, 3 of 4 mensen komt.

Het is aan de ondernemendheid van de nieuwe organisatie om nog andere financiering te vinden, bijvoorbeeld in de vorm van fondsen of specifieke subsidies. Die mogelijkheden zijn er, maar deze hebben wij nog niet verder onderzocht. Dat lukt beter wanneer er eerst een bestaande organisatie staat.

7. Conclusie

Het oprichten van de Deventer Buurtklussers is een grote opgave. Er zijn goede voorbeelden elders in Nederland. Onze gesprekken tonen aan, dat er in Deventer ruimte is voor een dergelijke organisatie. De gesprekken tonen ook aan dat het geen eenvoudige opdracht is om een klussenbedrijf op te richten en, voor lange tijd, in stand te houden.

Het onderbrengen van het initiatief bij de Stichting 2Gether is een kansrijke variant. Deze heeft onze voorkeur boven het introduceren van een nieuwe organisatie in Deventer.

Ondertussen zijn we volop bezig met het proefdraaien. In Voorstad is een buurtklussenteam gestart. Deze heeft nauwe banden met het reeds bestaande buurtklussenteam in de Zandweerd. Daarnaast zijn er hoopgevende contacten met initiatieven in Keizerslanden, Colmschate-Zuid en Diepenveen. Hieruit kunnen op korte termijn ook buurtklussenteams groeien.

Wij hebben gekeken naar het tekort dat in de komende drie jaar ontstaat. Wij stellen voor om in eerste instantie afspraken te maken voor 2 (tot 2,5 jaar). Dan zijn er geen tekorten. Of minimale tekorten die zeer waarschijnlijk opgeheven worden als de kosten scherper in beeld komen.

Voor de lange termijn zal gekeken moeten worden naar andere financieringsbronnen binnen de gemeente.

RAPPORT

VERKENNING

ENERGIEKLUSSENDIENST

DEVENTER

Deventer, 4 oktober 2023
Monique Beernink
B-Leave

VOORWOORD

Opdracht

In opdracht van de gemeenteraad en de afdeling Beleid, programma Energietransitie van de gemeente Deventer, heb ik in een korte periode met veel genoegen gewerkt aan het verzamelen van de nodige input om te komen tot een aanpak om bij te dragen aan het maatschappelijke vraagstuk Energiearmoede, waarvoor hartelijk dank. Deze bevindingen bieden ondersteuning bij het opzetten van drie nieuwe Energieklussendiensten in de wijken Colmschate, Keizerslanden en Voorstad. Een dergelijke dienstverlening zorgt ervoor, samen met allerlei andere grote isolerende maatregelen, dat de energiekosten omlaag kunnen worden gebracht bij inwoners die de energierekening amper nog kunnen betalen en zo geholpen kunnen worden.

Aanpak

Voor deze verkenning is deskresearch verricht en zijn er zo'n 70 gesprekken gevoerd met een brede vertegenwoordiging van allerlei organisaties uit het sociale domein in Deventer en ook een aantal landelijke partijen, meestal fysiek, soms ook telefonisch of online. Een lijst van alle contactpersonen, is in Bijlage 10, toegevoegd. Helaas heb ik hierin niet volledig kunnen zijn. Dat was in de geboden tijd ondoenlijk en daarom heb ik daarin keuzes moeten maken. Echter is er de komende maanden altijd nog ruimte om kennis en inzichten van andere organisaties te benutten.

Geen twijfel over noodzaak

Bijna zonder uitzondering waren alle gesprekspartners enthousiast over deze nieuw op te zetten dienstverlening. Men zag al heel snel het nut en de noodzaak in om aan de slag te gaan met energiearmoede. Men kan zich goed een voorstelling maken om door kleine energiebesparende maatregelen aan te brengen in een woning de energierekening omlaag te brengen bij een kwetsbare doelgroep en tegelijkertijd te werken aan verduurzaming, inclusie en participatie. Er is sprake van een positieve houding en een goede motivatie.

Inhoud

In dit rapport vindt u een overzicht van het actuele energiearmoedebeleid. Aansluitend wordt het thema energiearmoede belicht en worden o.a. doelgroep, het principe en de doelstellingen van een Energieklussendienst verder uitgewerkt. Nadat het bredere kader is geschetst, volgen praktische aanbevelingen voor het opzetten van een Energieklussendienst (o.a. organisatiestructuur, partnerstructuren, uitgangspunten en rolverdeling, via functieprofielen en concrete werkzaamheden naar een begroting, inclusief gereedschaps-, apparatuur- en materiaallijsten). Het rapport eindigt met conclusies en aanbevelingen.

Daadkracht nodig

Ik hoop dat de verzamelde informatie door de gemeente en de uitvoerende organisaties wordt benut, dat de aanbevelingen zullen worden opgepakt en dat daarmee op korte termijn al heel veel huishoudens in energiearmoede nog in het komende stookseizoen geholpen kunnen worden. Dit vraagt van alle betrokken partijen veel daadkracht, organiserend vermogen, intrinsieke motivatie en doorzettingsvermogen. Ik heb Deventer leren kennen als een prachtige stad met een heel betrokken en bevlogen maatschappelijk netwerk, dat al ontzettend veel goeds en moois organiseert voor veel kwetsbare doelgroepen en daarmee als cement van de Deventer samenleving fungeert. Ik heb er dan ook alle vertrouwen in dat met de nodige hulp er drie nieuwe Energieklussendiensten kunnen ontstaan die voor Deventer volop van betekenis gaan zijn. Heel veel succes gewenst!

Monique Beernink

INHOUDSOPGAVE

1. Aanleiding en achtergrond	7		
1.1 Urgentie	7	6.10.2 Vrijwilligersvergoeding	31
1.2 Overheidsmaatregelen	7	6.10.3 Betalingssysteem	31
1.3 Behoefte hulp verduurzamingsklussen	7	6.10.4 Arbeidscontract	31
1.4 Gemeenteraad wil verkenning	7	6.10.5 VOG	31
2. Energiearmoedebeleid	8	7. Financieringsmogelijkheden	32
2.1 Landelijk beleid Energiearmoede	8	7.1 Fondsen en subsidieprogramma's	32
2.2 Impuls aan FIXteams en Energiecoaches	8	7.2 Sponsors	33
2.3 Ministeries BZK en SZW bundelen krachten bij aanpak Energieklusteam	8	7.3 Serviceclubs / businessclubs	33
		7.4 Energiecoöperatie	33
		7.5 Woningcorporaties	34
		7.6 Betaalde dienstverlening	34
		7.7 Schaalvergroting	34
		7.8 Kostenoverzicht per klusteam	35
3. Energieklussendienst	10	8. Bevindingen gesprekken	36
3.1 Wat is energiearmoede?	10	8.1 Algemeen	36
3.1.2 Manifest aanpak energiearmoede in Deventer	10	8.2 Begeleiding	36
3.2 Landelijk onderzoeksprogramma Energiearmoede TNO	10	8.3 Statushouders/asielzoekers	36
3.2.1 Resultaten onderzoek energiearmoede	11	8.4 Werkleertrajecten	36
3.2.2 Conclusie	11	8.5 Wijkgerichtheid	37
3.3 Wat is een Energieklussendienst?	12	8.6 Bedrijfsleven - ondernemerskwaliteiten	37
3.3.1 Advies samenstelling buurtklusteam	12	8.7 Communicatie	37
3.4 Energieklussendienst versus Energiecoach	13	8.8 Social Return on Investment	37
3.5 Waarom is een Energieklussendienst nodig?	13	8.9 Organisaties	37
3.6 Primaire doelgroep	14	8.10 Conclusies gesprekken	40
3.7 Doelen	14	8.11 Aanbevelingen	41
3.8 Positieve maatschappelijke impact	16		
3.9 Buurtinfrastructuur	17		
3.10 Aansluiten bij projecten in de wijk	17		
4. Ervaringen in Zandweerd	18	BIJLAGES	
4.1 Opzet buurtbedrijf Zandweerd	18	Bijlage 1 Amendement / Motie aanpak Klusbrigade gemeente Deventer	42
4.2 Missie/visie	18	Bijlage 2 Manifest aanpak energiearmoede in Deventer	43
4.3 Doelstelling	18	Bijlage 3 Voorbeeld functieprofiel Hoofdklusser	45
4.4 Doelgroepen	19	Bijlage 4 Voorbeeld functieprofiel Coördinator	47
4.5 Activiteiten	19	Bijlage 5 Voorbeeld functieprofiel Klusser	48
4.6 Resultaten	20	Bijlage 6 Situatie Colmschate	49
4.7 Samenwerking	20	Bijlage 7 Situatie Keizerslanden	52
4.8 Bevindingen	20	Bijlage 8 Situatie Voorstad	53
		Bijlage 9 Opleidingstraject – benodigde vaardigheden	53
5. Rolverdeling	22	Bijlage 10 Contactenlijst	55
5.1 Welke rol kun je als gemeente spelen?	22	Bijlage 11 Gereedschapslijst Gereedschapslijst aanvulling	57
5.2 Overwegingen bij rolbepaling	22	Bijlage 12 Apparatuurlijst	58
5.3 Advies over rollen en organisatiestructuur	23	Bijlage 13 Materiaallijst Startpakket Materiaallijst vervolg	60
5.4 Vaste taken gemeente	24	Bijlage 14 Werkkledinglijst	61
5.5 Do's en Don'ts	24	Bijlage 15 Overige benodigdheden/meetapparatuur	62
		Bijlage 16 Kostenoverzicht per Klusteam	63
6. Stappenplan	26	Bijlage 17 Checklist opname Checklist opname vervolg	65
6.1 Voorbeeld missie / visie	26	Bijlage 18 Model Uitgangspunten organiserende partij	66
6.2 Voorbeeld omschrijving Energieklussendienst	26		
6.3 Uitgangspunten	26		
6.4 Ontwikkelingsfasen	27		
6.5 Activiteiten en bespaarproducten	27		
6.6 Processtappen voor bewoner	28		
6.7 Training/opleiding	28		
6.8 Processtappen voor uitvoerende organisatie	29		
6.9 Voorwaarden uitvoering lokale organisatie	30		
6.10 Randvoorwaarden	30		
6.10.1 Verzekeringen	30		

1. AANLEIDING EN ACHTERGROND

1.1 Urgentie

Sinds de start van de energiecrisis vorig jaar als gevolg van de oorlog in Oekraïne, is urgentie ontstaan om oplossingen te bieden voor het economisch-maatschappelijke vraagstuk van 'energiearmoede'. Kort samengevat betekent energiearmoede dat het voor een grote groep mensen heel moeilijk is geworden om hun maandelijkse energierekening te kunnen betalen door de enorme stijging van de energieprijzen, met allerlei gevolgen van dien.

1.2 Overheidsmaatregelen

De plotselinge groei van de energiearmoede heeft er o.a. toe geleid dat de overheid diverse maatregelen heeft ingesteld om mensen tegemoet te komen die hierdoor geraakt zijn en mogelijkheden te bieden voor isolatie en energiebesparing. Gemeentes hebben o.a. via rijksmiddelen de mogelijkheid gekregen om te voorzien in een totaalaanpak om de doelgroep (gratis) te ondersteunen bij het isoleren van hun woning. Eén van die mogelijkheden om de energierekening omlaag te brengen, is het toepassen van de zogenaamde kleine energiebesparende maatregelen; hieronder vallen relatief eenvoudige ingrepen, zoals bijvoorbeeld radiatorfolie aanbrengen, ledverlichting gebruiken, kieren afdichten, tochtprofielen en ventilatoren plaatsen, buisisolatie aanbrengen, waterzijdig inregelen van de cv-ketel, ventilatieroosters schoonmaken en brievenbusborstels plaatsen.

1.3 Behoefte hulp verduurzamingsklussen

Naast de noodzaak om te ondersteunen bij het energievraagstuk is er eveneens een grote behoefte aan hulp bij allerlei klussen rondom verduurzaming in en om het huis voor mensen die hiertoe niet of nauwelijks in staat zijn. Bijvoorbeeld het afkoppelen van regenwater, het schoonmaken van zonnepanelen of in de toekomst wellicht het helpen bij de installatie daarvan. Bovendien heeft de doelgroep 'kwetsba-

re huishoudens in energiearmoede', weinig tot geen financiële ruimte om dit te laten doen door een professionele klussendienst. Vandaar dat een goedkopere, liefst gratis service door een maatschappelijke Energieklussendienst heel erg welkom is.

1.4 Gemeenteraad wil verkenning

De gemeenteraad van Deventer heeft daarom eind vorig jaar een Amendement/Motie, ingediend met het verzoek om te verkennen of er een Klusbrigade Energie & Klimaat gestart kan worden. De tekst van de motie is als Bijlage 1 integraal overgenomen. Om de aanpak van energiearmoede te kunnen versnellen en daarbij tegelijkertijd de kracht van de gemeenschap in de wijk te benutten is door de afdeling Beleid, programma Energietransitie van de gemeente Deventer aan B-Leave de vraag gesteld om de opgedane kennis en expertise op dit gebied in te zetten om te komen tot een Plan van Aanpak om een Energieklussendienst voor drie wijken in Deventer te verwezenlijken.

2.

ENERGIEARMOEDEBELEID

2.1 Landelijk beleid Energiearmoede

In maart 2023 heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in een Kamerbrief aangekondigd dat er een versnelling moet plaatsvinden in de aanpak rondom energiearmoede in de gebouwde omgeving. Samen met gemeentes, corporaties en andere betrokkenen zal gewerkt worden aan een opschaling van de lokale isolatieaanpak en de opschaling van het aantal energiefixers en energiefixeteams. De doelstelling is om alles op alles te zetten om nog voor of tijdens het komende stookseizoen 2023-2024 zoveel mogelijk huizen van huishoudens in energiearmoede te bezoeken en verbeteren.

Het kabinet heeft in 2023 300 miljoen euro beschikbaar gesteld; 100 miljoen voor de lokale isolatie aanpak van gemeentes bij kwetsbare huur- en koopwoningen en 200 miljoen voor de opschaling van energiefixers en energiefixeteams. Er was eerder al 200 miljoen euro beschikbaar gesteld, dus landelijk is er een budget van 500 miljoen euro beschikbaar.

2.2 Impuls aan Fixteams en Energiecoaches

Na het ontstaan van de energiecrisis in februari vorig jaar door de inval van Rusland in Oekraïne, zijn overal in Nederland energiefixeteams opgezet. Dat zijn vrijwilligers en professionals die bewoners van energieadvies voorzien en kleine tot middelgrote energiebesparende maatregelen nemen. Veel gemeentes gebruiken hiervoor ook al de energiearmoedemiddelen die in 2022 zijn verstrekt om energiefixers te ondersteunen. Het Ministerie van BZK wil met de inzet van extra middelen een impuls geven aan de inzet van fixteams en energiecoaches om energiearmoede bij kwetsbare huishoudens te verminderen en de hoogte van de energierekening op korte termijn te verlagen. Insteek hierbij is dat deze kwetsbare huishoudens actief benaderd worden en dat men praktisch en administratief ontzorgd wordt rondom verduurzaming van woningen.

2.3 Ministeries BZK en SZW bundelen krachten bij aanpak Energieklustteams

Uit het gemeentenuws van 19 september jl. blijkt dat de Ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Binnenlandse Zaken de krachten bundelen bij de inzet van meer energiefixers. Energiefixers hebben een belangrijke rol bij het bestrijden van energiearmoede. Ze helpen kwetsbare huishoudens in huur- en koopwoningen op korte termijn hun energieverbruik te verlagen door middel van energieadvies en kleine tot middelgrote energiebesparende maatregelen. Het kabinet heeft in 2023 € 185 miljoen beschikbaar gesteld voor het tegengaan van energiearmoede door de inzet van energiefixers (n.b. in het bericht van maart 2023 van het ministerie werd er gesproken over een bedrag van € 200 miljoen, maar in dit bericht wordt toch een bedrag van € 185 miljoen gehanteerd).

Energiefixers, gemeentes, corporaties, het Rijk en andere betrokkenen zetten alles op alles om vóór komende winter energiefixeteams uit te breiden en zoveel mogelijk huizen te bezoeken. SZW heeft in samenspraak met BZK en een aantal energiefixers bekeken hoe het ministerie vanuit het sociaal domein kan bijdragen aan deze intensivering van de energiefixeraanpak. Daarbij was de behoefte vanuit de fixers leidend. Dit heeft geleid tot de volgende twee acties:

1. SZW en BZK moedigen gemeentes aan om werkzoekenden met een ondersteuningsvraag te helpen energiefixer te worden, bijvoorbeeld in samenwerking met een lokaal sociaal ontwikkelbedrijf.

De verschillende beschikbare energiefixeteams geven aan snel te kunnen uitbreiden en open te staan voor werkzoekenden met een ondersteuningsvraag. Dit benoemt ook een aantal marktpartijen in een aanbevelingsdocument. In dit document delen zij hun inzichten en ervaringen over de energiefixersaanpak om de aanbesteding voor gemeentes gemakkelijker

ker te maken. Gemeenten kunnen hierop anticiperen door parallel aan de aanbesteding alvast intern de samenwerking te zoeken met afdelingen Werk & Inkomen en in de arbeidsmarktregio met partners als sociaal ontwikkelbedrijven, UWV en re-integratiebedrijven.

Ter ondersteuning van deze inzet verkennen SZW en OCW met de energiebranche de mogelijkheid een ontwikkelpad (bestaande uit verschillende functies met bijbehorende delen van opleidingen in de praktijk) voor de energiefixer te ontwikkelen. Doel daarvan is om de (zij-)instroom en doorstroom van werkenden en werkzoekenden, veelal met een ondersteuningsvraag, in de energiesector te verbeteren. Gemeenten worden hierover nader geïnformeerd zodra hierover meer bekend is.

2. Stimuleren dat energiefixers, als ze eenmaal achter de voordeur zijn, een eerstelijns gesprek kunnen voeren over hulp bij geldzorgen.

Energiefixers kennen de instanties in de gemeente waar naartoe doorverwezen kan worden (of verwij-

zen naar de gemeente, dan wel Geldfit). Bij vertrek kunnen ze een folder achterlaten met daarin tips om de energiekosten te verlagen en voor het loket voor hulp bij geldzorgen. SZW ontwikkelt hiervoor materiaal, dat de energiefixers mee kunnen nemen naar een te bezoeken adres. Daarnaast werkt SZW aan materiaal dat gebruikt kan worden bij de opleiding/scholing van energiefixers. Deze producten worden te zijner tijd ook aangeboden in een online toolkit.

De afgelopen periode zijn er landelijk veel verschillende Energieklussendiensten opgezet, omdat de urgentie om mensen te helpen groot is en er nu middelen beschikbaar zijn gesteld door het Rijk. Er is echter nog maar weinig landelijk beleid ontwikkeld op dit gebied. Er is een grote behoefte aan goede voorbeelden, een concrete aanpak en duidelijke doelstellingen voor de middellange termijn. Bovendien is er vraag naar een structurele, integrale aanpak die drie beleidsterreinen omvat: klimaat, sociale cohesie/inclusie en participatie. Daar zal aan gewerkt moeten worden.

3.

ENERGIEKLUSSENDIENST

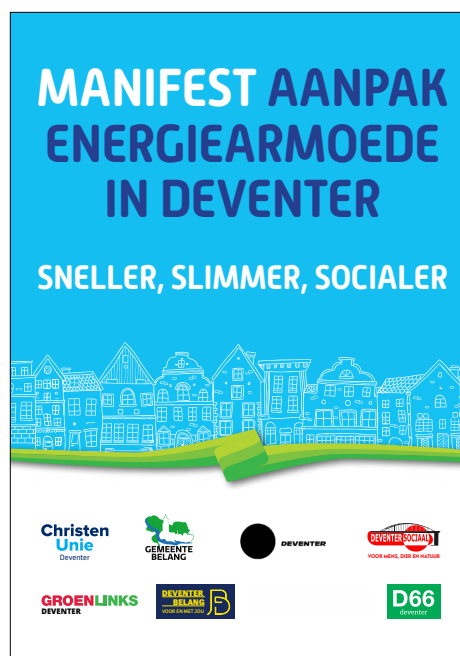
3.1 Wat is energiearmoede?

We spreken van energiearmoede als een huishouden te maken heeft met een laag inkomen in combinatie met een hoge energierekening of een woning van (zeer) slechte energetische kwaliteit (TNO 2021). Er zijn in de afgelopen twee à drie jaar tijd zo'n 90.000 huishoudens bijgekomen die in energiearmoede leven. In 2022 waren er landelijk naar schatting zo'n 600.000 huishoudens met energiearmoede (7,4% van het totaal aantal huishoudens). In Deventer zijn er 45.887 huishoudens (jan. 2023), waarvan zo'n 8,5% te kampen hebben met energiearmoede (feb. 2023). Dat betekent 3.900 huishoudens (gemiddeld 2,2 pers.) oftewel 8.580 personen leven in energiearmoede.

Een gemiddeld gezin is zo'n 5% van het maandelijkse budget kwijt aan energie. Een gezin in energiearmoede is gemiddeld maar liefst 13 tot 20% van het maandelijkse budget kwijt aan energie. Bij eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens ligt dat percentage nog veel hoger, tot wel 46% van het maandelijkse budget. Energiearmoede gaat om een toenemende en zeer grote groep mensen die niet de middelen en niet de kennis en ervaring hebben om hun woning energiezuiniger te maken. Een Energieklussendienst heeft dat wel en helpt deze mensen hierbij.

3.1.2 Manifest aanpak Energiearmoede in Deventer

Een aantal politieke partijen in Deventer: ChristenUnie Deventer, Deventer Belang, Gemeentebelang Deventer, Deventer Sociaal, Partij van de Arbeid Deventer, GroenLinks Deventer, CDA Deventer en D66 Deventer heeft in maart vorig jaar de handen ineengeslagen om concreet aan de slag te willen met het verduurzamen van de gemeente Deventer en heeft een manifest opgesteld met daarin negen punten. Aangezien deze adviezen ook een goede basis vormen voor het opzetten van Energieklussendiensten is het in verkorte vorm als bijlage meegenomen in dit rapport, zie Bijlage 2.

3.2 Landelijk onderzoeksprogramma Energiearmoede TNO (juli 2023)

Sinds de stijging van de energieprijzen heeft de overheid, naast maatregelen zoals het invoeren van een prijsplafond, meer geld gegeven aan gemeentes om huishoudens specifiek te ondersteunen. Vanuit het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) en het Nationaal Warmtefonds is er financiering beschikbaar om huishoudens te helpen verduurzamen. Daarnaast worden veel gemeentelijke budgetten gebruikt voor de inzet van steunmaatregelen als energieklussers/energiecoaches en witgoedregelingen.

De verwachting is dat steun aan energiearme huishoudens nog langere tijd nodig zal zijn, omdat het aanne-

melijk is dat de energieprijzen voor langere tijd onzeker zullen blijven en waarschijnlijk niet meer terugkeren naar het niveau van voor de energiecrisis. Het is echter nog onduidelijk in hoeverre de leefsituatie van energiearme huishoudens in Nederland verbetert na een renovatie of als gevolg van activiteiten van energiekussers/energiecoaches en witgoedregelingen. Het onderzoek laat zien dat energiekussers/-coaches meerdere positieve effecten kunnen hebben op de volgende energiearmoede gerelateerde aspecten:

- Wooncomfort
- Fysieke gezondheid
- Energiekosten en verbruik
- Financiële zorgen en mentale gezondheid
- Verbonden en betrokkenheid in de wijk
- Duurzaam gedrag

3.2.1 Resultaten onderzoek Energiearmoede

De volgende resultaten zijn naar voren gekomen uit het onderzoeksprogramma van TNO:

- Hoe groter de ingreep, hoe minder kou, tocht, vocht en/of schimmel in de woning

Hoe groter de labelsprong die gemaakt is met de renovatie, hoe meer het wooncomfort verbeterd is. Energiekussers/-coaches hebben een positief effect op wooncomfort met betrekking tot kou en tocht in de woning wanneer zij energiebesparende maatregelen hebben aangebracht in de woning.

- Energiekosten worden bespaard waardoor financiële zorgen verminderen

Huishoudens die bezoek hebben gehad van een energiekusser/-coach rapporteren gemiddeld € 23 minder maandelijkse energiekosten, wat nog verder kan oplopen tot een besparing van € 46 per maand, wanneer er grondig energiebesparende maatregelen worden aangebracht in de woning.

- Energiekussers/-coaches kunnen naast besparing ook luchtwegproblemen verminderen en bijdragen aan betrokkenheid van huishoudens in de wijk.

Kussers/coaches kunnen een positief effect hebben op de fysieke gezondheid van huishoudens voor wat betreft de ervaren luchtwegproblemen. De werkwijze van de kusser lijkt hiervoor van belang, aangezien de verbetering van luchtwegproblemen enkel zichtbaar was wanneer er energiebesparende maatregelen werden aangebracht in de woning.

- Klussen en advisering heeft daarnaast ook een positief effect op de betrokkenheid van huishoudens in de wijk voor wat betreft het bezoeken van wijkactiviteiten en het doen van vrijwilligerswerk in de wijk.

Dit effect treedt op wanneer het klusteam/energiecoach intensief samenwerkt met sociale partijen in de wijk, zoals een buurtcentrum, voedselbank of een bepaald sleutelfiguur in de wijk.

3.2.2 Conclusie

Huishoudens doen in zijn algemeenheid al wel veel zelf en de huidige steunmaatregelen helpen daarbij, maar het tegengaan van energiearmoede vergt een bredere en structurelere aanpak.

De verschillende steunmaatregelen op het gebied van energiearmoede leiden wel tot positieve effecten en verlichten daarmee de leefsituatie van huishoudens, maar het is nog geen complete oplossing voor de problematiek die bij energiearmoede komt kijken. Een gecombineerde aanpak is heel erg wenselijk, zoals renovaties, energiekussendienst, energiecoaches, witgoedregeling, collectief duurzame opwek elektriciteit of warmte, toegang tot subsidies, energieprijzen, verduurzamingsafspraken. Het zijn allemaal onderdelen van de puzzel om energiearmoede te helpen oplossen.

3.3 Wat is een Energieklussendienst?

Een Energieklussendienst voert een aantal kleine tot middelgrote energiebesparende maatregelen uit, hoofdzakelijk bij bewoners die in energiearmoede leven en aanvullend bij bewoners die wel in staat zijn om hiervoor te betalen. Dit levert een substantiële energiebesparing op. Een Energieklussendienst voert bijvoorbeeld de volgende werkzaamheden uit: volledige kierdichting, radiator- en buizenfolie aanbrengen, profielen plaatsen, ventilatieroosters schoonmaken, verwarmingsventilatoren plaatsen, ledverlichting aanbrengen, deuren beter passend maken, kaderprofielen aanbrengen, roosters plaatsen in de vensterbank, verminderen van sluipverbruik, waterzijdig inregelen van de CV, binnen-/klimaatmetingen, gordijnen ophangen voor een deur, aanpak van tocht-, vocht- en schimmelproblematiek.

3.3.1 Advies samenstelling buurtklusteam

Een Energieklussendienst wordt uitgevoerd door een klusteam. Wie moeten daar dan inzitten en hoe kom je aan deze mensen? Een vorm van een klusteam dat de afgelopen jaren al succesvol heeft gefunctioneerd, is een team bestaande uit twee betaalde krachten, een Hoofdklusser en een Coördinator, een aantal vrijwilligers en een aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die opgeleid worden tot Klusser. Zij leren een vak en krijgen hulp bij de doorstroom naar een baan in de energietransitie of installatiebranche. Voorbeelden van bovengenoemde drie functieprofielen zijn opgenomen in Bijlagen 3, 4 en 5.

Het werken met betaalde krachten biedt veel meer kans op zekerheid en continuïteit voor de lange termijn. Het werken met vrijwilligers als kernteam zou onvoldoende zekerheid en stabiliteit met zich meebrengen; die komen en gaan en kunnen zich over het algemeen ook niet voor langere tijd en een behoorlijk aantal uren per week inzetten. Vandaar dat er gezocht moet worden naar een betaalde professionele Hoofdklusser en een betaalde Coördinator. Deze twee betaalde functies zijn essentieel voor het slagen van een Klussendienst.

Een dergelijke dienstverlening wordt bij voorkeur gerund door een organisatie die een actieve en verbindende rol vervult in de buurt en die zo mogelijk beschikt over een buurtwerkplaats. Deze organisatie heeft immers al een goede relatie met de bewoners opgebouwd en weet vaak de juiste snaar te raken om mensen in beweging te krijgen. Ze maken daarbij zo

veel mogelijk gebruik van de bestaande wijkcultuur, omgangsvormen en manier van communiceren. Een dergelijke organisatie beschikt over een behoorlijke slagkracht en een goede motivatie om de klusdiensten op kwaliteitsniveau aan te kunnen bieden. Als er dan ook nog een buurtwerkplaats aanwezig is waar van daan al de nodige klusactiviteiten georganiseerd worden, is dat een pré.

De werving van kluskandidaten, het liefst uit die betreffende wijk, is een belangrijk onderdeel van het succes van een Energieklusteam. De manieren om mensen te vinden die hierin geïnteresseerd zijn, zijn heel divers. Als eerste kunnen de zogenaamde 'sleutelfiguren' in de wijk heel goed benaderd worden om te helpen zoeken. Deze personen hebben over het algemeen een groot netwerk en weten vaak heel handig mensen te benaderen die zich willen inzetten om voor de wijk van betekenis te zijn. Dus een persoonlijke benadering om mensen te werven werkt over het algemeen heel goed.

Adverteren in een wijkkrant is een manier die niet overgeslagen mag worden, maar men moet daar niet te veel van verwachten. Mensen voelen zich vaak niet zo snel aangesproken om hierop te reageren. Het werkt veel beter via mond-tot-mondreclame. Deventer Doet heeft ook aangegeven te willen helpen zoeken naar de juiste mensen, o.a. via hun eigen digitale platform, nieuwsbrief of via intakegesprekken. De kunst is om heel creatief te werven en niet uit te gaan van de meest voor de hand liggende wervingskanalen. Het werkt bijvoorbeeld wel via wijkbijeenkomsten, op markten, via wijkgerichte social mediakanalen, buurtapp, straatbarbecue, opbouwwerkers, jongerenwerkers etc.

Technisch talent is heel schaars op dit moment, maar er is toch nog veel onbenut potentieel; mensen die een beetje handig zijn kunnen namelijk heel goed opgeleid worden tot energiekusser. Dat zouden bijvoorbeeld ook mensen kunnen zijn die een switch willen maken in hun carrière. Misschien zijn er mogelijkheden bij buitenlandse vrouwen die nog niet deelnemen aan de arbeidsmarkt of mensen die tijdelijk uit de running zijn en weer op weg geholpen moeten worden etc. Bovendien zijn er bij kerkelijke gemeenschappen vaak een grote schare vrijwilligers actief die een goed gevoel voor gemeenschapszin hebben en zich graag willen inzetten voor een goed doel.

Konnected, in samenwerking met de afdeling Werk & Inkomen van de gemeente kunnen het aandeel mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt voor hun re-

kening nemen. Zij hebben het beste zicht op de mogelijkheden en interesses van de kandidaten die bij hen in het bestand staan.

3.4 Energieklussendienst versus Energiecoach

Een Energieklussendienst geeft over het algemeen naast het klussen ook beperkt advies aan bewoners, niet zozeer over het gedrag, maar wel over de inrichting van de woning (bijv. geen bank voor de verwarming plaatsen) en het belang van het regelmatig schoonhouden van de rubbers en luchtroosters. Een Energieklussendienst voert al die kleine isolatiemaatregelen zelf uit, voor mensen met een laag inkomen is dit gratis.

De Energiecoach adviseert inwoners over de verduurzamingsmogelijkheden van hun woning. Zij geven inwoners inzicht in welke isolatiemaatregelen mogelijk zijn, wat de mogelijkheden voor zonnepanelen zijn, en of een overstap naar een (hybride) warmtepomp tot de mogelijkheden behoort. Daarnaast geven ze praktische tips over energiebesparing. Kleine isolatiemaatregelen zijn bijna altijd onderdeel van de tips. De Energiecoach kan daarom ook goed doorverwijzen naar de Energieklusser. De Energieklusser voert deze kleine isolatiemaatregelen dan uit.

3.5 Waarom is een Energieklussendienst nodig?

Naast het primaire doel van energiebesparing zorgt een Energieklussenteam ook voor sociale activatie. Zij vormt de verbinding tussen de gemeente en de bewoners die zelf geen stappen (kunnen) zetten om energiebesparende maatregelen aan te brengen in hun woning. Een grote groep bewoners heeft zoals hierboven omschreven de kennis niet, de middelen niet, weet de weg niet te bewandelen, een zwakke gezondheid, is vaak afhankelijk van een huurbaas, spreekt de Nederlandse taal niet of nauwelijks en heeft vaak veel zorgen over andere grote problemen.

Mensen in een kwetsbare doelgroep wonen vaak in slecht geïsoleerde woningen, verbruiken daardoor soms veel energie of durven juist de verwarming niet meer aan te zetten, hebben daardoor wel een zuinig stookpatroon maar nog steeds een te hoge rekening. Ook vergroot het minder stoken de kans op vocht- en schimmelproblematiek. Ze hebben een laag inkomen, maar doen in het verduurzamingsproces vaak niet voldoende mee. Het is zaak om ook deze doelgroep te betrekken in het proces van energietransitie.

Ook mensen die het wél kunnen betalen, zijn vaak niet in staat om de isolatiewerkzaamheden zelf uit te voeren. Ze zijn te druk, hebben geen kennis van zaken of beschikken over twee linkerhanden. Iemand anders vinden voor dergelijke klussen blijkt ook niet simpel. Voor aannemers en klusjesmannen is het arbeidsintensief en het levert hun over het algemeen te weinig op. Dus daar richten ze hun pijlen over het algemeen niet op. Kortom, de activiteiten van een maatschappelijke Energieklussendienst zijn voor een grote groep mensen een toegevoegde waarde in de wijk.

3.6 Primaire doelgroep

Er wordt in eerste instantie ingezet op mensen met een laag inkomen en wonend in een slecht geïsoleerde woning. In Deventer gaat het zoals eerder genoemd om 3.900 huishoudens. Deze groep inwoners in een kwetsbare positie zijn zelf vaak niet in staat om materialen aan te brengen en weten bestaande initiatieven en regelingen onvoldoende of niet te vinden. Daar zal dan ook de meeste aandacht naar uit gaan.

Bij deze doelgroep is de responsratio op brieven van de gemeente, e-mails en onaangekondigde bezoeken overigens zeer laag. Er heersen vaak gevoelens van wantrouwen, onmacht en vooral ook schaamte. Een Energieklussendienst werkt daarom vanuit een organisatie die het vertrouwen in de wijk al heeft opgebouwd. Ook een positieve mond-tot-mondreclame door andere bewoners zorgt ervoor dat de deur bij deze mensen wél opengaat voor de Energieklussendienst.

In tweede instantie zal er ook een mogelijkheid geboden kunnen worden aan mensen die wel kunnen betalen voor een dergelijke dienstverlening, maar om verschillende redenen de gelegenheid niet hebben. Hierdoor kunnen er wel inkomsten gegenereerd worden om de doelgroep met een laag inkomen te kunnen blijven ontzien en de dienstverlening gratis aan te bieden. Ook zal er toegewerkt moeten worden naar een verdienmodel om een dergelijke Energieklussendienst voor de lange termijn te kunnen blijven behouden. Zie verder 7.6 Betaalde dienstverlening.

3.7 Doelen van een Energieklussendienst

De dienstverlening van een Energieklussendienst raakt aan veel meer doelen dan alleen het verminderen van energieverbruik, zie hieronder:

1. Aanpakken energiearmoede
2. Aanpakken van armoede
3. Verlagen van energieverbruik en CO₂-uitstoot (klimaat)
4. Meewerken aan een inclusieve, participatieve energietransitie
5. Leefbaarheid in de wijk verbeteren
6. Creëren van meer lokale werkgelegenheid
7. Bevorderen van meedoen en verminderen van eenzaamheid
8. Het voorkomen en verminderen van gezondheidsklachten door kou, vocht en tocht
9. Opbouwen/versterken positieve relatie tussen gemeente, woningcorporaties en bewoners

Hieronder worden de genoemde doelen van een Energieklussendienst een voor een verder uitgewerkt:

1. Het aanpakken van **energiearmoede** richt zich op bewoners die door de verhouding van inkomen versus energiekosten moeite hebben met het betalen van hun energierekening, of in de armoede belanden door de hoge energiekosten en/of bewust afzien van noodzakelijk energiegebruik (verwarming niet meer durven aanzetten). Er is sprake van energiearmoede als de energierekening van een huishouden te hoog is ten opzichte van het beschikbaar inkomen. De combinatie van inkomen en de isolatiegraad van een huis is hierin bepalend.
2. Het aanpakken van **armoede** richt zich op bewoners met een zeer laag besteedbaar inkomen, veel gemeenten hanteren hier tussen de 120% en 150% van het sociale minimum voor. Wanneer 'armoede' het hoofddoel is, is inkomen het belangrijkste criterium. Door alleen te kijken naar een laag besteedbaar inkomen, wordt voorbijgegaan aan huishoudens met een iets hoger inkomen die door de hoge energieprijzen en de algemene inflatie nu ook te maken hebben met energiearmoede. Wanneer er gesproken wordt over inkomen is een positieve insteek qua communicatie essentieel, want er is vaak sprake van schaamte. In het bereiken van de mensen die het nodig hebben, is er bij veel gemeentes vaak een verschil. Voor minima wordt er vaak gekozen voor een actieve wijk-aanpak en er wordt verondersteld dat huishoudens met een hoger inkomen wel zelf op zoek gaan naar een energieloket of naar adresjes die hen kunnen helpen. Daarvoor blijkt de drempel in de praktijk toch vaak te hoog.

3. Het verlagen van het **energieverbruik** en de **CO2-uitstoot** (klimaat) richt zich op iedereen, maar met name op bewoners van slecht geïsoleerde woningen en bewoners die door gedrag een bovengemiddeld verbruik hebben. Als dit het hoofddoel is, dan is de mate van isolatie en de wijze van verwarmen leidend. De energielabels en informatie van gemeentes, woningcorporaties, VNG en TNO geven houvast om te bepalen waar de hulp als eerste geboden zou kunnen worden. Deze insteek is goed te combineren met algemene voorlichting over energiebesparing en nut en noodzaak van energietransitie.

Per woning kan het energieverbruik (is eigenlijk gasverbruik) gereduceerd worden met zo'n 150 - 350 m³ per jaar. Dit komt neer op een CO₂-reductie van zo'n 282 tot 658 kg CO₂ per jaar per woning. Door de installatie van ledlampen en het verminderen van sluisverbruik, valt nog zo'n 50 à 100 kWh stroom per jaar te besparen.

4. Toewerken naar een **inclusieve, participatieve energietransitie** richt zich op alle bewoners in de wijken die uiteindelijk voorbereid moeten worden op aardgasvrij wonen. De klussers komen in gesprek met de bewoners en zij krijgen hierdoor meer kennis over energie, energie besparen en transitie. Het versterkt overigens ook de band met de gemeente en wensen en behoeften van bewoners worden inzichtelijker.

De komende jaren zullen nog regelmatig gesprekken plaatsvinden tussen gemeente en bewoners over energietransitie, bijv. over het aardgasvrij maken van buurten, isolatieprojecten, het verzwaren van het stroomnet en het plaatsen van laadpalen. Al deze acties hebben baat bij een netwerk van bewoners en organisaties die elkaar kunnen vinden en helpen. Een inclusieve energietransitie helpt bij het structureel aanpakken van energiearmoede. Daarom is het belangrijk om energiearmoedebeleid te koppelen aan energietransitie.

5. De **leefbaarheid** in de wijk verbeteren of het opbouwen en versterken van het maatschappelijk middenveld – richt zich op wijken waar de leefbaarheid verbeterd kan of moet worden. Er zijn gemeentes die kiezen voor een landelijke, commerciële aanbieder van energiekussers om snel meters te maken. Dat lijkt een mooie optie, er kunnen in korte tijd immers veel huizen bezocht worden, maar de kwaliteit blijft vaak behoorlijk achter. Er kan domweg niet zo veel gebeuren in beperkte tijd, dus is de opbrengst veel lager.

Maar er zijn ook gemeentes die juist inzetten op het lokaal bouwen of versterken van een sociaal ecosysteem. Mijn advies is te kiezen voor deze aanpak. Het biedt voor Deventer een groot aantal voordelen. In de drie betreffende wijken zijn al lokale 'systemen' actief die goed ingezet kunnen worden om effectief energiehulp te bieden. De ervaring laat zien dat de route via lokale netwerken grote meerwaarde biedt voor het 'sociale ecosysteem' en voor de bewoners. Het is veel toekomstbestendiger, je legt immers verbindingen met de aanwezige partijen, bewoners en initiatieven en die zullen ook om andere redenen met elkaar contact hebben en een beroep doen op elkaars kennis en expertise. Zo bouw je aan een gedegen wijkinfrastructuur.

De organisaties zijn goed ingebed, kunnen vrij gemakkelijk belangrijke thema's aan elkaar verbinden (zoals vergroening, verminderen van overlast en eenzaamheid). Om een wijk in beweging te krijgen is een sterk maatschappelijk middenveld essentieel. Een energiekussendienst is een krachtige aanjager hiervoor.

6. Het creëren van meer **lokale werkgelegenheid** en het begeleiden van (meer) mensen naar werk – richt zich op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ook voor het vergroten van de kans op werk heeft het veel voordelen om de route te bewandelen van een wijkgerichte aanpak met een bestaande organisatie. Met opleiding en begeleiding via een buurtwerkplaats kunnen mensen ervaring opdoen als energiekusser en zo hun kansen op werk vergroten.

7. Het bevorderen van **meedoen** en verminderen van **eenzaamheid** – richt zich op mensen die zich sociaal eenzaam voelen. Meer cohesie in de wijk kan ook een bijkomend doel zijn bij een energieaanpak. Zo zouden bewoners kunnen leren hoe zij hun burens kunnen helpen met praktische energiemaatregelen en tips om energie te besparen. Dit zou eventueel gecombineerd kunnen worden met taal. Anderstaligen worden dan begeleid om energiekusser te worden en tegelijkertijd om het Nederlands beter onder de knie te krijgen.

Eenzaamheid neemt de laatste jaren enorm toe. Voor deze mensen kan het meehelpen als energiekusser of het bezoek van energiekusser in hun woning een stimulans zijn om meer contact en binding te krijgen met hun woonomgeving. Energiekussers

zijn de ogen en oren in de wijk en kunnen bewoners attenderen op organisaties die hen bij al hun zorgen kunnen ondersteunen.

8. Het **voorkomen en verminderen van gezondheidsklachten** door kou, vocht en tocht. Mensen met een laag inkomen hebben aantoonbaar een slechtere gezondheid (RIVM, loket gezond leven). Eén van de redenen is dat zij vaak in slecht onderhouden woningen wonen. Zo zorgt vocht voor schimmel, dat fijnstof veroorzaakt en allerlei luchtweg- en huidproblemen kan opleveren. Bovendien kan het allerlei spier- en gewrichtsproblemen veroorzaken. Het uitvoeren van kleine energiebesparende maatregelen draagt bij aan een betere gezondheid van de bewoners.

9. Het opbouwen en/of versterken van een **positieve relatie** met de gemeente Deventer, wooncorporaties (Ieder1, Rentree etc.) en de bewoners in de wijk. Het inzetten van een Energieklusteam levert een betere relatie op met bewoners in de wijk. De hulp van energieklussers wordt door bewoners in heel het land als zeer positief ervaren. Daarnaast heeft het een positieve invloed op het beeld van en de relatie met de gemeente en met andere instanties. Een wijkbedrijf, buurthuiskamer o.i.d., voor en door bewoners kan de cohesie in een wijk behoorlijk bevorderen en is vaak een warme plek in de wijk waar bewoners zich welkom en gehoord voelen. Met een lokale aanpak kun je ook de wijkvoorzieningen nieuw leven inblazen indien nodig.

Er kan voor verschillende doelen gekozen worden. Vaak wordt de keuze bepaald door de snelheid waarin er actie vereist wordt. Voor een gedegen aanpak op de middellange termijn lijkt een combinatie van doelen, doelgroepen en verbreding van middelen en activiteiten een aantrekkelijke optie. De Energieklussendienst wordt dan één van de activiteiten in een breder palet. Zo werk je aan meerdere doelen, voor meerdere doelgroepen, binnen verschillende domeinen, met meerdere budgetten voor een structurele aanpak.

Advies

Al deze genoemde doelen zijn stuk voor stuk belangrijk en dragen ieder op hun eigen manier bij aan meer 'leefcomfort'. Echter om meer focus aan te brengen en prioriteiten te stellen zou het advies zijn om als eerste in te zetten op het verlagen van de energiearmoede, waar deze aanpak primair voor bedoeld is, in combinatie met het terugdringen van het energieverbruik en

de CO₂-uitstoot en het bevorderen van de lokale werkgelegenheid. Deze combinatie van doelen sluit aan bij de landelijke richtlijnen, de uitgangspunten van de gemeente Deventer en maakt een Energieklussendienst ook financieel beter haalbaar voor de wat langere termijn door ook gebruik te maken van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waarvoor ook budgetten beschikbaar zijn.

3.8 Positieve maatschappelijke impact

Een Energieklussendienst levert vele positieve maatschappelijke bijdrages op: armoedebestrijding, toename van besteedbaar inkomen, vermindering financiële stress, preventie van sociaal isolement, preventie van schulden, en daarmee samenhangend debiteurenrisico voor bedrijven, gezondheidsverbetering (fysiek en mentaal), lager energieverbruik, reductie van CO₂-emissies, arbeidsactivering en -participatie en leer- en doorgroei-mogelijkheden. Uit internationaal onderzoek blijkt dat € 1 investering in het verbeteren van energie-efficiëntie van woningen, energiearme huishoudens zo'n € 2,50 aan (maatschappelijke) baten oplevert (TNO).

3.9 Buurtinfrastructuur

Ook al is er een eerste verkenning gedaan bij allerlei maatschappelijke organisaties in de wijken Colmschate, Keizerslanden en Voorstad, het is aan te raden om daar vervolg aan te geven en dit per wijk aan te vullen met een inventarisatie welke organisaties, bewoners-initiatieven etc. nog meer zouden willen en kunnen helpen. Het in kaart brengen van de buurtinfrastructuur met alle aanwezige diensten, activiteiten, locaties etc. zal helpen om het draagvlak te vergroten, de Energieklussendienst versneld op te tuigen en de bewoners te vinden die hier gebruik van zouden kunnen maken. In Bijlages 6, 7 en 8 zijn er van alle drie wijken o.a. beschrijvingen opgenomen, inclusief samenstelling van de bevolking, de aanwezige voorzieningen in de wijk en wat opmerkelijke aandachtspunten. Het advies is om bij de start en tijdens de opbouw van een Energieklussendienst in gesprek te gaan met de volgende organisaties of initiatieven:

- Woningcorporaties
- Scholen, sportfaciliteiten en verenigingen, kinderboerderijen, bibliotheken, buurtcentra
- Bedrijven, winkels, ondernemersverenigingen, wijkbedrijven, wijkcentra, buurtwerkplaatsen, sociale werkplaatsen, afvalbedrijf, aannemers/installateurs die in de buurt werken
- Energiecoöperaties, milieuverenigingen, energiecoaches, budgetcoaches, sociaal werkers
- Voedselbank, kerken, moskeeën, vrijwilligersorganisaties, stichtingen, (vrouw)groepen, verenigingen, thuiszorgorganisaties, een repaircafé, de kledingbank
- Jongerenwerkers/jeugdteams, gebiedsregisseurs of wijkmanagers, maatschappelijke organisaties, sociale wijkteams, een WMO-loket, de schuldhulpverlening
- Specifieke buurtinitiatieven, participatiegroepen voor energieprojecten

Woningcorporaties (o.a. Ieder1, Rentree, Eigen Bouw, De Marken) zijn ook belangrijke partners bij het aanpakken van energiearmoede en het opzetten van een Energieklussendienst. Ongeveer driekwart van de huishoudens met energiearmoede is namelijk huurder bij een corporatie. Met corporaties zou bijvoorbeeld het volgende afgestemd kunnen worden:

- Een Energieklussendienst mag op verzoek van de huurder kleine bespaarmaatregelen uitvoeren, daar is geen goedkeuring voor nodig van de corporatie.

Het is overigens wel heel handig als ze hier vanaf weten, maar de kleine klussen zijn voor rekening en risico van de huurder zelf. Niet van de woningcorporatie.

- Rekening houden met de onderhouds- en renovatieplanning is heel handig
- Er zal overlegd moeten worden hoe zij bijvoorbeeld noodzakelijke reparaties oppakken die de energieklussers tegenkomen
- De communicatie verzorgen naar de huurders toe zou bijvoorbeeld gezamenlijk kunnen verlopen

3.10 Aansluiten bij projecten in de wijk

Op het gebied van energiebesparing lopen vaak al meerdere projecten in de wijk. Het is verstandig om deze activiteiten naar boven te halen en hierbij aan te haken. Daarvoor is het praktisch om o.a. via de wijkmanager en opbouwwerkers te achterhalen wat er al gaande is binnen het sociale domein, op het gebied van duurzaamheid en participatie. Je kunt hierbij denken aan:

- Aardgasvrij en meer groenprojecten
- Activiteiten van het gemeentelijke energieloket
- Projecten gericht op meedoen en participatie
- Programma's van Deventer Energie Coöperatie, buurthuizen, vrijwilligersorganisaties
- Onderhoudsprogramma's van woningcorporaties

Wellicht zijn er al allerlei plannen om de leefbaarheid in de wijk te verbeteren (o.a. tegelwippen, regenwaterafkoppeling, geveltuintjes). Die zouden per wijk in kaart gebracht moeten worden. Het biedt voordelen om dan aan te haken, ook bij andere participatieprocessen in de buurt.

4.

ERVARINGEN IN ZANDWEERD

4.1 Opzet buurtbedrijf Zandweerd

Het Buurtbedrijf Zandweerd is een coproductie van vier verschillende organisaties: Buurthuiskamer Bij de Halte, werkleerbedrijf Konnected, gemeente Deventer en het Duurzaamheidsteam Zandweerd (groep wijkbewoners, verbinders, vraagbaak, ogen en oren van de wijk). Het Duurzaamheidsteam Zandweerd draagt al vanaf 2018 bij aan een duurzamer Zandweerd via informatievoorziening en acties voor bewustzijn, kennis en activering van bewoners. Het gaat over duurzaamheid, energie- en waterbesparing in huis, groen in de tuin en in de straat.

Iedere organisatie had afzonderlijk, vanuit de eigen rol, een wens om een klussendienst te starten. In mei 2022 zijn alle krachten gebundeld en op 1 oktober 2022 is het Buurtbedrijf gestart, zodat er ook extra activiteiten ondergebracht kunnen worden. Vooralsnog worden er klussen in huis en tuin uitgevoerd voor mensen die daar niet toe in staat zijn. Met extra aandacht voor het uitvoeren van energiebesparende maatregelen. Klussen worden kosteloos uitgevoerd. Mensen zorgen zelf voor materialen en geven/doen -naar mogelijkheden- iets terug voor een ander. Voor mensen van Bij de Halte en Konnected wordt er een veilige leerwerkplek geboden. Er wordt letterlijk vanuit de buurthuiskamer, de buurtkeuken en de werkplaats van Bij de Halte gewerkt. Buren, wijkgenoten, klussendienst, vrijwilligers, organisaties: alles komt samen aan de Zwolseweg 190A.

De organisatie bestaat uit een Voorman-/vrouw (betaald 16 uur per week), Coördinator (betaald 8 uur per week) en een groep vrijwilligers. Vrijwilligers van Bij de Halte, Konnected en uit de wijk. De kwartiermakers, afkomstig uit de vier organisaties doen het management, ieder met een eigen aandachtsgebied. Het toekomstbeeld van het Buurtbedrijf is een gebiedscoöperatie, een vorm van lokale democratie, waarbij wijkbewoners zelf koers en tempo bepalen ten aanzien van

wijkontwikkeling, verduurzaming, zorg en de inhoud van plannen, bijbehorende begroting en de uitvoering verzorgen, een soort 'Zandweerd Vrijstaat'. Zandweerd is gestart als een pilot en is nu bezig het Buurtbedrijf te ontwikkelen tot een stabiele en professionele organisatie. Er wordt gezocht naar een mix aan inkomsten (fondsen, sponsors, subsidie, inkomsten door klusactiviteiten).

4.2 Missie/visie

Duurzaamheid staat bij Zandweerd voorop. Maar duurzame ontwikkeling en sociale cohesie gaan hand in hand. Waar de focus van de duurzame activiteiten in de Zandweerd eerst lag op het informeren van wijkgenoten over de mogelijkheden om hun huis energiezuiniger te maken, werd later duidelijk dat het essentieel is om ook de sociale en menselijke kant meer aandacht te geven. Zonder sociale cohesie en concrete acties heeft verduurzaming geen kans van slagen in de Zandweerd. De wijkbewoners hebben behoefte aan ontmoeting, verbinding, activiteiten in de wijk, een luisterend oor en een concreet hulpaanbod, handjes in en om het huis. Dat is wat het Buurtbedrijf met de Klussendienst kan bieden.

4.3 Doelstelling

Het grotere doel waaraan gewerkt wordt is een sociaal sterke en duurzame wijk waar geluk en gezondheid bovenaan staan en waarin mensen verantwoordelijkheid (kunnen) nemen en krijgen. Het Buurtbedrijf verbindt mensen en organisaties met elkaar. Dit proces verloopt stap voor stap, bijvoorbeeld samen bereiden van een maaltijd, samen eten, creatief bezig zijn, het (laten) uitvoeren van eenvoudige klussen en het uitbouwen van allerlei andere activiteiten.

4.4 Doelgroepen

Het Buurtbedrijf is voor de hele wijk, echter de aandacht wordt vooral gericht op de meer kwetsbare mensen. Het duurzaamheidsteam Zandweerd en de gemeente richten zich voornamelijk op alle inwoners in Zandweerd (o.a. door informatieavonden, de Wijkdag, Burendag en een Infopunt in de wijk). De doelgroepen van Bij de Halte en Konnected zijn de meer kwetsbare mensen; zij worden er direct door beide organisaties bij betrokken. Er zijn in hoofdlijnen vier doelgroepen te onderscheiden:

- Bewoners van Zandweerd die een klus in huis/tuin hebben
- Bewoners met een afstand tot de arbeidsmarkt
- Bewoners die op zoek zijn naar vrijwilligerswerk
- Partners in de wijk die zich willen inzetten voor duurzaamheid, werkgelegenheid en sociale cohesie.

Zandweerd is een gemêleerde wijk langs de IJssel in Deventer. Een wijk met een divers woningaanbod, een mix van koop en huur, mix van inkomens, praktisch geschoolden, net afgestudeerden, gepensioneerden, mensen met een uitkering en gezinnen met kinderen.

4.5 Activiteiten

- De Klussendienst is voor alle wijkbewoners voor klussen in en om het huis.
- De Klussendienst richt zich speciaal op de kleine klussen en de kleine energiebesparende maatregelen, zoals het plaatsen van radiatorfolie, afkoppelen van regenwaterafvoer en onderhoud van de tuin.
- Wijkbewoners melden hun klus aan via de website, app of Infopunt in de wijk.
- Een Coördinator van Bij de Halte bespreekt onder een kopje koffie met de buurtbewoner welke klus er gedaan moet worden en welke vorm van wederkerigheid er tegenover staat.
 - Klussen worden uitgevoerd door werkzoekenden, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, jongeren, vluchtelingen en vrijwilligers uit de wijk.
 - Ze maken gebruik van een elektrische bakfiets en gereedschap van de Klussendienst.
 - Zij komen in overleg met Konnected en andere instanties in aanmerking voor een opleiding/werkervaringsplek.

- Bewoners verlenen als tegenprestatie voor de uitgevoerde klus een wederdienst voor iemand in Zandweerd.
- Vrijwillige klussers ontvangen een vrijwilligersvergoeding. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt een ervaringsplek aangeboden.
- Partners in Zandweerd en Deventer e.o. kunnen financieel of in natura bijdragen aan de klussendienst. Als tegenprestatie kunnen advertenties en banners verzorgd worden die bijdragen aan naamsbekendheid en een duurzaam en sociaal imago.
- Met Rentree zijn afspraken gemaakt voor een pilot waarin een medewerker van hen iedere week twee dagdelen wordt ingezet als klusser voor de klussendienst.

4.6 Resultaten

Buurtbedrijf Zandweerd wil mensen (helpen) ontwikkelen. Het creëren van kleine positieve veranderingen hebben op den duur allerlei opbrengsten. Minder zorgkosten, mensen die minder lang in de uitkering zitten, een buurvrouw die zich weer beter voelt en meer oog heeft voor mensen om haar heen die misschien hulp nodig hebben, minder afval op straat en meer groen omdat burens zich daarvoor inzetten; mogelijke “problemen” worden eerder gesignaleerd, waardoor goede hulp eerder geboden kan worden, mensen die weer een doel hebben in hun leven en hun bed weer uitkomen: allemaal ‘vermeden kosten’. Ogenscheinlijk onzichtbaar, maar voor die personen een wereld van verschil.

4.7 Samenwerking

Er wordt nauw samengewerkt met allerlei partijen in de wijk, o.a. woningcorporatie Rentree, Zandweerd Stroomt, Circulus, Raster, Ulebelt, Vluchtelingenwerk, Saxion, ROC Aventus, Deventer Doet, Bouwmarkten, MKB Deventer, Wijkagent.

4.8 Bevindingen

Uit de gevoerde gesprekken komt een aantal punten over de Klussendienst Zandweerd naar voren:

- Het is een heel bevlogen, enthousiast, betrokken en intrinsiek gemotiveerd gezelschap (aantal bewoners uit Zandweerd) met veel verschillende kwaliteiten dat in staat is geweest om o.a. een Klussendienst mogelijk te maken. Er wordt heel veel tijd geïnves-

teerd om dit initiatief goed georganiseerd te krijgen. Bovendien wordt er samenwerking gezocht met organisaties die hen weer een stap verder kunnen helpen. Ze zien wat de mensen en de buurt nodig hebben. Ze denken vanuit de behoefte van wijkbewoners. Ze zijn ondernemend, praktisch en probleemoplossend. Ze zijn gestart door gewoon te doen, het is ‘learning by doing’. Zo heeft zich organisch een bepaald model gevormd wat al werkende steeds meer een professionele dienstverlening moet gaan worden.

- Ze zien de waarde in van een goed contact met de gemeente en proberen continu in gesprek te blijven met de betreffende ambtenaren en projectleider over allerlei issues die voorbijkomen, waarbij ondersteuning en hulp vanuit de gemeente gewenst is. Ze willen bouwen aan een systeemverandering en lopen daarmee regelmatig tegen diverse belemmeringen aan. Een iets ruimere bandbreedte in regelgeving, begrip voor bepaalde keuzes en een meedenkend ambtenarenapparaat zou hen heel erg helpen om creatieve oplossingen te vinden voor allerhande problemen waar ze dagelijks mee te dealen hebben.
- Ze zoeken naar meerdere vormen van inkomstenbronnen om de Klussendienst ook voor de wat langere termijn draaiende te kunnen houden, nu nog veelal via fondsenwerving (o.a. St. Doen, Postcodeloterij, Rabo Foundation), maar ook voor nog maar een klein deel via betaalde dienstverlening en sponsoren. Het werken met een abonnement of lidmaatschap is al in gang gezet, maar nog maar marginaal van omvang en het binnenhalen van giften is ook een van de genoemde opties.
- Veel maatschappelijke organisaties geven aan wel over de Klussendienst Zandweerd gehoord te hebben, maar weten niet precies wat ze doen en op welke manier zij daarnaar door zouden kunnen verwijzen. Daar is qua publiciteit nog wel wat werk aan de winkel om daarmee hun activiteiten onder de aandacht te brengen bij een groter publiek. Niet alleen maar bij partners in de wijk, maar ook bij stedelijk werkende organisaties die mensen uit de wijk kunnen doorverwijzen naar de Klussendienst van Zandweerd.

- Bij de Klussendienst Zandweerd wordt er nog heel veel gefocust op algemene klussen en nog maar heel minimaal op het aanbrengen van energiebesparende maatregelen. Dit komt met name doordat ze vraaggericht werken. Mensen in een kwetsbare doelgroep hebben over het algemeen veel behoefte aan ondersteuning bij algemene, technische klussen en ze vragen nauwelijks om energiebesparende materialen aan te brengen. Dit heeft bij hen absoluut geen prioriteit. Men is zich veel te weinig bewust wat dit aan besparing kan opleveren. Daar is o.a. een communicatiecampagne voor nodig om deze doelgroep hierop te attenderen. Dus het loont de moeite om voor de nieuw op te zetten Energieklussendiensten te overwegen om toch een wat meer aanbodgerichte aanpak te hanteren. De focus moet immers liggen op het isoleren en in veel mindere mate op de algemene klussen, bijvoorbeeld in een verhouding $\frac{3}{4}$ energieklussen en $\frac{1}{4}$ algemene klussen.
- Er komen kennelijk nogal wat vragen en/of opmerkingen binnen bij woningcorporaties naar aanleiding van de activiteiten van Zandweerd over isoleren, renovatie en onderhoud. Mensen hebben vaak onvoldoende in beeld dat de Klussendienst Zandweerd een op zichzelf staand initiatief is en niet een verlengde van de woningcorporatie. Echter omdat er zeer waarschijnlijk ook een Klusser van de woningcorporatie tijdelijk heeft meegeklust, herkenbaar in een jasje van de woningcorporatie, is er bij een aantal mensen wellicht onduidelijkheid ontstaan. Dit soort onduidelijkheden moet voorkomen worden en vooraf afstemming over plaatsvinden. Dat moet bij de nieuwe Energieklussendiensten goed afgestemd worden.
- Buurtbedrijf/Klussendienst Zandweerd zorgt voor communicatie met haar bewoners (o.a. Buurtnieuws, flyers, posters, social media, Infopunt, website, infoborden in de wijk, huis-aan-huiskrant) en werkt aan netwerkontwikkeling, o.a. door inspiratiebijeenkomsten te houden rondom allerlei groene thema's. Ze zijn bezig om de community van bewoners, bedrijven en organisaties verder uit te bouwen. Ze werken aan baancreatie, ze verbinden mensen met werk in de eigen omgeving. Ze leiden mensen op, al dan niet met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ze komen achter de voordeur, zien veel en verwijzen indien nodig door naar organisaties en voorzieningen in het sociaal domein.

5. ROLVERDELING

5.1 Welke rol kun je als gemeente spelen?

Bij het opzetten van een nieuwe dienst binnen de gemeente is ook de rolbepaling een essentieel onderdeel. Het is verstandig om de rollen van tevoren met elkaar te bespreken en te bepalen. Wie pakt welke rol bij de opzet van een Energieklussendienst? En wie doet wat bij een structurele aanpak met een bredere waaier aan activiteiten? Wat doet de gemeente, de organiserende partij en de overige betrokkenen? Hieronder wordt eerst ingegaan op de mogelijke rollen voor de gemeente Deventer, voordat afsluitend een advies wordt gegeven:

- **Alles in eigen hand**

De gemeente is in de lead en organiseert het grootste deel zelf. Sommige gemeentes kiezen hiervoor en hebben de klussers ook in eigen dienst.

- **Regisseur**

De gemeente stuurt op hoofdlijnen en betreft andere organisaties. Als gemeente stuur je dan bijvoorbeeld de samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen aan, verzorg je de communicatie en beheer je de data over de maatregelen die uitgevoerd zijn in de bezochte huizen.

- **Faciliterend**

De gemeente ondersteunt het maatschappelijk middenveld om de Energieklussendienst op te pakken, maar speelt zelf nauwelijks een rol in de uitvoering. Bij deze vorm geef je als gemeente subsidie of maak je afspraken met een leverancier over de inkoop van materialen of de opleiding van de energieklussers. De uitvoering ligt bij andere organisaties.

- **Alles uit handen**

De gemeente besteedt de organisatie uit aan een professionele organisatie die zich tijdens de energiecrisis ontwikkeld heeft tot een volwaardige aanbieder van energieondersteunings-activiteiten.

- **Mix**

De gemeente doet een deel zelf en besteedt een deel van de werkzaamheden uit aan een maatschappelijke of professionele organisatie. Zo kan men de projectcoördinatie en -organisatie, het werven van energieklussers en de communicatie zelf in de hand houden. De uitvoering wordt in dat geval vaak gedaan door bijvoorbeeld een Buurtwerkplaats die met deelnemers van een leerwerktraject de woningen aanpakken.

5.2 Overwegingen bij rolbepaling

Het bepalen van de rol van de gemeente hangt deels af van het beschikbare netwerk dat wil meehelpen, de capaciteit en de manier van werken van de gemeente. Ook budget is van invloed. Daarnaast moet men zich realiseren welke werkstromen eruit voort kunnen vloeien, zoals bijvoorbeeld:

- Coördinatie en planning (waar, wanneer klussen?)
- Bepalen waar welke maatregelen moeten plaatsvinden
- Inkopen, opslaan en bijhouden materialen
- Regelen van vervoer van de materialen
- Werven, opleiden en begeleiden van de klussers
- Communicatie naar en met de bewoners
- Afhandelen betaling/vergoeding klussers
- Administratie per woning en de totale administratie

Als er bij de gemeente Deventer geen capaciteit is om deze activiteiten zelf uit te voeren, dan is het praktisch om (een deel van) deze activiteiten te beleggen bij een andere partij, in dit geval de nog te bepalen uitvoerende organisaties per wijk. Wat wel heel belangrijk is, is de Energieklussendienst in positie te brengen. De rol van de gemeente zou vooral dienend moeten zijn. Het zorgen voor continuïteit door een langdurige relatie op te bouwen is ook essentieel, zodat de Energieklussendienst ook de tijd krijgt om te bouwen aan vertrouwen bij de inwoners en alle te betrekken partners. Tenslotte, het helpen met bewustwording van energietransitie bij bewoners.

5.3 Advies over rollen en organisatiestructuur

Voor de gemeente Deventer, waar de wens is geuit om zo veel mogelijk op wijkniveau te opereren, zou de derde vorm 'faciliterend' het meest passend zijn. Uit de inventarisatie is gebleken dat een groot aantal organisaties zich goed kan vinden in een rol waarin de gemeente wat meer op de achtergrond opereert, kaders stelt en de Energieklussendienst financieel mogelijk maakt, maar niet het voortouw neemt. Het helpt als de gemeente ruimte en tijd biedt aan een organisatie om te groeien in de nieuwe dienstverlening. Er is

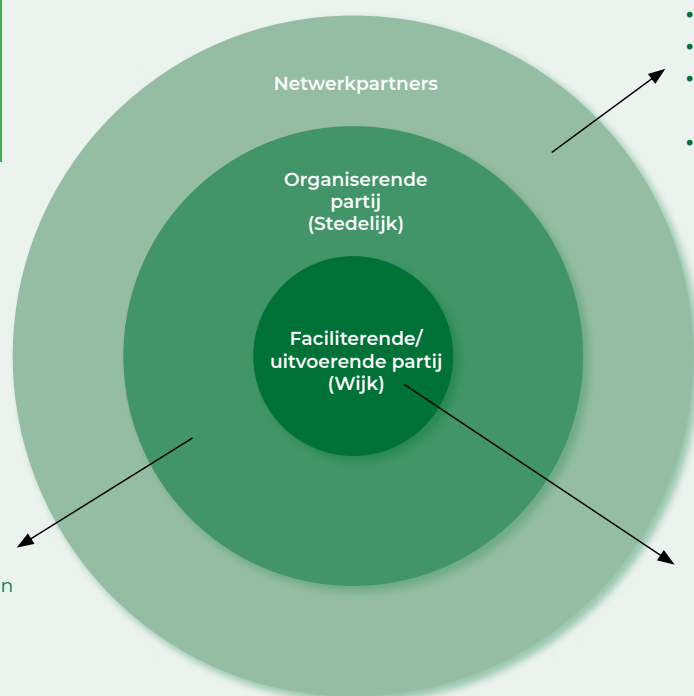
geld nodig om aan te jagen en het versterkt als er een vaste verbinding ambtenaar beschikbaar is vanuit de gemeente.

Het belangrijkste argument dat naar voren komt, is dat bewoners in kwetsbare posities nogal gevoelig zijn voor alles wat met de gemeente te maken heeft. Hun vertrouwen in gemeentelijke instanties is vaak dermate laag, dat er veel weerstand is. Als bij een dergelijke dienstverlening de gemeente de afzender is, krijgt het daarmee al een heel andere lading (vaak wat negatief) en bemoeilijkt dat de procesgang. Het is aan te bevelen om voor de uitvoering gebruik te maken van een organisatie in de wijk die al een goede relatie heeft opgebouwd met bewoners.

Bovendien wordt gestreefd naar een aanpak, waarbij zo veel mogelijk voor bewoners en door bewoners in de wijk invulling kan worden gegeven aan de Energieklussendienst. Een regisserende rol bij de gemeente kan dan juist averechts werken. Ook speelt beschikbare tijd een belangrijke rol bij de afweging. Er moet voldoende tijd geïnvesteerd kunnen worden om deze dienstverlening goed op te kunnen zetten. De vraag is of de gemeente dat kan bieden.

ORGANISATIESTRUCTUUR

- Uitgangspunten:**
- Wijkgericht / maatwerk
 - Locatie aanwezig
 - Enthousiasme/motivatie
 - Combi: energie + sociaal

- Coördinatie verzorgen
- Organiseren en opzetten
- Praktische zaken regelen
- Financiële zaken afstemmen
- Juridische zaken regelen (o.a. arbeidscontracten)

- Steunen/ambassadeurs
- Kandidaten doorverwijzen
- Inwoners informeren en enthousiasmeren
- Sociale/groene projecten-verbinden

- Uitvalsbasis/huisvesting
 - Inloopfunctie
 - Uitvoering klussen
- Voorbeeld:
- Bij de Halte (Zandweerd)

Het organisatiemodel dat kansrijk wordt geacht bij een faciliterende overheid is een model waarbij een stedelijk werkende organisatie de regie heeft. Die zorgt voor de coördinatie en zet de Energieklussendienst op. Deze organisatie regelt ook de praktische zaken, o.a. inkoop materiaal, vervoer, werkkleding, administratie, werving medewerkers/vrijwilligers, contracten, administratie en neemt de monitoring en evaluatie ter hand. Zie ook Bijlage 18, Model Uitgangspunten organiserende partij.

De organisatie in de wijk zal de uitvoering verzorgen. Dit is de plek van waaruit gewerkt kan gaan worden. Dit kan een buurthuis, buurthuiskamer of een organisatie met een inloopfunctie zijn van waaruit de Klussers naar de bewoners gaan. Het mooiste zou zijn als er ook al een buurtwerkplaats aanwezig is of ingericht kan worden met een mogelijkheid om ook een werkplek te creëren (o.a. bureau, bureaustoel, afsluitbare kasten, stellingkasten etc.). De bespaarmaterialen kunnen er komen te staan, evenals een elektrische bakfiets, het gereedschap en de benodigde apparatuur.

5.4 Vaste taken gemeente

Ook in een faciliterende rol, komt een aantal taken sowieso bij de gemeente terecht:

- Het maken van beleid en het monitoren van de realisatie
- Zorgen voor aansluiting op andere lokale en landelijke programma's, zoals bijvoorbeeld het Nationaal Isolatieprogramma van de rijksoverheid.
- Het borgen van kwaliteit in alle aspecten: van VOG's voor de energieklussers, richtlijnen voor materialen, instructies voor de werkwijze tot zorgvuldige afhandeling van gemaakte afspraken
- Het beheren van en rapporteren over de SPUK-gelden
- Het stroomlijnen van de samenwerking binnen de betrokken afdelingen en sleutelpersonen van de gemeente
- Het toezicht op het beheer van de AVG-data

Aanvullend moet de gemeente ook werken aan beleidsmatige zaken, zoals het afstemmen van renovatie- en isolatieprogramma's met corporaties en de uitwerking van de bredere, structurele aanpak voor energiearmoede.

5.5 Do's en Don'ts

Hiernaast staan enkele tips, vanuit landelijk opererende organisaties, die behulpzaam kunnen zijn in het ontwikkelproces richting een maatschappelijke Energieklussendienst.

DO'S

- Wees helder over taken en rollen tussen de organisatie en de gemeente.
- Zorg voor sociale begeleiding. Energieklussers komen achter de voordeur en kunnen tegen zaken aanlopen waar bewoners hulp bij willen. Het zou heel goed zijn om daar de energieklussers in te trainen, zodat zij weten waar ze de bewoners naar toe kunnen doorverwijzen.
- Betrek het netwerk in de buurt, wijk of stad. Als je gebruik kunt maken van bestaande netwerken, dan begin je met een forse voorsprong. Het zorgt ervoor dat deuren opengaan, vrijwilligers mee willen doen en het maakt dat je minder communicatiemiddelen nodig hebt.
- Denk na over de opvolging van het bezoek. Bijvoorbeeld het doorgeven van onderhoudsgebreken aan de verhuurder, en de afhandeling daarvan in de gaten houden, maar ook een vervolgspraak met de bewoner. Ga je na een aantal weken na het bezoek nog een keer langs? Of nodig je ze uit voor een bijeenkomst over energie besparen?
- Neem bijvoorbeeld ook contact op met andere gemeentes uit de buurt om ervaringen uit te wisselen, vragen te stellen en eventueel echt samen te werken. Je kunt elkaars energieteams inzetten bij grote klusdagen, een klusserspool maken, samen de opleidingen verzorgen, draaiboeken met elkaar delen etc.

DON'TS

- Vouchers, energieboxen of -pakketten belanden over het algemeen in een hoekje van de kamer of op Marktplaats.
- Alleen kwantitatieve doelen gebruiken om je resultaten te meten doet afbreuk aan wat je allemaal bereikt met een energieteam. Ook zorgen doelstellingen in de vorm van aantallen huizen, dat er meer nadruk komt op snel een huis afhandelen in plaats van een bewoner kwalitatief goed en gedegen helpen.
- Vrijwilligers hebben goede ondersteuning nodig, anders gaat het vaak maar voor een korte periode goed. Vrijwilligers moet je boeien en binden, dus laat ze niet 'zwemmen' door hen onvoorbereid op pad te laten gaan. Door een vrijwilligersvergoeding mogelijk te maken, is het veelal mogelijk om vrijwilligers langer vast te houden. De meeste gemeentes hebben forse doelen voor de Energieteams. Vandaar ook dat inzet van een paar betaalde krachten, aangevuld met vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt geadviseerd wordt.

6. STAPPENPLAN

Hieronder worden allerlei onderdelen beschreven die nodig zijn om het proces goed te doorlopen om te komen tot het opzetten van een Energieklussendienst.

6.1 Voorbeeld missie / visie

Een voorbeeld van een korte en concrete missie zou kunnen zijn:

'Mensen in energiearmoede helpen om hun woning te verduurzamen, waarbij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ingezet worden als klusser en in de toekomst aan de slag zouden kunnen voor een baan in de energietransitie, bouw of installatietechniek. Daarmee vermindert de armoede, wordt de CO2 uitstoot verlaagd en wordt arbeidsparticipatie gestimuleerd.'

Een daarbij passende visie staat hieronder beschreven:

'Een goed geïsoleerde woning en een lagere energierekening moet voor iedereen in Nederland toegankelijk zijn, juist ook voor mensen in huurwoningen en mensen met een laag inkomen en weinig spaargeld. Daarnaast is er een grootschalig onbenut arbeidspotentieel dat een kans moet krijgen om waardevol werk te doen voor de energietransitie in Nederland.'

6.2 Voorbeeld omschrijving Energieklussendienst

Het is uiteraard al eerder benoemd, maar hierbij nogmaals een voorbeeld van een korte omschrijving van een Energieklussendienst:

Een Energieklussendienst voert verschillende kleine bespaarmaatregelen uit met name voor mensen die de energierekening amper kunnen betalen. Het is ook een dienstverlening die aan mensen geleverd kan worden die wel in staat zijn om hiervoor te betalen, maar hier heel weinig tijd en gelegenheid voor hebben.

6.3 Uitgangspunten

Voor het opzetten van een succesvolle Energieklussendienst werkt het versterkend om met een aantal uitgangspunten te werken, zodat alle betrokkenen weten wat de meest essentiële onderdelen zijn en hier ook naar gehandeld wordt.

- **Mensen in armoede.** Dit is de belangrijkste doelgroep, de rest volgt. De hoogste prioriteit ligt dus bij de mensen die te kampen hebben met armoede. Is men wel in staat om voor een dergelijke Klussendienst te betalen, dan zijn deze huishoudens in tweede instantie aan de beurt.
- **Lokale verankering.** Een Energieklussendienst maakt deel uit van een lokale organisatie die sociaal en duurzaam verankerd is in de wijk en die het vertrouwen heeft om achter de voordeur te mogen komen bij deze doelgroep
- **Kwaliteit.** Er wordt zo veel mogelijk gestreefd naar een goed geïsoleerde woning. Er ligt een focus op kwaliteit met een breed aanbod aan energiebesparende producten en diensten. Over het algemeen is een Klusteam een dagdeel bezig met een team van gemiddeld zo'n drie mensen.
- **Leerwerktraject.** Aan een Energieklussendienst is een leerwerktraject verbonden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die kunnen doorgroeien naar banen in de techniek en energietransitie.

- **Algemeen nut beogend.** De diensten van de Energieklussendienst dienen het algemeen nut (ANBI). Er wordt kosteloos gewerkt voor mensen met een laag inkomen dankzij lokale subsidies en giften. Inkomsten uit activiteiten komen dan weer ten goede aan de bestrijding van energiearmoede.
- **Veilig.** De Energieklussendienst is een veilige plek, zowel voor werknemers als voor bewoners. Ook wordt er zorgvuldig en met veel aandacht voor veiligheid gewerkt voor-, tijdens en na het werk
- **Gelijkheid.** Een Energieklussendienst staat voor gelijke behandeling van werknemers en bewoners ongeacht religie, politieke gezindheid, seksuele voorkeur en gender.
- **Vraaggestuurd.** Er wordt in eerste instantie zo veel mogelijk vraaggestuurd gewerkt, echter er kan ook voor een wat meer aanbodgerichte aanpak gekozen worden. In sommige gevallen is dat raadzaam in het belang van snelheid en opschaling. De wensen en klachten van bewoners (vocht, kou, tocht en schimmel) zijn echter zo veel mogelijk leidend.
- **Signaalfunctie.** Een Energieklussendienst heeft een signalerende functie voor wat betreft bouwkundige zaken (richting woningcorporaties), maar ook voor sociaal-emotionele en economische bevindingen van bewoners (richting welzijns-/maatschappelijke organisaties, bijv. Geldfit).
- **Monitoring.** Om kwaliteit te kunnen garanderen monitort een Energieklussendienst de uitvoering, zo mogelijk met digitale middelen en klantreviews om problemen snel op te kunnen sporen en te verhelpen.

6.4 Ontwikkelingsfasen

Er is een aantal fasen te benoemen, die ten grondslag liggen aan het opzetten van een Energieklussendienst.

FASE 1 FASE 2 FASE 3 FASE 4

Oriëntatie ▶ **Gemeentelijk besluit** ▶ **Opstarten** ▶ **Klussen**

Fase 1 - Oriëntatie

Dit is de fase waarin de gemeente Deventer zich nu nog bevindt. Er is de afgelopen periode een inventarisatieronde gemaakt langs allerlei maatschappelijke organisaties om te peilen hoe zij zich verhouden tot een dergelijk nieuw initiatief. Er is draagvlak gegenereerd, input verzameld en behoeftes gepeild.

Fase 2 - Gemeentelijk besluit

Er is nog een gemeentelijk besluit nodig om subsidies te kunnen inzetten voor het opzetten van Energieklussendiensten in de drie wijken. Er is een informatiebijeenkomst gepland waarin allerlei stakeholders de mogelijkheid geboden wordt om mee te denken over de aanpak om te komen tot meerdere Energieklussendiensten. Er is al een aantal opties voorbij gekomen van mogelijke organisaties die de kracht en de structuur hebben om een Energieklussendienst te kunnen runnen en die ook de doelgroep kunnen bereiken.

Fase 3 - Opstarten

Zodra de toezegging er is dat er geld beschikbaar wordt gesteld door de gemeente, kan er gewerkt worden aan een aantal organisatorische en logistieke zaken. Het werven van een goede Hoofdklusser en een capabele Coördinator voor de werving per wijk, planning van bewonersafspraken, logistiek, administratie, promotie en externe contacten en aansturing is essentieel en zal direct in gang moeten worden gezet. Ook moet er gezorgd worden voor gereedschap, energiebesparende producten, zo mogelijk een bakfiets, werkkleding, computer/laptop, telefoon, e-mailadressen en een ruimte voor opslag van materialen en de bakfiets.

Fase 4 - Klussen

Zodra de voorbereidingen gedaan zijn, kunnen afspraken ingepland worden bij bewoners. Het Klusteam heeft doorlopend contact met buurtbewoners en voert werkopnames en kluswerkzaamheden uit. Er worden ook zo veel mogelijk bewonersreviews verzameld, waarmee de kwaliteit en de voortgang gemonitord worden.

6.5 Activiteiten en bespaarproducten

De meest voor de hand liggende energiebesparende activiteiten worden hieronder aangegeven. Er zullen in afstemming met een aantal partijen (bijv. gemeente, woningcorporaties, Deventer Energie) afspraken moeten worden gemaakt over kwaliteitsniveau, mate van dienstverlening en het soort producten.

Kierdichting en tegengaan van vocht

- Tochtstrips plaatsen
- Vervangen van kitranden/kitten
- Plaatsen van brievenbusborstel
- Kaderprofielen plaatsen
- Deuren en ramen beter sluitend maken
- Evt. analyse warmteverlies met infraroodcamera

Overig

- Radiatorfolie plaatsen
- Lampen vervangen door ledlampen
- Vochtproblemen onderzoeken en verhelpen
- Ventilatioosters schoonmaken

Extra mogelijkheden

- Radiatorventilatoren aanbrengen
- Waterbesparende douchekop plaatsen
- Stekkerdoos met sluijverbruik plaatsen en instructie geven
- Raamfolie aanbrengen bij enkel glas
- Deurveer/deurdranger plaatsen

Verwarming waterzijdig inregelen

De vraag is of onderstaande activiteiten vanaf de start van de Energieklussendienst al aangeboden zouden moeten worden. Dergelijke activiteiten vereisen vakmanschap en opleiding. Dus daar zal eerst een training/opleiding voor gevolgd moeten worden. Het is een waardevolle aanvulling op de dienstverlening van een Klussendienst, maar behoeft enige voorbereidingstijd. Dit zou ook in tweede instantie meegenomen kunnen worden in het aanbod.

- Ontluchten en bijvullen verwarming
- Watertemperatuur lager zetten en instellen
- Waterzijdig balanceren

In de Bijlages 11 tot en met 15 zijn overzichtslijsten opgenomen die als voorbeeld kunnen dienen bij het aanschaffen van de juiste apparatuur, materialen, gereedschap en werkkleding. Bovendien is er in Bijlage 17 een Checklist opgenomen voor een opname in een slecht geïsoleerde woning.

6.6 Processtappen voor bewoner

Hieronder de stappen die gezet worden om te komen van een afspraak met een bewoner tot de daadwerkelijke uitvoering. Wel zal er vooraf nog afstemming plaats moeten vinden met de betreffende woningcorporatie en met de Energiecoaches die wellicht al in deze woning zijn geweest. Zo niet, dan zullen er onderling afspraken moeten worden gemaakt om te komen tot een handige en efficiënte aanpak. Wie gaat er als eerst bij deze bewoner op bezoek? Of gaat de energiecoach samen met de Hoofdklusser naar een bewoner toe? Die mogelijkheden zijn samen in te vullen en zouden in goed overleg afgestemd moeten worden.

1. Een bewoner wordt verleid om gebruik te maken van de Energieklussendienst door o.a. gebruik te maken van een flyer en/of posters in de wijk, door berichtgeving in de HaH-krant, door mond-tot-mondreclame, door brieven vanuit de woningcorporatie of uitvoerende organisatie. Bovendien wordt een bewoner uitgenodigd om advies te vragen bij de lokale uitvoerende organisatie en vraagt een bewoner een afspraak aan.
2. Zodra er door een inwoner contact is opgenomen, belt een Coördinator met de bewoner om een afspraak in te plannen.
3. De Hoofdklusser komt langs voor de intake en inventarisatie en maakt een afspraak voor de werkzaamheden.
4. Het Klusteam komt langs om de verbeteringen aan te brengen in de woning. Dit duurt meestal een dagdeel, soms iets langer.
5. De Hoofdklusser zorgt voor monitoring en in samenwerking met de Coördinator voor eventuele nazorg.

6.7 Training/opleiding

Een Hoofdklusser loopt over het algemeen één week mee met een andere Hoofdklusser (bijvoorbeeld bij een al bestaande Energieklussendienst in de provincie Overijssel) voor een training on the job. De Hoofdklusser is immers een volwaardig klusjesman/-vrouw, maar zal de kneepjes van het isolatievak nogmaals goed moeten doorlopen om het ook aan de Klussers goed over te kunnen brengen. In Bijlage 9 Opleidingstraject staan de benodigde vaardigheden die een Klusser goed zal moeten beheersen.

Naast training on the job en het volgen van nog maar beperkt beschikbare online tutorials (via YouTube) zou een trainings-/opleidingstraject via de Technicampus / ROC Aventus / Konnected een welkome aanvulling zijn om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op een goede manier voor te bereiden om dergelijke klussen uit te kunnen voeren. Er is een toezegging van bovengenoemde organisaties om hier een bijdrage aan te willen leveren. Dit zal nog verder met hen afgestemd moeten worden.

In januari 2024 gaat het Experience Center van start, mogelijk gemaakt door Technicampus op locatie bij Konnected. Dit biedt mogelijkheden voor PO-, VO- en zij-instroom leerlingen/studenten om o.a. via voorlichting, meeloopdagen, lesbrieven en techboxen kennis te maken met allerlei technische beroepen. Wellicht dat

hier ook aanknopingsmogelijkheden liggen voor opleidingsactiviteiten voor een Energieklussendienst. De Technicampus beschikt over een mooie en passende locatie waar bouwkundige en installatiewerkzaamheden goed geoefend kunnen worden.

Tips ten behoeve van een opleiding voor Klussers:

- Wees je bewust van de culturele aspecten als je bij buitenlandse huishoudens over de vloer komt.
- De werkgever heeft advies en begeleiding nodig ten aanzien van de Klussers.
- Medewerkers hebben goede begeleiding en duidelijke afspraken nodig. Bijvoorbeeld huisregels op een kaartje of via een videoboodschap.
- Laat de medewerkers altijd eerst een dagje meelopen voordat ze in dienst treden.
- Zorg voor een goede mix van theorie en praktijk, waarbij praktijk de hoofdmoot is.
- Maak de opleiding kortdurend en in dagdelen, dus niet van 9 tot 5, want kandidaten hebben vaak een korte spanningsboog.
- Geef de opleiding onder schooltijd (niet te vroeg en niet in de avond).
- Geef de opleiding op vaste tijden; dat geeft duidelijkheid en stabiliteit.
- Besteed aandacht aan het groepsgevoel: herkenning, erkenning, een goede band en leren van en met elkaar.
- Geef een diploma of een certificaat van de opleiding.
- Zorg naderhand nog voor vervolgoopleidingen, zoals bijv. een EHBO-light versie.

6.8 Processtappen voor uitvoerende organisatie

Op het moment dat duidelijk zal worden welke organisaties de uitvoering gaan verzorgen in de drie genoemde wijken, zullen o.a. de volgende stappen doorlopen moeten worden:

- Startoverleg gemeente, lokale organisaties en andere betrokkenen
- Aanvraag gemeentelijke subsidie indienen
- Toekenning subsidie gemeente
- Aanstellen projectleider (stedelijk/wijkgericht)
- Werven van personeel (Hoofd-/klussers, coördinator en vrijwilligers)
- Inkoop en levering van gereedschap en bespaarproducten
- Coördinatie en opleiden van klussers
- Werven van bewoners in energiearmoede
- Doorlopende kwaliteitsmonitoring
- Procesverbeteringen bespreken en doorvoeren
- Marketing en communicatie

Activiteiten Coördinator

- Strategische partnerships aangaan en onderhouden
- Doorlopende operationele aansturing Klusteam
- Procesverbeteringen doorvoeren begeleidingsproces
- Financiële zaken regelen (begrotingen, betalingen, kasboek, jaarverslag, fondsen)
- Marketing en communicatieactiviteiten (website, pr, events, nieuwsbrief, social media)
- Overige coördinatie en bestuurszaken
- ICT/telecom-zaken regelen (laptop, mobiele telefoon, e-mailadressen)
- Werkplek / locatie (ca. 3 x 3 x 4 mtr.) inrichten
- Overige organisatorische zaken

Benodigheden

- Startpakket bespaarproducten inkopen
- Werkkleding (o.a. poloshirt, trui, werkbreek, werkjas, veiligheidsschoenen) regelen
- Gereedschapset aanschaffen
- Elektrische bakfiets bestellen
- Promotiemateriaal laten ontwikkelen

6.9 Voorwaarden uitvoering lokale organisatie

Er worden een aantal algemene uitgangspunten voorgesteld, die ten grondslag liggen aan de keuze voor een organisatie in de wijk die de uitvoering kan oppakken van een Energieklussendienst in de wijk. Hieronder de algemene uitgangspunten:

- Gemeentelijke financiering beschikbaar (besluit)
- Betrokken opdrachtgeverschap ambtenaren / gemeenteraad
- Betaalde Hoofdklusser en betaalde Coördinator, aangevuld met vrijwilligers, leerlingen of mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
- Doelstellingen: structurele, integrale aanpak voor middellange termijn o.h.g.v. verduurzaming, energiebesparing, participatie
- Wijkgerichte aanpak
- Streven naar duurzame 'ondernemersaanpak'
- Slim gebruik maken van bestaande faciliteiten t.b.v. kantoor/opslag
- Ontwikkeling leerwerktraject in samenspraak met leerontwikkelbedrijf / onderwijs
- Moet passen bij en aanvullen op het palet aan mogelijkheden bij totale duurzaamheidsaanpak gemeente Deventer
- Samenwerking en afstemming met welzijns-/maatschappelijke organisaties
- Samenwerking en afstemming met woningcorporaties
- Samenwerking en afstemming met Deventer Energie Coöperatie / energiecoaches

Bovendien is er ook een aantal **uitgangspunten** waar de **organiserende partij** zo veel mogelijk aan zou moeten voldoen:

- Goede verbindingen in de wijk
- Organiserend vermogen
- Bereidheid om samen te werken
- Aanwezige juridische structuur
- Vertrouwen kunnen creëren
- Leerwerktrajecten kunnen begeleiden
- Enthousiasme, intrinsieke motivatie
- Wil om te pionieren
- Flexibele instelling
- Aanpakmentaliteit
- Nastreven van ondernemerschap
- Ruimte om te experimenteren en te leren
- In staat om wijkbewoners te betrekken en te laten deelnemen

- Denken in kansen en mogelijkheden
- Gevarieerd team kunnen samenstellen, begeleiden, vasthouden
- Zorgen voor alternatieve inkomstenbronnen
- In staat zijn om bewoners bewust te maken van en te verwijzen naar overige duurzaamheidsmaatregelen
- Signaleren van problemen bij bewoners en kunnen doorverwijzen naar juiste organisaties
- Deelnemen aan overleg met Energieklussendiensten in andere wijken
- Marketing en communicatie verzorgen
- Energiebesparing + sociale insteek kunnen/willen combineren
- Uitvoeren lokale organisatie
- Volledige budgetverantwoordelijkheid
- Arbeidscontracten aangaan met hoofdklusser en coördinator
- Vrijwilligerscontracten aangaan met vrijwilligers
- Aansluiten op aanwezige initiatieven/organisaties/bewoners in de wijk
- Bedrijfsleven uitdagen om deel te nemen / mee te werken
- Inclusieve insteek nastreven
- Toeleiding naar werk in energietransitie, bouw en installatietechniek

6.10 Randvoorwaarden

Er is nog een aantal randvoorwaarden te regelen voordat een Energieklussendienst van start kan gaan. Een aantal zaken komt hieronder aan de orde:

6.10.1 Verzekeringen

Welke verzekeringen heeft een Energieklussendienst nodig? Dat hangt ervan af onder welke organisatie de dienstverlening komt te hangen. Hebben zij voor hun eigen organisatie al een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering, een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering? Dergelijke verzekeringen zijn vereist bij het uitvoeren van een Energieklussendienst.

• Vrijwilligersverzekering

De gemeente heeft een vrijwilligersverzekering afgesloten (o.a. ongevallen, aansprakelijkheid, verkeersaansprakelijkheid, bestuurdersaansprakelijkheid, persoonlijke eigendommen) voor alle vrijwilligers die in de gemeente Deventer actief zijn voor een initiatief dat in een georganiseerd verband activiteiten verricht, zo ook een maatschappelijke Energieklussendienst.

6.10.2 Vrijwilligersvergoeding

Aangezien het erg belangrijk is om vrijwilligers langdurig te betrekken bij de Energieklussendienst wordt geadviseerd om met vrijwilligersvergoedingen te gaan werken. Ook al zijn er vaak vrijwilligers die intrinsiek gemotiveerd zijn om aan de slag te gaan bij een Klusteam, dan nog trekt een kleine vergoeding hen vaak over de streep om het werk te gaan doen en om zich langer in te zetten voor de Energieklussendienst. Het is voor hen een prettige vorm van beloning en waardering en heel veel vrijwilligerswerk wordt niet financieel beloond. Dus het is zeker een trigger om daarmee meer mensen aan te trekken.

In 2023 mag een vrijwilliger een vergoeding ontvangen van max. € 5,00 per uur, tot een maximum van € 190,00 per maand en tot een maximum van € 1.900,00 per jaar. Hier hoeft geen belasting over betaald te worden. Het advies is om deze vergoeding voor vrijwilligers van de Energieklussendienst beschikbaar te stellen.

6.10.3 Betalingssysteem

Als er voor de Energieklussendienst betaald moet worden is het advies om te werken met een draadloos betalingssysteem, een mobiel pinapparaat (bijvoorbeeld SumUp, volledig gecertificeerd en erg veilig). De bewoner kan met de pinpas een betaling verrichten, nadat de werkzaamheden zijn gedaan. Er zou op geen enkele wijze meer met cash geld betaald mogen worden, aangezien dat veel te veel administratie met zich meebrengt en de werknemers niet meer veilig hun werk kunnen verrichten, omdat ze met geld op zak aan het klussen zijn.

6.10.4 Arbeidscontract

Het is nog een redelijk nieuwe vorm van dienstverlening die nog niet in groten getale in heel Nederland aange-

boden wordt, ook al komen er inmiddels steeds meer initiatieven op dit gebied. Het is nog een organisatie in oprichting en veel zaken zullen de komende periode steeds meer uitgekristalliseerd worden. Daarom is mijn advies om het eerste jaar nog gebruik te maken van een flexibele arbeidsconstructie, dus via een uitzendbureau, payroll of via een detachingscontract.

Na een jaar kan de balans opgemaakt worden en overwogen worden om de Hoofdklusser en de Coördinator in vaste dienst te nemen. Ook kan het voorkomen dat de Coördinator al in dienst is bij een organisatie en de werkzaamheden in eerste instantie naast de huidige werkzaamheden gaat verrichten. Zodra dit veel meer uren gaat vergen vanwege groei in het aantal te isoleren huizen, is een aanpassing nodig van het bestaande contract. Voorbeelden van arbeidscontracten zijn via de uitzend-, payroll en detachingsbureaus te achterhalen.

6.10.5 VOG

Een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) wordt vaak gevraagd bij functies in een organisatie waarbij het belangrijk is om te weten of er geen risico's zijn als een bepaald persoon deze werkzaamheden gaat uitvoeren. Een VOG is een verklaring waaruit blijkt dat een werknemer geen strafbare feiten heeft gepleegd, die een risico vormen voor de taken die de werknemer gaat vervullen. Omdat de medewerkers van een Energieklussendienst achter de voordeur komen bij een kwetsbare doelgroep wordt er geadviseerd om te vragen naar een VOG. Voor vrijwilligersorganisaties is de VOG gratis aan te vragen. De VOG is daarmee een belangrijk onderdeel van het preventie- en integriteitsbeleid van de vrijwilligersorganisatie. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de veiligheid van kwetsbare groepen in de samenleving. Aanmelden kan via gratisvog.nl

7.

FINANCIERINGS- MOGELIJKHEDEN

Een Energieklussendienst zal in eerste instantie worden bekostigd door de gemeente Deventer, die hiervoor in 2023 middelen vanuit het Rijk beschikbaar gesteld heeft gekregen, Energiearmoede (SPUK)-gelden, met de mogelijkheid om aanvullend ook van de volgende budgetten gebruik te kunnen maken:

- Andere armoede- en energiearmoedegelden
- Duurzaamheidssubsidies
- Arbeidsparticipatiegelden (i.v.m. leerwerktraject)

De SPUK-regeling is een incidentele subsidie. Alhoewel de verwachting is dat er de komende jaren vanuit het Rijk nog meer geld en aandacht besteed zal worden aan het thema energiearmoede, is er op dit moment nog geen duidelijkheid over financiering voor de komende jaren. Daarom zal er voor de middellange termijn ook gezocht moeten worden naar mogelijkheden om ook andere structurele inkomstenbronnen aan te boren. Hieronder een aantal mogelijkheden.

7.1 Fondsen en subsidieprogramma's

Er zijn verschillende fondsen en subsidieprogramma's die Energieklussenteams ondersteunen. Hoewel de beschikbaarheid van fondsen kan variëren, afhankelijk van het land en de regio, zijn hier enkele potentiële bronnen van financiering:

• Nationale overheidssubsidie

Er zijn subsidies en stimuleringsregelingen om energie-efficiëntie en duurzaamheidsinitiatieven te bevorderen. Dit omvat ook energiebesparende maatregelen, energieprojecten en groene technologieën, zoals hierboven genoemd. Subsidies zijn echter per definitie eindig, dus zullen er altijd meerdere inkomstenbronnen aangeboord moeten worden.

• Nationale fondsen

Hierbij een aantal nationale fondsen die interessant zouden kunnen zijn voor een bijdrage aan de ontwikkeling van een Energieklussendienst:

- **Fonds1818**, een fonds dat geld en ondersteuning biedt aan organisaties en buurtbewoners die zich inzetten voor een betere maatschappij. Een samenleving waarin de handen uit de mouwen gestoken worden en er oog is voor de ander en het groen in de buurt. <https://www.fonds1818.nl/>
- **Triodos Foundation**. Past inhoudelijk goed, project moet vernieuwend zijn. Bijdrage € 5.000-€10.000. <https://www.triodosfoundation.nl/initiatiefnemers>
- **Stichting Pure Energie Fonds**. Moet gaan om duurzaamheid, dus wel voor een specifiek onderdeel van dit project. Bijdrage maximaal € 2.500. <https://pure-energie.nl/fonds/>
- **Ars Donandi**. Heel breed fonds, tot € 10.000 <https://www.arsdonandi.nl/donatie-aanvragen/>
- Gerard Endenburg Foundation. Tot € 20.000, co-financiering is verplicht maar mag ook een ander fonds zijn. <https://gerardenburgfoundation.nl/>
- **Rabo Foundation**. Ook voor projecten rond mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. <https://www.rabobank.nl/over-ons/rabofoundation>
- **Vriendenloterijfonds**. <https://vriendenloterijfonds.doen.nl/>

• Europese subsidie

De Europese Unie (EU) heeft verschillende financieringsprogramma's die gericht zijn op duurzaamheid, energie-efficiëntie en klimaatverandering. Enkele relevante programma's zijn: Horizon Europe, het European Regional Development Fund (ERDF), het LIFE-programma en het Just Transition Fund. Deze programma's bieden subsidies en financiering voor projecten die bijdragen aan energietransitie en duurzaamheid.

• **Impactinvesteers en durfkapitaal**

Impactinvesteers en durfkapitaalfondsen zijn steeds meer geïnteresseerd in duurzaamheidsinitiatieven. Zij kunnen investeringen verstrekken aan Energieklussteams die een positieve impact hebben op het milieu en de samenleving. Het kan nuttig zijn om in contact komen met dergelijke bedrijven die actief zijn in de duurzaamheidssector. Lokale zakelijke netwerken en brancheorganisaties kunnen ook waardevolle informatie verstrekken over subsidiemogelijkheden en investeerders.

7.2 Sponsors

Aanverwante bedrijven in de energietransitie, bouwbedrijven, installatietechniek, zonne-energieleveranciers en andere bedrijven in Deventer die MVO en duurzaamheid al hoog in het vaandel hebben staan, zouden op de hoogte moeten zijn van het bestaan van de Energieklusdienst. Een projectleider (relatiemanager) zou deze bedrijven kunnen benaderen om eventuele sponsordeals door te nemen, er zouden presentaties gegeven kunnen worden op business bijeenkomsten en er zou via de business netwerken aandacht voor de organisatie kunnen worden gevraagd.

• **Sponsoring van materialen, middelen en gereedschappen**

Een Energieklusdienst heeft jaarlijks, op basis van 200 woningen per jaar, zo'n € 24.000 nodig aan bespaarmiddelen en eenmalig ongeveer € 17.000 aan gereedschappen en overige kosten (zie hieronder een gedeelte uit het Kostenoverzicht per Klusteam).

Isolatiematerialen		
Isolatieproducten (ca. € 120 per woning)	200	24.000
Subtotaal		24.000
Overige kosten		
Locatieruimte (kantoor/magazijn/spullen)	1	1.000
Elektrische bakfiets	1	5.416
Werkkledingset met logo, incl. werkschoenen	8	3.224
Gereedschap en apparatuur	1	4.403
Infraroodcamera	1	1.299
Sleutels voor waterzijdig inregelen (optioneel)	1	300
Trainingen en workshops	1	1.000
Subtotaal		17.717

Sponsoring door leveranciers door korting te geven op de aanschaf van materialen, middelen en gereed-

schappen is een realistische manier om de uitgaven van een Energieklusdienst terug te dringen. De leveranciers kunnen hun steun aan zo'n maatschappelijk initiatief gebruiken voor hun eigen reclaimedoeleinden, opnemen in hun sociale jaarplan en hun bedrijfsnaam bijvoorbeeld zien terugkomen op werkkleding en/of de bakfiets (bijvoorbeeld 'powered by.....'). De korting op de inkoop zal afhankelijk zijn van het aantal en de bijbehorende 'exposure' van de Energieklussteams. Het spreekt voor zich dat bij grotere inkoopvolumes (meerder klussteams) en uitgebreide en herhaalde media-aandacht de 'buying power' groeit. De te realiseren inkoopkorting mag (afhankelijk van bovengenoemde factoren) worden verondersteld in de orde grootte van 10-30% op het inkoopbedrag.

7.3 Serviceclubs / businessclubs

Serviceclubs betrekken is een kansrijke optie. Deze vrijwillige non-profitorganisaties werken met leden die elkaar regelmatig ontmoeten om liefdadigheidswerk te doen. Zij zijn vaak op zoek naar goede doelen waar zij zich voor in kunnen zetten met hun netwerk, faciliteiten, materialen, menskracht en hun financiële middelen (Lions, Rotary, Rotaract Deventer, Juniorkamer Deventer). Zo zijn er ook de nodige Businessclubs die belangrijk zijn om te benaderen (o.a. Businessclub Go Ahead Eagles, Deventer Circuit, DEV&TER Jong, FEM!, Deventer4 Global Goals). Het loont absoluut de moeite om deze clubs te betrekken en ze te laten kennis maken met de doelen en activiteiten van een Energieklusdienst. Zij hebben vaak allerlei evenementen waarvoor veel geld opgehaald wordt dat wordt toegekend aan goede doelen.

7.4 Energiecoöperatie

Bij de Deventer Energie Coöperatie wordt er momenteel nog geen substantiële geldstroom gegenereerd die eventueel terug zou kunnen vloeien naar mensen in energiearmoede. Het is echter een financieringsmodel dat voor de toekomst veel kansen zou kunnen bieden. Het in beheer hebben van een eigen duurzame energievoorziening, een zonnepark, een windmolenpark of anderszins (geothermie) zou een geldstroom op gang kunnen brengen die ook weer deels ten goede zou kunnen komen van een Energieklusdienst die daardoor weer in staat is om veel meer slecht geïsoleerde woningen voor mensen in energiearmoede te verbeteren.

7.5 Woningcorporaties

Woningcorporaties zouden ook diensten van de Energieklussendienst kunnen inkopen, omdat ze de capaciteit niet hebben om aandacht te besteden aan het aanbrengen van kleine energiebesparende maatregelen. Nu laten ze deze activiteiten vaak buiten beschouwing. Het kost te veel tijd, is te arbeidsintensief en voor hun eigen medewerkers die vaak grote renovatie- en isolatieklussen uitvoeren veel te veel. Het zou een mooie aanvulling kunnen zijn om de Energieklussendienst in het verlengde van deze grote projecten aan het werk te laten gaan in opdracht van een woningcorporatie.

7.6 Betaalde dienstverlening

Eén van de opties is om naast gratis dienstverlening ook te gaan werken met betaalde dienstverlening. Minima zullen ontzien moeten worden en krijgen de dienstverlening van de Energieklussendienst gratis aangeboden. Maar er is een doelgroep die in slecht geïsoleerde woningen woont, en eveneens behoefte heeft aan ondersteuning bij het tochtvrij en kierdicht maken van het huis, maar die het wél kan betalen. Daar zal een verdienmodel voor ontwikkeld kunnen worden. Zo zou er een structurele inkomstenbron aangevoerd kunnen worden.

Hieronder een aantal opties voor een verdienmodel, bijvoorbeeld werken met een:

1. Uurtarief

Men kan een uurtarief hanteren voor bewoners die tot betaling in staat zijn, waarbij zij betalen op basis van het aantal uren dat het team aan een energieklus werkt. Het tarief kan variëren op basis van het type dienst en de complexiteit van de klus. Afhankelijk van de grootte van de klus, kan een ureninschatting worden gemaakt. Na een inventarisatie kan een offerte opgemaakt worden en kan er een aantal uren in een woning geklust worden.

2. Projectprijs

Men kan ook een vaste prijs hanteren voor het leveren van een energieklus met een vooraf bepaald aantal handelingen. Dit geeft veel duidelijkheid aan bewoners.

3. Cross-selling

Naast de werkzaamheden in het kader van energiebesparing, zou men ook algemene klusondersteuning kunnen aanbieden, wat mogelijkheden biedt om de

prijs nog wat te verhogen. De behoefte aan een algemene klussendienst in Deventer is groot. Dit kwam uit diverse gesprekken naar voren. De bereidheid om hiervoor te betalen is bij huishoudens in het midden- en topsegment zeer waarschijnlijk wel aanwezig.

Om op termijn zelfvoorzienend te kunnen worden, kunnen de organiserende partijen rondom een Energieklussendienst na de opstart aan de slag met het genereren van inkomsten en het reduceren van kosten. Een Energieklussendienst levert een integraal 'product': niet alleen isolerende materialen, maar ook de service om deze materialen te installeren en monteren. Daarmee kunnen elementen uit verschillende van de bestaande verdienmodellen worden gecombineerd om te groeien naar een zelfvoorzienend systeem.

Uitgaande van het totale kostenplaatje voor een Energieklussteam (zie tabel Kostenoverzicht hieronder) kost het aanpakken van een gemiddelde woning zo'n € 700. Om inkomsten te genereren, kan het 'energieproduct' bijvoorbeeld tegen kostprijs worden aangeboden aan huishoudens die hun woning willen verduurzamen (en hun energierekening verlagen), maar zelf de kennis, vaardigheden of mogelijkheden niet hebben om dit te doen.

Het verdient aanbeveling om de aanpassingen in een woning tegen kostprijs aan te bieden. Het aanbieden van de woning-verduurzaming tegen een hoger tarief, maakt de kans op het vermarkten kleiner. Een significant hoger tarief staat dan niet meer in verhouding tot het voor een dag inschakelen van een gemiddelde ZZP-er (tegen een integraal uurtarief van ca. € 50). Bovendien is een Energieklussendienst een maatschappelijke en geen commerciële organisatie.

NB: in de beschouwing hierboven wordt steeds uitgegaan van gemiddelden. Het verdient aanbeveling om bij het vermarkten van de verduurzamingsaanpak steeds uit te gaan van een op maat gemaakte offerte. Na een voorafgaande inspectie van de woning in kwestie, wordt eerst een inschatting van de benodigde uren en middelen gemaakt. Op basis van de bevindingen kan een offerte worden gemaakt voor de desbetreffende woning.

7.7. Schaalvergroting

Een andere mogelijkheid zou kunnen zijn om de uitgaven te reduceren, door schaalvergroting.

In het Kostenoverzicht voor een Energieklussendienst, zie hieronder, zien we een begroting van ongeveer € 173.000 (ca. € 190.000 – € 17.000) per team per jaar, uitgaande van 200 woningen per jaar. Deze kostenraming gaat er dus vanuit dat een klusteam bijna elke werkdag per jaar een woning voor z'n rekening neemt. De kosten voor Projectleiding (0,5 fte) en Coördinatie (0,5 fte) zijn samen geraamd op zo'n € 60.000 per klusteam per jaar.

Het is realistisch om aan te nemen dat de benodigde inzet van menskracht voor Projectleiding en Coördinatie niet evenredig stijgt met een groei van het aantal klusteams. Voor bijvoorbeeld drie parallelle klusteams mag worden gerekend met een volledige fte voor Projectleiding en een fte voor Coördinatie. Indien schaalvergroting naar 3 parallelle Klusteams wordt gerealiseerd, kunnen de jaarlijkse kosten voor Projectleiding en Coördinatie afnemen met zo'n € 20.000 per team.

Vanzelfsprekend zullen ook de kosten voor de locatie en de begeleiding van leerwerktrajecten niet even-

redig groeien met een toename van het aantal klusteams. In totaal zou met een positief effect van zo'n € 25.000 per team kunnen worden gerekend. Om een Energieklussendienst volledig zelfvoorzienend te maken én tegelijkertijd de verduurzamingservice kosteloos te kunnen blijven aanbieden aan huishoudens in energiearmoede, blijft additionele funding nodig.

7.8 Kostenoverzicht per Klusteam

Hieronder een globaal kostenoverzicht voor het opstarten van een Klusteam, waarbij een aantal aannames is gedaan. Afhankelijk van lokale omstandigheden, onderlinge afspraken, beschikbare voorzieningen en mogelijkheden kan dit overzicht nog variëren. Het is een richtlijn, waarbij als uitgangspunt is genomen dat er gewerkt gaat worden met professioneel gereedschap en apparatuur. Er is niet gekozen voor de goedkoopste en ook niet voor de duurste opties, maar wel voor een goed aanbod om daarmee ook prettig te kunnen werken en kwalitatief goed werk te kunnen afleveren.

Kostenoverzicht		
Medewerkers		
Projectleider (optioneel)	0,5 fte	37.000
Hoofdklusser	1 fte	50.000
Coördinator (o.a. werving, planning, administratie)	0,5 fte	22.500
Subtotaal		109.500
Leerwerktraject		
Klussers/leerlingen (minimumloon)	2 fte	20.000
Vrijwilligers (vrijwilligersvergoeding, bijv. 5 vrijwilligers x 16 uren pw, max. € 1.900 pj.)	5	9.500
Begeleiding in-, door- en uitstroom	0,4 fte	10.000
Subtotaal		39.500
Isolatiematerialen		
Isolatieproducten (ca. € 120 per woning)	200	24.000
Subtotaal		24.000
Overige kosten		
Locatieruimte (kantoor/magazijn/spullen)	1	1.000
Elektrische bakfiets	1	5.416
Werkkledingset met logo, incl. werkschoenen	8	3.224
Gereedschap + apparatuur	1	4.403
Infraroodcamera	1	1.299
Sleutels voor waterzijdig inregelen (optioneel)	1	300
Trainingen en workshops	1	1.000
Subtotaal		17.717
Totale kosten Energieklussendienst (1 team)		€189.642

8.

BEVINDINGEN GESPREKKEN

Er zijn gesprekken gevoerd met veel verschillende organisaties om te inventariseren of een wijkgerichte Energieklussendienst kans van slagen zou hebben in Deventer en of deze organisaties mee zouden willen helpen of eventueel zelf de uitvoering ter hand zouden willen nemen. Wie zijn de belangrijkste spelers in het sociale domein, welke activiteiten van hen raken aan het werk van een Energieklussendienst en welke impact gaat dit hebben? Dergelijke vragen kwamen aan de orde in de gesprekken. Een namenlijst van alle mensen waarmee een overleg heeft plaatsgevonden is toegevoegd in Bijlage 10 – Contactenlijst. Helaas zijn vanwege de beperkte tijd niet alle organisaties aan bod gekomen. Die hebben echter nog alle gelegenheid om ook hun inbreng te leveren bij de totstandkoming van de Energieklussendienst. De meest opmerkelijke, interessante en nuttige bijdrages uit de gesprekken zijn gefilterd en hieronder beschreven. Het betreffen opmerkingen die per categorie gebundeld zijn.

8.1 Algemeen

De algemene conclusie is dat bijna alle organisaties heel positief tegenover de komst van een drielat Energieklussendiensten staan. Men beseft de urgentie ten aanzien van energiearmoede en ziet in dat concrete hulp geboden moet worden. Ze willen daar graag aan meewerken, moeite doen om de inwoners hiervan te overtuigen en een aantal wil daarvoor wel de uitvoering verzorgen. Wat vaak terugkwam is de grote behoefte aan een algemene Klussendienst in de wijk. Dit wordt door heel veel organisaties benoemd. Bovendien is vervoer een probleem. Een bus die ingezet zou kunnen worden voor allerlei wijkdoeleinden, waaronder ook voor een Energieklussendienst, zou heel erg welkom zijn. Daarnaast wordt het voorstel om te werken met twee betaalde krachten heel erg gesteund.

8.2 Begeleiding

De begeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is een niet te onderschatten onderdeel van de dienstverlening van een Energieklussendienst. Deze mensen moeten goed begeleid en opgeleid worden. Daar zouden jobcoaches van Konnected ook een goede rol in kunnen spelen. Indien niet beschikbaar, zouden hier ook ZZP-ers voor ingehuurd kunnen worden. Ook het betrekken van het bedrijfsleven werd vaak geopperd, o.a. aannemers, glaszetbedrijven, installatiebedrijven zouden betrokken moeten worden, bijvoorbeeld voor hulp bij training en opleiding.

8.3 Statushouders/asielzoekers

Statushouders of asielzoekers zouden ook goed ingezet kunnen worden als Klusser, maar de taal is vaak een probleem. Een dergelijk traject zou gecombineerd kunnen worden met een taalboosterproject, waarbij werkinstructies vertaald zouden moeten worden (of in pictogrammen). Ook niet werkende vrouwen met een niet-westerse achtergrond zouden tijdens schooltijd een opleiding kunnen volgen om opgeleid te worden tot Klusser of Ambassadeur voor de Klussendienst. Zij kunnen mensen werven met een niet-westerse achtergrond als potentiële Klusser of inwoners die de hulp van een Energieklussendienst nodig hebben.

8.4 Werkleertrajecten

Er zou een minimale inzet van 20 uren per week vereist zijn voor een periode van minstens 3 tot 6 maanden en bij voorkeur een jaar, waarbij het leerdoel en de begeleiding vooraf bepaald moeten worden. Het traject zou afgerond moeten worden met een certificaat, zo mogelijk ook met een branchecertificering. Er zouden werknemersvaardigheden getraind moeten worden volgens de Werkstapmethode en aan te vullen met vakvaardigheden.

8.5 Wijkgerichtheid

Het is heel belangrijk om de mensen vanuit de wijk te betrekken bij de ontwikkeling. Geef mensen perspectief, laat mensen die nu niet meedoen aanhaken, biedt ze mogelijkheden om zich in te zetten als Klussers met een mogelijkheid om door te stromen richting de arbeidsmarkt. Zoek ook de samenwerking met Vluchtelingenwerk om asielzoekers in te zetten. Maak gebruik van het principe 'wederkerigheid = voor wat, hoort wat' net zoals Buurtbedrijf Zandweerd dat doet. Bied ruimte voor natuurlijke vermenging in de wijk. Er is in een wijk een stukje maatwerk nodig. Wat in de ene wijk werkt, hoeft nog niet te werken in een andere wijk. Er is ook wel sprake van enige verzuring in de wijk. 'Wordt er weer een nieuw projectje opgezet, dat vast alweer snel ter ziele gaat', is een genoemde uitspraak. Men heeft er soms geen zin meer in, omdat een nieuw project toch heel vaak op een teleurstelling uit loopt en niet toekomstbestendig genoeg is.

8.6 Bedrijfsleven - ondernemerskwaliteiten

Uit een aantal gesprekken bleek dat ook ondernemersvaardigheden heel erg handig zijn bij het opzetten van een dergelijke dienstverlening. Men zou zoiets als een onderneming moeten gaan runnen. Er is vooral lef nodig en ook daadkracht. Niet te lang lullen, maar poetsen is het credo. Bovendien zal er gezocht moeten worden naar andere inkomstenbronnen dan alleen subsidie.

Laat mensen die dat kunnen ook betalen voor de diensten die geleverd worden. Probeer bijvoorbeeld ook bij de inkoop van materialen kortingen te bedingen. Men zou ook in opdracht van woonbedrijven opdrachten kunnen verrichten om geld te genereren.

De organisaties die een Energieklussendienst gaan opzetten zouden bijvoorbeeld ook een traject aangeboden moeten krijgen van 'Start your Business', een training van een aantal dagen om o.a. te komen tot het ontwikkelen van een Business Model Canvas dat als leidraad kan dienen bij het ontwikkelen van een Energieklussendienst.

8.7 Communicatie

Probeer meertalige (5 talen) flyers, website, posters te ontwikkelen. Er is nog steeds een te grote doelgroep die het Nederlands onvoldoende beheerst. Gebruik gezichten uit de wijk voor een postercampagne, druk ansichtkaarten om achter te laten bij mensen of rond te brengen. Probeer ambassadeurs te krijgen vanuit de

doelgroep en laat hen werven voor Klussers of adressen waar geklust kan gaan worden. Bedenk leuke, aansprekende acties in de wijk om meer aandacht te vragen voor energiearmoede.

8.8 Social Return on Investment

Het middel SROI kan heel goed ingezet worden voor bedrijven die een opdracht gegund krijgen boven € 200.000 via de gemeente Deventer en een maatschappelijke tegenprestatie moeten leveren voor 5% van de opdrachtsom. Als bedrijven al vroegtijdig op de hoogte zijn van de activiteiten van de Energieklussendienst kunnen zij in hun aanbestedingsaanbod opties aangeven om zich in te zetten voor de Energieklussendienst (o.a. opleiding/training verzorgen, vacatures invullen, leerwerkplekken, stages, werkervaringsplekken, MVO-activiteiten, meedenken over aanpak, meedoen aan acties, sociale inkoop etc.). Activiteiten dichtbij bij de locatie van een bedrijf helpen enorm om bedrijven te enthousiasmeren om mee te doen. Het advies is om de SROI-coördinator van de gemeente te betrekken zodra de Energieklussendienst van start gaat en dit zo veel mogelijk bij potentiële leveranciers uit Deventer e.o. onder de aandacht te brengen.

8.9 Organisaties

Voor Elkaar Teams

Betrek de Voor Elkaar Teams bij het opzetten van de Energieklussendienst. De medewerkers van Raster, MEE IJsseloevers, Solis en De Kern kennen de wijk en haar bewoners vaak goed en kunnen bij het samenstellen van teams helpen, verwijzingen doen naar bewoners, meedenken over wijkactiviteiten etc. Zoek bijvoorbeeld ook aansluiting bij het Geldfit-spreekuur.

Deventer Doet

Deventer Doet is een organisatie die goed verbindingen kan leggen tussen organisaties en zij willen graag meehelpen in de werving van geschikte kandidaten (briefjes ophangen in buurthuizen, social media benutten, buurtapp's, vrijwilligersmarkt, nieuwsbrief). Ze hebben veel namen van organisaties en contactpersonen aangedragen. Ze hebben ook de Meedoenbalie van het AZC benoemd en zouden deze kunnen benaderen om statushouders te betrekken.

Deventer Energie Coöperatie

De Energiecoaches gaan bij veel mensen langs om ze te helpen bij hun energiebesparingsopgave. Ze voeren

het programma 'Deventer helpt isoleren' uit, waarvoor ze in juni al 160 aanmeldingen binnen hadden gekregen. Ze komen tijdens die adviesbezoeken veel vragen tegen van bewoners die graag hulp willen bij allerhande klussen. Daarvoor heeft de Coöperatie een klein potje beschikbaar om dergelijke behoeftes in te vullen en materialen aan te schaffen, soms doen de Energiecoaches iets zelf (gepensioneerde timmerman), soms huren ze iemand in of schakelen ze een organisatie in (House of Hope of Rechtestop).

Hoveniersbedrijf Rozengarde

Ze beschikken over een fantastisch groen werkterrein waar mensen vanuit het RIBW en Dimence als dagbesteding allerlei klussen uitvoeren. Ze werkten nauw samen met de Buurtfabriek, na coronatijd is dat minder geworden. Hebben kookactiviteiten in het pand, leggen geveltuintjes aan in samenwerking met woonbedrijf Lederl, verzorgen een buurtmoestuin. Zijn betrokken bij de ontwikkeling van Buurtbedrijf Zandweerd, geven advies op het gebied van daktuinen. Hebben vanuit hun oorsprong als hoveniersbedrijf veel affiniteit met groenwerkzaamheden. Ze hebben wel enige moeite om genoeg vrijwilligers te vinden in de buurt. Willen wel advies geven en meedenken over duurzame buurtinitiatieven: het afkoppelen van regenwater / groendaken en het mogelijk maken van een HUB-ruimte. Staan positief tegenover dit initiatief.

Circulus

Circulus heeft vanuit het verleden veel ervaring opgebouwd met het opzetten van allerlei sociale projecten, destijds vanuit het vroegere Cambio dat overgenomen is door Circulus. Ze hebben ook het project Deventer Schoonfamilie (DSF), waarbij ze door bewonersparticipatie mensen betrekken bij schoonmaakwerkzaamheden in de buurt/wijk. Daarmee kunnen bewoners 'Cambis' verdienen. Ze hebben inmiddels 4000 leden en het project draait goed. Ze hebben ook een goede samenwerking met Konnected (50-60 plekken). Circulus geeft aan dat er zicht moet zijn op continuïteit van het project. Er moet een doorlooptijd van een behoorlijk aantal jaren zijn en niet dat het na een jaar alweer klaar is. Dit wordt overigens gedeeld met heel veel andere organisaties.

Er zijn gesprekken gaande met Lederl om buurtploegen te gaan samenstellen die zich willen inzetten voor een betere leefbaarheid in de wijk (o.a. afval, klussen doen, verhuisactiviteiten, mensen activeren richting een baan).

LSA Bewoners

LSA zou ondersteuning kunnen bieden om bewoners te betrekken bij het opzetten van een Energieklussendienst. Enkele adviezen van LSA:

- **Bouw een community, betrek een of meerdere straten en geef training**
- **Probeer de energietransitie inclusief te maken**
- **Kies voor een organisatie of initiatief met een juridische entiteit**
- **Ga de samenwerking aan met meerdere partijen**
- **Sluit aan bij bestaande initiatieven in de wijk**
- **Geen regie door de gemeente**

Rechtestop

Hebben al eens een Klussendienst opgezet. Corona heeft roet in het eten gegooid, de klusactiviteiten stoppen, vrijwilligers raakten uit beeld en de dienstverlening is daarmee ter ziele gegaan. Willen heel graag weer een dergelijke dienstverlening gaan aanbieden. Vraaggestuurd werken staat bij Rechtestop centraal. Ze hebben een kleine werkplaats beschikbaar. Er is al contact met de Klussendienst van Buurtbedrijf Zandweerd. Het zou goed kunnen passen bij hun huidige werkzaamheden en ze hebben al veel ingangen bij allerlei organisaties en werken al met de doelgroep. Er is veel enthousiasme aanwezig om opnieuw een Klussendienst, maar dit keer een Energieklussendienst op te zetten.

Werkplaats31

Dit is een fantastische werkplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, in het buitengebied van Diepenveen. Ze hebben diverse soorten werkplaatsen, waar mensen o.a. met hout, groen- of metaalwerkzaamheden aan de slag kunnen. Het is kleinschalig van opzet. Ze werken voor een aantal maatschappelijke organisaties gratis en voor een aantal instanties betaald om zo ook inkomsten te kunnen genereren. Aangezien zij niet in een van de genoemde wijken gevestigd zijn, maar in Diepenveen, zouden ze bij uitbreiding van het aantal Energieklussendiensten een dergelijke dienstverlening op den duur wel voor Diepenveen willen gaan runnen. Ze hebben al veel spullen in eigen beheer en zouden dit wel willen runnen.

SV Helios

Ze hebben ook al een eigen Klussendienst, inclusief een Klussenbakfiets. Mensen met dementie werken ook als Klusser. Ze doen ook al opdrachten voor bedrijven in de buurt, bijvoorbeeld het plaatsen van prullenbakken op het industrieterrein. Ze willen graag iets terugdoen voor de wijk, participatie mogelijk maken. Zo bezorgen

ze ook maaltijden in de wijk en geven ze uitleg over de Compaan, een tablet voor ouderen om o.a. eenzaamheid tegen te gaan. Ze zijn heel enthousiast over het idee van een Energieklussendienst en zouden hun huidige werkzaamheden wel willen uitbreiden.

Buurtfabriek

De Buurtfabriek is een buurthuiskamer, waar veel vrijwilligers aan verbonden zijn die mensen uit de buurt een warm welkom willen bieden, met o.a. een maaltijdvoorziening, breiclub, schildersactiviteiten en ontmoetingsmogelijkheden. Ze zitten midden in een verhuizing en hebben tijd nodig om op hun nieuwe plek weer te settelen. Ze hebben belangstelling en staan open om vanaf het nieuwe jaar eventueel een Klussendienst te gaan runnen.

Verbindingscentrum de Fontein

Bij dit wijkcentrum is al een Klussteam actief. Zij doen o.a. tuinklussen, chauffeursactiviteiten en algemene klussen. Ze beschikken over het nodige gereedschap en hebben ook een aanhanger tot hun beschikking (privébezit). Ze krijgen de aanvragen binnen van allerlei maatschappelijke organisaties. Ze werken samen met het Deventer Groenbedrijf voor het afvoeren van het groenafval. Ze zijn onlangs ook een Repairteam gestart. Ze zijn ook geïnteresseerd en zien wel mogelijkheden om hun eigen Klussteam te kunnen uitbouwen naar een Energieklussteam.

Konnected

Konnected is het werk- en leerbedrijf dat inwoners uit de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe met een afstand tot werk ontwikkelt. Ze vergroten de arbeidsparticipatie en de doorstroom naar werkgevers. Ze zijn een belangrijke speler om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan te leveren die als Klusser aan de slag zouden kunnen. Ze zijn graag bereid om mee te werken aan het invullen van dergelijke leerwerktrajecten. Ze kunnen begeleiding bieden via jobcoaches en o.a. hun collega's statushoudersconsulenten inschakelen om ook statushouders te betrekken.

Woonbedrijven

Er is enige zorg of er wel voldoende aanvragen binnen zullen komen van bewoners. Willen wel meewerken aan deze nieuwe dienstverlening. Goede afstemming en communicatie met hen is essentieel. Nu blijken er soms telefoontjes binnen te komen naar aanleiding van klusactiviteiten die leiden tot onduidelijkheid. Zetten heel erg in op leefbaarheid in de wijken en zijn heel

druk met grote renovatie- en isolatieplannen. Ze zijn soms wel bezig met kierdichting, maar plaatsen geen tochtstrips of radiatorfolie. Energiearmoede is nu nog geen thema in de beleidsplannen, maar zou daarin wel opgenomen moeten worden. Ze zouden in een kennisessie wel voorlichting willen geven aan collega's en eventuele externe partijen. Voorlichting, afkadering en afstemming met hen is belangrijk.

Ulebelt

De Ulebelt heeft veel ervaring met het opzetten van nieuwe groenprojecten en hebben de afgelopen jaren al veel gedaan op het gebied van duurzaamheid en vergroening (o.a. regenwaterafkoppeling, groene daken, geveltuinen, vergroenen openbare ruimte, mobiliteit, burgerschap). Er is veel kennis en ervaring aanwezig. Ze hebben al veel materiaal ontwikkeld dat bruikbaar zou kunnen zijn voor een Energieklussendienst. Staan open om de uitvoering van een Energieklussendienst via de Ulebelt te organiseren.

Vrouwen voor Elkaar

Er is een club vrouwen van buitenlandse afkomst, die wekelijks bij elkaar komt om van elkaar te leren, gezellige ontmoetingen te hebben en er voor elkaar te zijn. Er wordt een programma geboden voor talentontwikkeling, bevorderen van de Nederlandse taal en empowerment. Ze zouden heel graag leden willen inzetten als ambassadeur om mensen met een andere cultuur te overtuigen dat ze een aanvraag moeten doen bij een Energieklussendienst. Willen graag in overleg om te kijken hoe zij een Energieklussendienst verder kunnen helpen.

Go Ahead Eagles

De voetbalclub heeft veel MVO-activiteiten en wil ook voor het opzetten van een Energieklussendienst graag waar mogelijk meewerken aan elke vorm van ondersteuning, communicatie of doorverwijzing. Bijvoorbeeld een flyer meegeven met het aanbod van de Energieklussendienst in een Goodiebag die vaak bij allerlei bijeenkomsten en evenementen uitgedeeld worden. Er zouden onder de supporters ook mensen geworven kunnen worden als Klusser. GAE is een vind- en verzamelplek met een hele grote uitstraling naar een grote achterban, die heel waardevol ingezet zou kunnen worden voor een Energieklussendienst.

Humanitas Deventer

Dit woonzorgcentrum staat heel erg open voor het betrekken van de wijk naar interne activiteiten en andersom mogelijkheden te bieden voor hun bewoners in de wijk. Ze zijn bezig met het concept 'Voorzorgcirkels', een groep mensen, jong en oud, die bij elkaar op loopafstand wonen (buurt/straat). Deze groep mensen is bereid om, als dat nodig is, elkaar te helpen met hand- en spandiensten. Ze hebben ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag die weer uitstromen naar banen in het welzijn, schoonmaak, onderhoud, groen en voeding. Ze zijn erg enthousiast en zouden graag een Energieklussendienst vanuit hun organisatie willen opzetten en vormgeven. Het past erg goed bij hun filosofie.

Ludgerus

Ze hebben als principe dat alle senioren die daartoe in staat zijn, zich zouden moeten inzetten om het woonzorgcentrum mee te helpen runnen. Dat gebeurt dan ook volop en het is een hele mooie vorm om mensen op leeftijd nog volop te betrekken bij de uitvoering van een organisatie. Op elkaar letten is een voorwaarde. Zo ontstaat er een fijne community. Zo hebben ze vorig jaar zelf isolatiemaatregelen, ledverlichting en radiatorfolie aangebracht in al hun woningen. Bovendien hebben ze een eigen Klussendienst. Ze willen graag aanhaken bij de activiteiten van de Energieklussendienst maar hoeven dit niet zelf te runnen. Ze willen er graag naar verwijzen en indien mogelijk op een andere manier ondersteuning bieden.

Raster Groep

Raster Groep verzorgt het opbouwwerk, ouderenadviesing, buurtbemiddeling en de toeleiding naar voor- en vroegschoolse educatie. Ze hebben allerlei projecten die raken aan het thema energiearmoede,

waaronder Deventer Verwarmt, Deventer Waagt, Deventer Maakt. Deventer Verwarmt is een soort digitale receptie, waarbij mensen elkaar letterlijk en figuurlijk verwarmen. Ze koken voor elkaar, delen dekens uit, bieden een warme ruimte aan tijdens koude dagen. Een rol die Raster zou kunnen vervullen is het bereiken van mensen, onder de aandacht brengen van het project, het bewaken van de doelstellingen, met bewoners aan tafel gaan hierover, doorverwijzingen opvangen van het Energieklussteam. Ze zouden ook zelf wel een Energieklussendienst willen opzetten en uitvoeren.

ROC Aventus

Het ROC wil graag samenwerken wanneer het gaat over opleiding en training verzorgen voor de Klussers van een Energieklussendienst. Ze werken veel samen met Konnected, hebben daar hun Entreeklas ook onder gebracht. Leerlingen leren daar basis- en beroepsmatige vaardigheden in een veilige en beschutte omgeving. Het liefst werken ze met grote klassen, zodat het lonend is om daar iemand voor in te plannen die lesgeeft. Ze willen ook wel in overleg treden met de Technicampus en Konnected en mogelijk ook landelijke onderwijspartners of brancheorganisaties die momenteel bezig zijn om een opleidingstraject te ontwikkelen tot energiefixer/-klusser. 'Mensen maken de transitie' is een landelijk orgaan dat zich hier ook mee bezighoudt.

8.10 Conclusies gesprekken

Een bundeling van de meest belangrijkste opmerkingen staat hieronder aangegeven.

- Er is veel animo en veel enthousiasme
- Het oprichten van drie nieuwe Energieklussendiensten staat niet ter discussie, het bestaansrecht wordt volop ondersteund
- Organisaties zijn over het algemeen niet goed op de hoogte van elkaars activiteiten en missen daardoor verbindingsmogelijkheden die heel waardevol zouden kunnen zijn bij het opzetten van een Energieklussendienst
- Goede begeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is essentieel
- Laat het geen project zijn, maar een structurele voorziening voor een aantal jaren
- Wel graag een combinatie maken met een algemene Klussendienst, er is heel veel behoefte aan ondersteuning op dit gebied
- Betrek enthousiaste bewoners bij de opzet (zijn soms 'projectmoe')

- Zorg voor goede voorlichting, communicatie en beeldmateriaal
- Er is een grote behoefte aan een bus in de wijk voor diverse doeleinden
- Werken met professionele krachten is een voorwaarde voor succes
- Energiecoaches staan open voor samenwerking, afstemming met hen is noodzakelijk
- Behoeft bij bewoners moet men opwekken, er over praten, zij zullen het in eerste instantie niet zo snel aangeven
- Er is een grote gemene deler voor het format dat voor alle drie wijken gehanteerd kan worden, maar streef daarnaast vooral maatwerk na per wijk
- Tempo, indien mogelijk, enigszins aanpassen om er niet iets doorheen te duwen
- Ondernemerskwaliteiten nodig bij de opzet
- Wel voor klussen laten betalen voor mensen die daartoe in staat zijn
- Energiedoelstellingen en sociale doelstellingen altijd samen laten lopen
- Teams proberen samen te stellen met mensen uit de wijk
- Opbouwmedewerkers noodzakelijk om mee te helpen opzetten
- Wederkerigheid proberen te integreren in het concept
- Altijd een welzijnsorganisatie koppelen om ook goed door te kunnen verwijzen indien er sprake is van multiproblematiek
- Stedelijke coördinator aanstellen, die oog heeft sociale aspecten, duurzaamheid en ontmoetingen faciliteert en het overall projectresultaat kan bewaken
- Laat een gemeente niet de afzender zijn
- Laat het bedrijfsleven aanhaken en betrek ze vanaf de start
- Zorg voor aansluiting bij aanwezige organisaties, bewonersinitiatieven en acties in de wijk
- Er zijn minstens drie enthousiaste mensen nodig om een start te maken
- Er is een uitvalsbasis in de wijk nodig, een goede, gezellige locatie met een inloop en de nodige voorzieningen
- Zorg voor een goede afstemming en samenwerking met de wijkmanagers

8.11 Aanbevelingen

Hieronder een aantal aanbevelingen om rekening mee te houden om tot uitvoering van een Klussendienst over te gaan.

Betaalde medewerkers

Werk met twee betaalde krachten, een Hoofdklusser en een Coördinator, om de continuïteit te kunnen waarborgen van Energieklussendienst.

Breng de buurtinfrastructuur in kaart

Dat zal o.a. leiden tot versnelling, verbreding en draagvlak en zet een hele beweging in gang om meer aandacht te hebben voor energiearmoede, het verminderen van energieverbruik, sociale activatie en werkgelegenheid

Probeer aan te haken op verbeterplannen op het gebied van leefbaarheid in de wijk

Door deze plannen te kennen en hierover in overleg te gaan met de betrokkenen zal dit mogelijkheden bieden om ook de diensten van de Energieklussendiensten in beeld te krijgen en kruisbestuiving mogelijk te maken.

Sluit aan bij al bestaande participatieprocessen in de buurt

Als er al initiatieven spelen in de wijk of in bepaalde buurten, maak kennis, vertel waar de Energieklussendienst voor staat en probeer momenten te vinden waarbij je samen kunt optrekken en acties kunt combineren.

Organiseer een 'aan de slag'-sessie

Als de betrokken partners in beeld zijn, organiseer dan een 'aan de slag'-bijeenkomst met alle enthousiastelingen in de wijk. Bijv. woningcorporaties, energiebedrijven tot sociale en maatschappelijke organisaties uit de wijk.

Iets meer een aanbodgerichte ipv vraaggerichte aanpak

Het loont de moeite om voor de nieuw op te zetten Energieklussendiensten te overwegen om toch een wat meer aanbodgerichte aanpak te hanteren. Dus ga er niet vanuit dat de behoefte van de bewoner al duidelijk aanwezig is. Die behoefte moet enigszins gecreëerd en aangezwengeld worden. Die is er latent wel, maar men is zich er te weinig van bewust dat het aanbrenge van isolerende maatregelen tot kostenbesparing leidt. Er is wel veel behoefte aan allerhande kluswerkzaamheden. Maar de focus moet immers liggen op het isoleren en in veel mindere mate op de algemene klussen, bijvoorbeeld in een verhouding $\frac{3}{4}$ energieklussen en $\frac{1}{4}$ algemene klussen.

BIJLAGE 1

AMENDEMENT / MOTIE AANPAK KLUSBRIGADE GEMEENTE DEVENTER

Klusbrigade Energie & Klimaat

Veel Deventenaren, van zowel huur- als koopwoningen, ervaren nu acute problemen met het betalen van de energierekening. Isolatiemaatregelen aanbrengen en het energieverbruik verminderen, verlagen de energierekening en is de eerste stap in verduurzaming van woningen. Het letterlijk dichten van kieren en gaten is een relatief goedkope en technisch eenvoudige manier om de warmte binnen te houden en is tegelijkertijd een quick fix. Een wijkgericht klusteam (bv. de klussendienst in Zandweerd) kan bijdragen aan de verduurzaming. Het vrijgemaakte bedrag geeft maatschappelijke partners en wijkinitiatieven slagkracht om een klusbrigade in meerdere wijken op te zetten. De organisatievorm moet passen in de buurt.

Het aanbrengen van relatief eenvoudige isolatiemaatregelen (tochtstrips, brievenbusborstels, radiatorventilatoren, radiatorfolie, cv op lagere temperatuur en straks in het voorjaar regenpijpen afkoppelen en regentonnen installeren) kan een wezenlijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van zowel huur- als koopwoningen. Voor veel inwoners is het nemen van deze maatregelen toch erg lastig, omdat zij...

- diverse andere problemen hebben die de aandacht vragen, waardoor er veel stress is en zij niet de denk-/doerimte hebben om dit uit te voeren
- geen geld hebben voor de aanschaf van deze materialen en/of de werkzaamheden niet zelf kunnen uitvoeren
- niet goed weten waar te beginnen, wat te doen, en dus maar niets doen

Het is daarom sterk als het Welzijnswerk ook betrokken wordt in deze wijken.

Er zijn in Deventer veel enthousiaste en betrokken inwoners (collectieven), die zich willen inzetten voor verduurzaming. Door slimme samenwerking tussen verschillende organisaties, kan er in de gemeente nog meer bereikt worden. Handige vrijwillige buurt- of stadsgenoten, het MKB, de woningcorporaties, leerwerktrajecten, kunnen samen de kloof dichten tussen willen en kunnen isoleren. Samen dingen doen versterkt de sociale cohesie in een wijk, en een buurtgenoot laat je eerder binnen dan een onbekende.

De klussendienst in Zandweerd (Duurzaamheidsteam Zandweerd) is een goed voorbeeld van een wijkgericht klusteam. Dit soort initiatieven hebben we nodig om daadwerkelijk stappen te maken met verduurzamen. Dit initiatief kan van meerwaarde zijn voor meerdere wijken. Het beschikbaar gestelde bedrag is bedoeld om samen met maatschappelijke partners en wijkinitiatieven te zorgen voor de totstandkoming van klusbrigades in meerdere wijken. Verzocht wordt om in Q2 2023 de raad te informeren over de voortgang en de resultaten die geboekt zijn. Voor deze verkenning is € 30.000 vrijgemaakt.

BIJLAGE 2

MANIFEST AANPAK ENERGIEARMOEDE IN DEVENTER

Een aantal politieke partijen: ChristenUnie Deventer, Deventer Belang, Gemeentebelang Deventer, Deventer Sociaal, Partij van de Arbeid Deventer, GroenLinks Deventer, CDA Deventer en D66 Deventer heeft in maart vorig jaar de handen ineengeslagen om concreet aan de slag te willen met het verduurzamen van de gemeente Deventer en heeft een manifest opgesteld met daarin negen punten. Aangezien deze adviezen ook een goede basis vormen voor het opzetten van Energieklussendiensten is het in verkorte vorm meegenomen in dit rapport.

1. Sneller: verdrievoudig het isolatietempo

Uitgaande van landelijke cijfers zijn er ongeveer 16.000 slecht geïsoleerde huizen in Deventer. Ook al is men al wel aan de slag om huizen te verduurzamen en te isoleren, het gaat niet snel genoeg. Het is met name een kopgroep van relatief kapitaalcrachtige woningeigenaren die hierop inzetten en het peloton wordt nog maar minimaal bereikt. Het tekort aan technisch opgeleid personeel is ook een groot probleem. Dat zou middels een Energieklussendienst ook verholpen kunnen worden.

2. Slimmer: isoleer waar je het meeste helpt

Energiearmoede komt vaak voor in wijken met veel slecht geïsoleerde woningen. Hier kan het grootste verschil gemaakt worden voor het klimaat en voor mensen met een krappe portemonnee. Een woning met energielabel G naar C brengen kost in veel gevallen minder moeite als het verbeteren van een woning van label C naar A, maar levert veel meer CO₂-reductie en besparing op het gasgebruik op.

3. Socialer: extra ondersteuning voor lage inkomens

Het Isolatieprogramma moet sociaal zijn, praktische begeleiding bieden en laagdrempelige financiële regelingen mogelijk maken. Er is een vorm van

procesbegeleiding nodig, waarbij juist de huishoudens met de minste draagkracht stapsgewijs door de eerste stappen van de energietransitie geholpen worden. Dat begint met een aanbod aan kleine energiebesparende maatregelen door een Energieklussendienst, om vervolgens stapsgewijs te investeren in maatregelen.

4. Benut de kracht van de lokale gemeenschap

Bewoners kennen hun eigen huizen, straat en buurtgenoten het best. Voor veel mensen is het isoleren van een huis een stap met veel gedoe. Isoleren begint niet met een technische oplossing, maar met vertrouwen, inzicht en draagvlak bij bewoners zelf. Daarom moet de gemeente lokale buurtinitiatieven, ambassadeurs en coaches (nog meer en overall) actief ondersteunen, bijvoorbeeld vanuit (hun bestaande) energieloketten en vve-balies. In wijken waar minder lokale energie zit, worden ook sociale wijkteams ingezet en gebruik gemaakt van andere meer sociale wijkinitiatieven (zoals bijvoorbeeld de Schuldhulpmaatjes, House of Hope in de Rivierenwijk en andere groepen).

5. Lokale isolatieteams bieden maatwerk

Als er snelheid en massa gecreëerd moet worden bij het isoleren, moeten bewoners praktisch advies op maat krijgen en ontzorgd worden. Een isolatieoffensief kan dan ook niet slagen zonder isolatieteams, bestaande uit lokale vakmensen, energie- en budgetadviseurs, die erop uittrekken. Vanuit hun expertise ondersteunen de teams de lokale initiatieven, ambassadeurs en coaches.

6. Voor vakkundige isolatie zijn vakmensen nodig

Om de isolatieopgave grootschalig aan te kunnen pakken, zijn er heel veel technische vakmensen nodig. Goed isolatiebeleid zet niet alleen in op wo-

ningeigenaren en bewoners, maar zeker ook op de vakmensen en bedrijven die het isolatiewerk moeten uitvoeren. Samen met bedrijven en opleidingspartijen moet de overheid ervoor zorgen dat marktpartijen zich goed kunnen voorbereiden op een toenemende vraag. Deventer gaat de samenwerking aan met onze scholen en opleidingsinstellingen en maakt een goed plan voor de werving, opleiding en behoud van vakbekwaam personeel. Ook wordt er gepleit voor een meerjarige samenwerking tussen overheid en markt, met afspraken die bedrijven investeringszekerheid geven.

7. Haal welstand uit de nee-stand

Deventer heeft te maken met veel mooie, oude panden die als monument zijn aangemerkt. De schoonheid van dergelijke panden moet niet aangetast worden, maar moet ook geen belemmering vormen voor energiebesparing. De welstandscommissie van de gemeente moet daarom meebewegen om de woningvoorraad voor kwetsbare doelgroepen leefbaar te houden.

8. Werk samen met woningcorporaties

Woningcorporaties zijn al ambitieus aan de slag om hun woningvoorraad te verduurzamen. Het zijn echter niet alleen fysieke aanpassingen die gedaan moeten worden, maar het vergt ook de nodige veranderingen in bewustwording, signalering en kennis en inzichten achter de voordeur.

9. Versterkt de mogelijkheden voor financiering

Op het moment dat mensen niet in staat zijn om voor energiebesparende maatregelen te betalen zal er gekeken worden naar een mogelijkheid om hiervoor leningen aan te gaan, zoals bijvoorbeeld een sociale lening van € 1.000 - € 2.500. Die mogelijkheden zijn er vaak wel, maar het bereikt de doelgroep veel te weinig.

BIJLAGE 3

VOORBEELD FUNCTIEPROFIEL HOOFDKLUSSE

Algemeen

Een Energieklussendienst komt bij bewoners thuis op bezoek en voert met name allerlei kleine energiebesparende maatregelen uit. Voor mensen met een laag inkomen zijn materialen en de uitvoering geheel gratis en voor degenen die het wel kunnen betalen zal de dienstverlening tegen een gereduceerd tarief worden aangeboden. Klussers worden door een Hoofdklusser opgeleid/begeleid op het gebied van woningisolatie en energiebesparing. Klussers bieden kwalitatief goed werk. Ze helpen bewoners met een laag inkomen om energie en geld te besparen. Daarnaast is een Hoofdklusser sociaal betrokken en voelt hij/zij empathie met de doelgroep.

Taken en werkzaamheden

De ervaren Hoofdklusser kan alle werkzaamheden zelf uitvoeren en kan ook aan bewoners uitleggen wat het nut van de maatregelen is en hoe zij hun energieverbruik zelf omlaag kunnen krijgen. Daarnaast begeleidt de Hoofdklusser in zijn of haar functie vrijwilligers/leerlingen/mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en leidt hen op tot zelfstandige Klussers.

- Het doen van werkopnames bij bewoners thuis, waarbij tevens eenvoudige energiebespaaradviezen gegeven kunnen worden.
- Het vervangen en aanbrengen van kaderprofielen en tochtstrips.
- Het verwijderen van oude kitranden en het aanbrengen van nieuwe.
- Het aanbrengen van verschillende soorten radiatorfolie.
- Het ontluchten en bijvullen van de verwarming.
- Het waterzijdig inregelen van de verwarming (optioneel).
- Het adviseren van bewoners over energiebesparing en het optimaal laten werken van de verwarming (optioneel).

- Het vervangen van lampen door ledverlichting.
- Het aanbrengen van brievenbusborstels en –kleppen.
- Het aanbrengen van diverse soorten tochtstrips.
- Het aanbrengen van deurorpels met rubber.
- Het opsporen van oorzaken van vocht in de woning en dit zo mogelijk verhelpen.
- Het uitvoeren van diverse kleine reparatiewerkzaamheden aan de woning.
- Praktijkgedeelte Hoofdklusser
- Het begeleiden van leerlingen, vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt waaronder ook het doen van intakegesprekken, het onderhouden van contact over beschikbaarheid en het inroosteren voor de werkzaamheden.
- Het overdragen van kennis over isolatie en energiebesparing aan leerlingen/vrijwilligers/mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het onderrichten van hen in alle bovengenoemde werkzaamheden.

Workshops

Naast het praktijkdeel, kan het leertraject bijv. ook uit een aantal workshops bestaan waarbij meer theoretische informatie wordt geboden over:

- De werking van convectiewarmte en hoe je dit optimaal kunt benutten.
- Het waterzijdig inregelen van de centrale verwarming (Optioneel)
- Hoe moet je kisten en welke kit gebruik je waarvoor?
- Het aanbrengen van kaderprofielen en welke gebruik je waarvoor?
- Werking van infraroodfoto's en wat kun je eruit aflezen? (Optioneel)
- Energie besparen en gedrag.

Vaardigheden

1. Brede kluservaring, en goed met gereedschap om kunnen gaan.
2. Ruime interesse in woningisolatie, met name de kleine maatregelen en in energiebesparende maatregelen.
3. Het leuk vinden om telkens nieuwe dingen bij te leren. En opgedane kennis in de praktijk te brengen en over te dragen.
4. Een sociaal hart, empathisch vermogen en in staat zijn om met allerlei verschillende mensen en culturen om te gaan.
5. In staat zijn om kennis over te dragen en het leuk vinden om (jonge) mensen te helpen een toekomst op te bouwen.
6. Geduldig en flexibel, de één leert snel, de ander langzaam en soms lopen dingen op een dag heel anders dan gepland. De doelgroep (ook die van bewoners) vraagt soms meer tijd en aandacht dan gepland.

BIJLAGE 4

VOORBEELD FUNCTIEPROFIEL COÖRDINATOR

Algemeen

Een Energieklussendienst komt bij bewoners thuis op bezoek en voert met name allerlei kleine energiebesparende maatregelen uit. Voor mensen met een laag inkomen zijn materialen en de uitvoering geheel gratis en voor degenen die het wel kunnen betalen zal de dienstverlening tegen een gereduceerd tarief worden aangeboden. Klussers worden door een Hoofdklusser opgeleid/begeleid op het gebied van woningisolatie en energiebesparing. Klussers bieden kwalitatief goed werk. Ze helpen bewoners met een laag inkomen om energie en geld te besparen. Daarnaast zijn de Klussers sociaal betrokken en voelt hij/zij empathie met de doelgroep.

Taken en werkzaamheden

De Coördinator voor een nieuw op te zetten Energieklussendienst is de schakel tussen de Hoofdklusser, Klussers en overige betrokken partijen. De coördinator begeleidt het lokale proces van opstart en ontwikkeling van een nieuwe Energieklussendienst.

- Helpen bij de werving en selectie van Klussers, vrijwilligers, leerlingen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt voor de nieuwe Energieklussendienst.
- Afspraken maken waar materialen en gereedschap gestald kunnen worden. Wie de kantoortaken, wanneer gaat uitvoeren en hoe de communicatie- en overlegstructuren gaan lopen.
- Afspraken maken over het inwerken van de nieuwe Hoofdklusser.
- Het inplannen van workshops, cursussen en bijscholing van de Hoofdklusser en Klussers in afstemming met de opleidingsorganisatie.
- Zorgen voor de promotie, de werving van bewoners en het maken van afspraken voor bezoeken van de Energieklussendienst.
- Samen met de Hoofdklusser begeleiden en aansturen van de Klussers.
- Het uitvoeren van het personeelsbeleid voor de Klussers en leerlingklussers.

- Het onderhouden van contacten en maken van afspraken met externe partijen, zoals de gemeente, partijen die zich bezighouden met in- en uitstroom van leerlingen en met organisaties in de buurt voor de werving van bewoners, vrijwilligers en leerlingen.
- Het bijhouden van de financiën in nauw overleg met de Hoofdklusser.
- Het bijhouden en evalueren van de voortgang van de lokale Energieklussendienst.
- Het bijsturen van het project naar aanleiding van tussentijdse evaluaties.

Communicatie

- Het zorgdragen voor een goede communicatie tussen de organisatie waar de Energieklussendienst wordt ondergebracht en de overige betrokken partijen.
- Het inplannen en leiden van het maandelijks overleg tussen de Coördinator, Hoofdklusser en Klussers.
- Inplannen en leiden wekelijks overleg tussen de Hoofdklusser en Klussers.
- Inplannen en leiden van het maandelijks overleg tussen de Coördinator en degene die belast is met de financiën.
- Mede uitvoeren van de communicatie rond de werving van bewoners, vrijwilligers en leerlingen.
- Te woord staan van de media over de Energieklussendienst.

Vaardigheden

- Communicatief sterk.
- Een verbinder die met allerlei mensen om kan gaan.
- Ervaring met het opzetten en leiden van projecten met verschillende doelgroepen.
- Betrokkenheid bij de doelgroep van zowel (kwetsbare) bewoners als leerlingen, vrijwilligers, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

BIJLAGE 5

VOORBEELD FUNCTIEPROFIEL KLUSSER

Algemeen

Een Energieklussendienst komt bij bewoners thuis op bezoek en voert met name allerlei kleine energiebesparende maatregelen uit. Voor mensen met een laag inkomen zijn materialen en de uitvoering geheel gratis en voor degenen die het wel kunnen betalen zal de dienstverlening tegen een gereduceerd tarief worden aangeboden. Klussers worden o.a. door de Hoofdklusser opgeleid/begeleid op het gebied van woningisolatie en energiebesparing. Klussers bieden kwalitatief goed werk. Ze helpen bewoners met een laag inkomen om energie en geld te besparen. Daarnaast is een Klusser sociaal betrokken en voelt hij/zij empathie met de doelgroep.

Taken en werkzaamheden

Als Klusser loop je altijd met een ervaren Hoofdklusser mee. Je leert met name in de praktijk, maar daarnaast wordt er via workshops ook gewerkt aan de theoretische kennis.

- Het vervangen en aanbrengen van tochtstrips
- Het vervangen van kitranden
- Het aanbrengen van radiatorfolie
- Het vervangen van gloeilampen door ledverlichting
- Het opsporen van oorzaken van vocht in de woning en dit zo mogelijk verhelpen
- Het adviseren van bewoners over energiebesparing, indien nodig

Mogelijke workshops

- Hoe moet je kisten en welke kit gebruik je waarvoor?
- Het aanbrengen van tochtstrips en welke gebruik je waarvoor?
- Energie besparen en gedrag

Profiel

- Je bent handig in het uitvoeren van kleine klusjes in huis
- Je vindt het leuk om met mensen om te gaan
- Je past je gemakkelijk aan als je bij mensen thuiskomt
- Je komt je afspraken na
- Je bent minstens twee dagen per week beschikbaar

Perspectief

Er is nu al veel werk beschikbaar om woningen te isoleren. Zo kan een Klusser op den duur Nederland verder helpen in de energietransitie. Voor mensen die op zoek zijn naar een vaste baan, vergroot het de kansen op de arbeidsmarkt door de kennis en ervaring die men opdoet bij een Energieklussendienst. Er is vooraf nog geen garantie op een betaalde baan, maar met een certificaat wat als referentie dienst kan doen voor een potentiële werkgever, vergroot een Klusser zeker zijn of haar mogelijkheden.

Voor mensen die aan de slag willen als vrijwilliger en niet meer op zoek zijn naar een baan, zijn het leuke en relatief eenvoudige werkzaamheden, die men samen met een team uitvoert. Voor een aantal uren per week is het een gezellige bezigheid. Een Klusser maakt mensen ontzettend blij en ervaart veel dankbaarheid en voldoening achteraf. Een Klusser werkt mee aan verduurzaming, heeft een leuke daginvulling en helpt mensen om nog grotere financiële problemen te voorkomen.

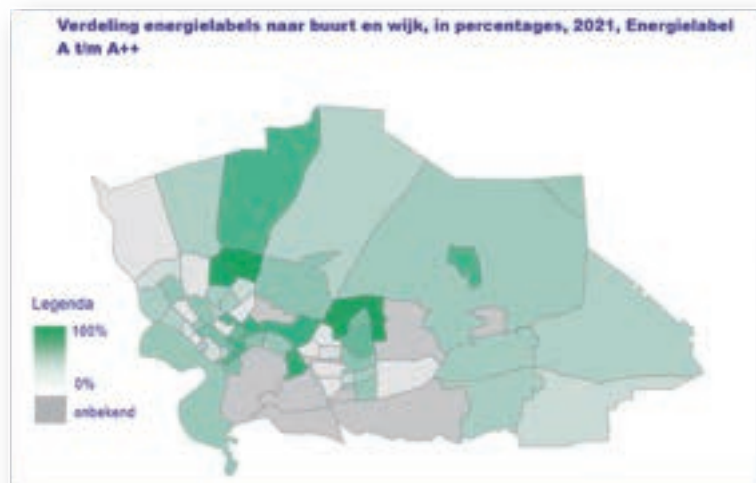
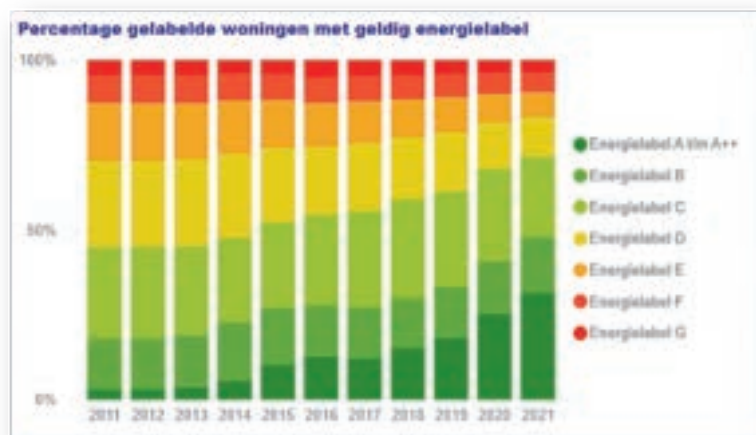
BIJLAGE 6

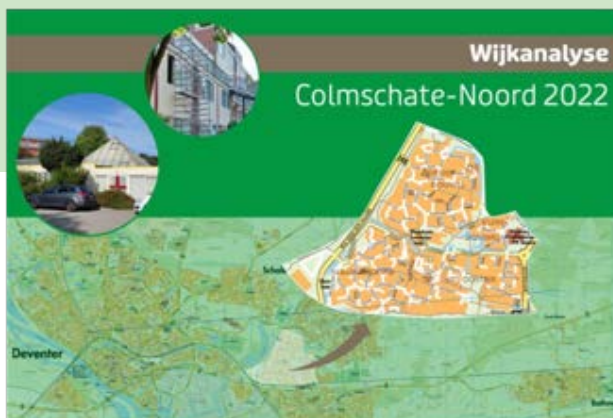
SITUATIE COLMSCHATE

Aangezien de gemeente Deventer voornemens is op korte termijn een Energieklussendienst op te zetten voor de drie wijken Colmschate, Keizerslanden en Voorstad zijn onderdelen vanuit de betreffende Wijkanalyses overgenomen om het voor de organiserende partijen gemakkelijker te maken om hun buurtinfrastructuur in kaart te brengen. Hieronder een tweetal kaarten om inzicht te krijgen in het percentage woningen in Deventer met een geldig energielabel en de verdeling van de energielabels naar buurt en wijk (cijfers 2021).

Colmschate

De wijk Colmschate kan worden verdeeld in Colmschate Noord en Zuid. De specifieke kenmerken van beide delen worden hieronder apart beschreven.

Colmschate-Noord

In Colmschate-Noord wonen 5.873 mensen (2023). Het is een wijk die bestaat uit drie buurten die onderling nogal verschillen. Wanneer men uitgaat van de cijfers en de beleving kan in grote lijnen worden aangegeven dat het Oostrik op veel terreinen onder het wijkgemiddelde ligt, Blauwenoord óp het gemiddelde en Groot- en Klein Douwel boven het gemiddelde van alle wijken in Deventer. Het Oostrik is een woonbuurt die in 1974 is voltooid. De buurt wordt gekenmerkt door een vrij dichte bebouwing met circa een kwart etagewoningen. Het Oostrik bestond aanvankelijk geheel uit huurwoningen. Een groot deel hiervan is in de loop der jaren verkocht. De woningbouw in Groot Douwel is tussen 1976 en 1985 gebouwd. Met uitzondering van de etagebouw in het buurtwinkelcentrum (Zwaluwenburg) is er alleen laagbouw. De buurt Blauwenoord is tussen 1982 en 1986 gebouwd. Deze buurt omvat uitsluitend eengezinswoningen.

Colmschate-Noord in cijfers

Jongeren	: 21,6%
Potentiële beroepsbevolking	: 59,5%
Ouderen	: 18,9%
Huishoudens	: 2.465
Huishoudens met kinderen	: 40%
Woningen	: 2.497
Koopwoningen	: 76,2% (2022)
Gemiddelde WOZ waarde	: € 222.200 (2022)
Bedrijfsvestigingen	: 340 (2022)
Werkzame personen	: 1.507 (2022)
Werkzoekenden	: 7,6% (2021)
Gemid. besteedbaar inkom.	: € 43.800
Aantal WWB uitkeringen	: 39 (per 1000 hh)

Voorzieningen

- Titus Brandsmahuis
- Jongeren centrum de Mall
- Buurtkamer 'Pandje 221'
- Scouting Titus Brandsma
- Twee basisscholen
- Twee kinderdagverblijven
- Twee BSO's
- Een peuterspeelzaal
- Een speeltheek
- Verzorgingshuis PW Jansen (hospice)
- Fokuswoningen Brunsveld
- Woonvormen Philadelphia + Humanitas
- Winkelcentrum Zwaluwenburg

Opvallend in de wijk

- Groot aantal ouderen
- Aantal huishoudens met kinderen is boven gemiddeld
- Aantal eenoudergezinnen is boven gemiddeld
- Veel slecht onderhouden woningen
- Gehechtheid in de buurt is laag (20% wil verhuizen)
- Groot percentage bewoners met eenzame gevoelens
- Verduurzaming van woningen is een uitdaging (Oostrik)

Colmschate-Zuid

Colmschate-Zuid is een wijk met 9.196 (2022) inwoners. De wijk bestaat uit verschillende buurten met ieder een eigen karakter. Het is een grote wijk, lang uitgestrekt vanaf de Rivierenwijk tot de grens met Bathmen. Opvallend is het oude dorp Colmschate, dat nog steeds een centrale plek heeft in de wijk, zowel fysiek als in sentiment. Ook buurtschap de Snippeling gelegen tussen industrie en Holterweg is een op zichzelf staand dorpje en een ondernemende buurt. Daarnaast zien we veel nieuwbouw waarvan de eerste delen al dateren uit de jaren '80, met als laatste stuk het Swormink eind jaren '90. Aan de rand van de wijk in een landelijke bosrijke omgeving richting Bathmen, ligt landgoed de Bannink met enkele boerderijen en leer- werkbedrijf Tjoonk. Colmschate-Zuid kent ook veel winkels, zoals Runshoppingcentrum De Snipperling.

Bovendien is er ook grotere industrie op handelspark de Weteringen. Centraal in de wijk ligt winkelcentrum de Flora, met de vele voorzieningen is het een aantrekkelijke plek in de wijk, ook voor bewoners uit de rest van de gemeente. Er is veel ruimte voor sport, o.a. in sportpark Helios en de Scheg. Colmschate-Zuid is een fijne wijk om in te wonen, bewoners zijn over het algemeen zeer tevreden en daarmee scoort het ten opzichte van andere wijken in Deventer goed in het bewonersonderzoek.

Voorzieningen

- Verbindingscentrum de Fontein
- Gemeenschapshuis de Kuip
- Wijk voor Elkaar Helios
- Sportbedrijf Deventer de Scheg
- Drie basisscholen
- Voortgezet onderwijslocatie
- Vijf locaties buitenschoolse opvang
- Carinova Huize Salland
- St. JP van den Bent
- St. de Parabool
- Leer-/werkbedrijf Tjoonk
- Buurtzorg
- Politie
- Winkelcentrum de Flora
- Weekmarkt op donderdag
- Runshopping Snippeling
- Handelspark de Weteringen
- Evenemententerrein de Kuip
- Ichtuskerk
- Bibliotheek

Opvallend in de wijk

- Veel ouderen, groter wordende groep hulpbehoevenden
- Relatief weinig huurwoningen
- WOZ-waarde ligt hoger dan gemiddeld
- Prettig wonen in Colmschate-Zuid
- Hoge score van contact met de burens
- Afname van het aantal vrijwilligers
- Buurtinitiatieven vooral bij koopwoningen, veel minder bij huurwoningen
- Groei in groeninitiatieven
- Veel kracht en empowerment in de wijk

Colmschate Zuid in cijfers 2022	Colmschate-Zuid	Deventer
Inwonersaantal	9.196	101.429
Jongeren (%)	19,0%	21,6%
Potentiële beroepsbevolking (%)	55,9%	59,6%
Ouderen (%)	25,1%	18,8%
Huishoudens	4.118	45.604
Huishoudens met kind(eren)	33%	33,3%
Koopwoningen (%)	67%	42,7%
Gemiddelde WOZ waarde	€280.900	€ 271.400
Aantal WWB uitkeringen (per 1.000 huishoudens)	35	63

BIJLAGE 8

SITUATIE VOORSTAD

Beschrijving van de wijk

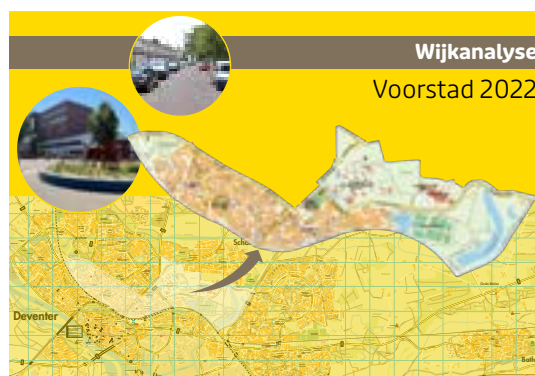
Voorstad is een langgerekte wijk in Deventer die deel uitmaakt van de zogenoemde Oude Schil rond de binnenstad. De oostelijke grens van de wijk ligt in het Nieuwe Plantsoen, de westelijke grens is de N348 naar Raalte. Aan de noordkant wordt Voorstad begrensd door de Ceintuurbaan, Brinkgreverweg en het dorp Schalkhaar, aan de zuidkant is de spoorlijn de grens. Go Ahead Eagles, Brinkgreven, Deventer Ziekenhuis, Beestenmarkt, de Centrum Moskee en de Watertoren in het Nieuwe Plantsoen zijn markante locaties in de wijk.

Het is een gemêleerde wijk met veel verschillende inwoners en type woningen. Het straatbeeld in de wijk wordt grotendeels bepaald door soms nauwe klinkerstraten met rij- en hoekwoningen, gebouwd in de jaren voor de Tweede Wereldoorlog. De helft van de woningen is in eigendom van de bewoners, de andere helft wordt gehuurd. Het type woningen loopt uiteen van herenhuizen rond en aan de Brinkgreverweg tot kleinere arbeiderswoningen verspreid door de wijk. In de volgende buurten heeft herstructurering, nieuwbouw of energetische aanpak plaatsgevonden:

- Burgemeesterbuurt (1999-2002)
- Driebergen (2003)
- Rode Dorp (2003-2007)
- T&D kwartier (2013)
- Sluiswijk (2014)
- Rielerkolk (2019)
- Nieuw Larenstein (2019-2021)
- Diepenveenseweg 169 (2020)
- Bekkumer (2022)

Netwerk

- Apostolisch Genootschap
- Evangeliegemeente de Deur
- Moskee Arrahman
- Centrum Moskee
- Go Ahead Eagles

Voorzieningen

- Wijk- en speeltuinvereniging Driehoek
- Speeltuinvereniging Kindervreugd
- Buurtfabriek
- Wijkraad De Bekkumer
- Het Enkhuis (Raster)
- Vier basisscholen
- Zes locaties kinderopvang
- ROC Aventus

Opvallend in de wijk

- Minder ouderen
- Meer personen van niet westerse afkomst
- Meer eenoudergezinnen
- Prettig wonen scoort laag
- Veel laaggeletterdheid

Voorstad in cijfers 2022	Voorstad	Deventer
Inwonersaantal	10.779	101.429
Huishoudens	4.781	45.604
Jongeren (percentage)	20,6%	21,6%
Potentiële beroepsbevolking	67,3%	59,6%
Ouderen (65+)	12,2%	18,8%
Huishoudens met kinderen	33%	33,3%
Huishoudens zonder kinderen	67%	66,7%
Eenoudergezinnen	10,4%	7,4%
1 of 2 persoonshuishoudens	69,7%	70%
3 of meer persoonshuishoudens	30,3%	30,4%
Personen met niet-westerse afkomst	23%	13,4%
Huurwoningen	51,1%	42,7%
Koopwoningen	48,9%	57,3%
WOZ waarde	€ 220.000	€ 271.400

BIJLAGE 9

OPLEIDINGSTRAJECT BENODIGDE VAARDIGHEDEN

Hieronder komen allerlei vaardigheden aan bod die noodzakelijk zijn om goed te kunnen functioneren in een Energieklussendienst.

Samenwerken

Bij het klussen wordt regelmatig een beroep gedaan op goede samenwerkingsvaardigheden tussen de klussers. Vaak werkt het veel handiger en sneller om bepaalde handelingen uit te voeren met twee mensen (o.a. radiatorfolie aanbrengen). Het werkt erg prettig als er sprake is van een goede onderlinge communicatie en de nodige collegialiteit, dat maakt het werk ontspannen, leuk en efficiënter. Het opbouwen van een goede band met elkaar versterkt een goede samenwerking en is dan ook een belangrijk aspect van het werken in een Energieklussendienst.

Gereedschapsgebruik

Voordat een klusser aan de slag gaat moet hij/zij weten welk gereedschap gebruikt moet worden voor een bepaalde activiteit. Er wordt gewerkt met professioneel gereedschap, waarbij de functie en de manier waarop het gebruikt moet worden, duidelijk moet zijn. In het opleidingstraject zal daar mee geoefend worden. Ook zal de Hoofdklusser daar waar nodig met zijn/haar kennis de klusser ondersteunen bij de werkzaamheden.

Materiaalkennis

Voor het werk van een Energieklusser is er een pakket aan materialen beschikbaar waar men mee bekend moet zijn. Men moet weten waarvoor het gebruikt gaat worden en in welke situatie het toegepast moet worden.

Kitten

Kitten is een activiteit die veel voorkomt in een slecht geïsoleerde woning. Men moet dan ook de kunst van het kitten beheersen. Het lijkt relatief gemakkelijk,

maar het is een vaardigheid om dit goed aan te leren. Het moet bekend zijn wanneer je siliconenkit of acrylkit gebruikt. Welk gereedschap is hiervoor nodig en hoe functioneert het?

Plaatsen kaderprofielen

Wat zijn inbouw- en opbouw kaderprofielen? Waar dienen ze voor? Hoe plaats je ze en welk gereedschap gebruik je daarvoor?

Plaatsen radiatorfolie

Welke folie gebruik je waarvoor? Moet de folie achter de verwarming of aan de muur aangebracht worden? Hoe meet je de radiatorfolie, waar en wanneer snij je die in en hoe breng je de folie handig aan?

Plaatsen van p-, k- en d-profielen

Wat zijn pkd-profielen, wat is de werking en in welke situatie gebruik je welk soort profiel en hoe moet je dit duurzaam aanbrengen? Dit soort profielen wordt heel veel gebruikt en een klusser moet weten welk profiel hij/zij moet toepassen bij grotere of kleinere kieren.

Plaatsen brievenbusborstel

Welke brievenbusborstels zijn er en hoe plaats je zo'n borstel?

Plaatsen deurdorpels

Welke deurdorpels zijn er? Welke dorpels plaats je waar? Hoe plaats je een deurdorpel en hoe hoog?

Plaatsen voordeur- en tussendeurchtochtstrips

Welke tochtstrips zijn er zoal en welke plaats je op welke deur? Hoe bevestig je de tochtstrips op de juiste wijze?

Reinigen ventilatierooster

Het is belangrijk om te weten wat het belang is van een goede ventilatie. Men moet weten hoe ventilatie en isolatie zich tot elkaar verhouden. Hoe maak je ven-

tilatieroosters schoon en hoe check je of de ventilatiekanalen nog open zijn?

Lampen vervangen/kleine reparaties elektra

Welke ledlampen zijn er zoal? Hoe vervang je die en hoe zet je een los armatuur of een loszittende schakelaar weer vast?

Plaatsen van roosters in de vensterbank

Om de warmte van de verwarming goed te benutten kunnen er roosters in de vensterbank geplaatst worden. Hoe maak je een gleuf en plaats je het rooster er netjes in? Hoe reken je dit uit en welk rooster gebruik je?

Aanpassen hang- en sluitwerk

Soms is het nodig om het hang- en sluitwerk aan te passen. Hoe doe je dat precies?

CV, druk controleren, bijvullen en ontluchten

Een Energieklusser moet over basiskennis van een CV-installatie beschikken. Wat is een goede druk, hoe vul je het systeem bij, wat is convectiestroom, hoe moet je ontluchten en hoe kun je de temperatuur in de ketel verlagen tot 60 graden?

Waterzijdig inregelen van een CV-installatie

Het waterzijdig inregelen van een CV-ketel is in feite het instellen van de radiatoren. Hierna stroomt door alle radiatoren precies de hoeveelheid warm water die nodig is om de ruimte goed te verwarmen. Het verhoogt het comfort in de woning. Het kan het energieverbruik tot wel 15% verlagen. Dit is echter wel een tijdrovende bezigheid. Deze vaardigheid zou wellicht nog niet in een startfase aangeboden kunnen worden, maar in een latere fase waarin alle werkzaamheden goed onder de knie zijn bij het Energieklusteam.

Infraroodtechniek

Een vaardigheid van een Energieklussendienst zou ook het maken van warmtefoto's kunnen zijn. Een klusser moet kunnen omgaan met een infraroodcamera en de juiste foto's kunnen maken. Men moet zo kunnen opsporen waar warmtelekken zitten in de woning.

Metten van luchtkwaliteit

Een Energieklussendienst zou ook de luchtkwaliteit kunnen meten in een woning. Daarmee kunnen ziekteveroorzakers opgespoord worden. Hoe werkt het precies met het meten van de luchtkwaliteit en welke meetapparatuur moet gebruikt worden?

BIJLAGE 10

CONTACTENLIJST

Naam	Organisatie	Functie
Annerieke van Huijkelom	Iederl	Consulent Klant + Wonen
Annerieke Hekman	LSA Bewoners	Projectleider
Bart van den Berg	Circulus	Manager Sociaal
Bennie Moes	Circulus	Teamleider Buurtbeheer
Bert de Waal	Deventer Energie	Energiecoach
Bram Damen	Circulus	Gemeente adviseur
Carin Hemeltjen	Rentree	Manager Vastgoed
Chiel Harmsen	Mee Samen	Consulent/maats. Werk.
Cis van Deurzen	Duurzaamheidsteam Zandweerd	Bestuurslid
Daniëlle Rada	Gemeente Deventer	Wijkmanager Voorstad
Daphne Sluiter	Rentree	Woonmakelaar
David Bakker	Rentree	Woonmakelaar
Edith Starrevelt	Deventer Doet (ex)	Manager
Enno Derksen	Iederl	Projectmanager
Estella Franssen	Ulebelt	Proj.man. Zakelijke markt
Esther Klaassen	Buurtbedrijf Zandweerd	Voorzitter
Esther Lagendijk	Gemeente Deventer	Wijk.man. Keizerslanden
Esther Wubbeling	Klussendienst Zandweerd	Bestuurslid
Frank Beijer	Hoveniersbedrijf Rozengaard	Eigenaar
Frank Lieuwen	Gemeente Harderwijk	Klimaatburgemeester
Frans Arntzen	Buurtfabriek	Verbinder
Gea Sijpkens	Humanitas	Directeur-bestuurder
Gerard van Bussel	Werkplaats 31A	Eigenaar
Grace Brok	SV Helios / Wijk voor Elkaar	Bestuurder/ sportparkman.
Greet Meesters	Energiefixers071 Leiden	Projectleider
Hanneke Engels	Gemeente Deventer	Progr.man. Ink. Voorzien.
Hanneke van de Weg	Gemeente Deventer	Progr.man. Econ./SROI
Helma Kamperman Leferink	Stichting Ludgerus	Directeur-bestuurder
Ifor Schrauwen	Energiehulp Dordrecht	Coördinator
Ilona Zuidema	Bij de Halte / Halte Z	Directeur
Jan Jansen	Technicampus	Directeur
Jan van Duuren	Bouwmensen	Directeur
Jan-Willem Klink	Go Ahead Eagles	Supporterscoördinator
Jan-Willem ten Wolde	Verbindingscentrum de Fontein	Bestuur/social makelaar
Jeroen Vos	Konnected	Accountmanager
John Verheijden	Zutphen Energie	Coördinator
Jolanda Muilerman	Wijk-/Speeltuinver. De Driehoek	Beheerder
Joop Hofman	Rode Wouw - buurtbewoner ZW	Meedenker
Joris Hendriks	Gemeente Deventer	Wijkman. Colm. Nrd.
Josee van Linschoten	WijkEnergieWerkt Rotterdam	Coördinator
Karin Pinkster	Gemeente Deventer	Beleidsmdw. Werk + Ink.

Naam	Organisatie	Functie
Karin Voortman	Raster Groep	Opbouwmdw. Colm.-Nrd.
Koen Schouwenaars	Iederl	Man. Afd. Wonen
Lambert Manden	Gemeente Deventer	Teamman. Ink. Onderst.
Lonneke Ziemerink	Energiehulp / Buro Haai	Zelfstandige
Marco Kok	MKB Deventer	Directeur
Maria van de Maat	Struikrover	Eigenaar
Marianne Kok	Meester Geertshuis	Coördinator
Marischka Thijssen	Raster Groep	Prog.man. Strategie/ Inn.
Mariska Mentink	Gemeente Deventer	Projectleider NIP
Maritta Haantjes	Circulus	Projectleider Sociaal
Marlies Wielens-van Beek	Raster Groep	Teamleider Welzijn
Martijn Willems	Buurtkoraal Iederl	Participatieexpert Inhuur
Marylou Straus	ROC Aventus	Relatiemanager
Melvin Dijkema	Deventer Doet	Proj.leider Maats. Dienstst.
Mirjam Jonkers	Gemeente Deventer	Werk + Inkomen Sr.
Niels Bakker	Gemeente Deventer	Beleidsadviseur Meedoen
Nuran Florissen	Vrouwen voor Elkaar	Coördinator
Robyn Bruggeman	Gemeente Apeldoorn / Zandweerd	SROI / Voorzitter
Ron Kuster	Verbindingscentrum de Fontein	Voorzitter / klusteam
Rosanne Engbers	Gemeente Deventer	Werk + Inkomen
Sam Schraven	Gemeente Deventer	Adviseur SROI
Sanne ten Zijthof	Gemeente Deventer	Wijkmanager Colm.-Zuid
Stephan Hondelink	Perspectief Zutphen/ Buurtservice	Coördinator
Susan Bosma	Klussendienst Zandweerd	Hoofdklusser
Sybil van Oijen	Gemeente Deventer	Prog.man. Meedoen
Trix Schipper	Leerwerkloket Deventer Stedenvierkant	Manager
Vera Wilgers	Gemeente Deventer	Werk + Inkomen
Violeta Silva	Rechttop	Projectcoördinator
Wendy Groener	Rechttop	Projectcoördinator
Wietse de Boer	Deventer Doet	Directeur
Wilco Jansen	Humanitas	Manager Samenleven
Yvonne Tiemens	Gemeente Deventer	Beleidsadviseur Meedoen

BIJLAGE 11

GEREEDSCHAPSLIJST

(prijzen onder voorbehoud, mei 2023)

Omschrijving	Aantal	Prijs	Totaal
GEDORE schroevendraaierset 3C 2150 10DLG 3-8 MM PH1/2	1	46,25	46,25
IRONSIDE klauwhamer staal 27 mm 100106	1	13,20	13,20
IRONSIDE bankhamer 200 gr 100042 Hickory Steel met huls	1	7,45	7,45
IRONSIDE schroevendraaier 8,0 x 175 mm 120008	1	4,40	4,40
IRONSIDE schroevendraaier 5,5 x 125 mm 120004	1	2,70	2,70
IRONSIDE schroevendraaier 4,0 x 100 mm 120087 elektriciens	1	4,05	4,05
IRONSIDE schroevendraaier 5,5 x 125 mm 120089 elektriciens	1	4,65	4,65
IRONSIDE schroevendraaier 6,5 x 150 mm 120092 elektriciens	1	4,65	4,65
IRONSIDE schroevendraaier PHO x 60 mm 120094 elektriciens	1	3,60	3,60
IRONSIDE schroevendraaier PH1 X 80 mm 120096 elektriciens	1	4,65	4,65
IRONSIDE schroevendraaier PH2 x 100 mm 120097 elektriciens	1	4,65	4,65
BAHCO steekbeitel 434 ergo 6 mm	1	17,20	17,20
BAHCO steekbeitel 434 ergo 10 mm	1	18,00	18,00
BAHCO steekbeitel 434 ergo 16 mm	1	19,25	19,25
STANLEY rolbandmaat 12,7 mm 3m 030687	3	3,35	10,05
ERDI combischaar recht D48	2	13,90	27,80
IRONSIDE schrijffhaak 300 x 135 mm 154003	1	8,80	8,80
IRONSIDE combinatietang VE 180 mm 121262	1	19,25	19,25
IRONSIDE afstriptang VDE 160 mm 121276	1	22,30	22,30
IRONSIDE telefoontang 200 mm VDE recht 121265	1	21,50	21,50
IRONSIDE zijsnijtang 160 mm VDE 121268	1	21,50	21,50
IRONSIDE waterpomptang 240 mm 121388	2	18,85	37,70
IRONSIDE staalborstel 2-rij 139001	1	0,85	0,85
C.GOLD drieh. Schrapper 92004 60 mm 2112009	1	5,20	5,20
C.PRO schrapper profiel model 2354021	1	5,00	5,00
Kitspatels - set van 4	2	11,58	23,16
COAST inspectielamp G20 36 LM zwart, incl. batterijen 2x AAA	1	15,75	15,75
Lijmspatel kunststof blauw smal	2	0,49	0,98
Multispray WD-40 smart strauw 450 ML	1	8,75	8,75
IRONSIDE moniertang 280 mm 121197	1	12,70	12,70
BAHCO zaagvijl 186-06 driekant 150 mm ergo	1	9,15	9,15
BAHCO blokvijl 100-08 200 mm bastard ergo m/hecht	1	10,80	10,80
PRO-ONE kitpistool MK5-SKELET	1	25,90	25,90
DELMA deurlifter mini 120 kg	1	49,50	49,50
STANLEY drevel 0,98 mm 058111	2	5,30	10,60
Radiator ontluuchtingsleutel metaal 42.3976 1584354	2	0,60	1,20
IRONSIDE inbusset bal 9 -delig 114008 met houder	2	12,05	24,10
IRONSIDE priem 6,0 x 100 mm 136113 punt rond	5	3,55	7,10

Omschrijving (vervolg)	Aantal	Prijs	Totaal
IRONSIDE priem 6,0 x 100 mm 136114 punt vierkant	2	3,50	7,00
LYRA timmermanspotlood 333 ovaal 24 cm rood	1	1,25	6,25
LYRA markeerstift permanent fijn 3 st. 2 zwart / 1 rood	2	5,85	11,70
C.PRO schuurrol K80 115 mm 5 mtr 2351008 droog	1	5,55	5,55
C.PRO schuurrol K120 115 mm 5 mtr 2351012 droog	1	5,55	5,55
C.PRO schuurrol K180 115 mm 5 mtr 2351018 droog	1	5,55	5,55
Totaal gereedschap algemeen			575,94

GEREEDSCHAPSLIJST AANVULLING

(prijzen onder voorbehoud, mei 2023)

Omschrijving	Aantal	Prijs	Totaal
Op advies van Hoofdklusser nog aan te vullen met:			
Plamuurmes (set van 3)	1	8,83	8,83
BAHCO minikoevoet (toolstation)	1	18,15	18,15
BAHCO 320 metaalzaagbeugel 504 cm	1	16,84	16,84
STANLEY afbreekmes	1	19,54	19,54
Reservemesjes STANLEY afbreekmes	1	3,99	3,99
Duurzame oplaadbare zaklamp	1	17,48	17,48
Stoffer en blik	1	5,00	5,00
Huishoudschaar	1	8,99	8,99
Steenboortjes (bij boormachine)	10	19,99	19,99
IJzerboortjes (bij boormachine)	10	27,36	27,36
Houtboortjes (bij boormachine)	10	19,99	19,99
Reservezaagjes (bij decoupeerzaag)	10	14,99	14,99
Nietjes bij Tacker/Nietpistool (1000 st.)	1	25,00	25,00
Verstekblok	1	17,50	17,50
Radiatorborstel	1	5,99	5,99
Trapje voor klussen (Toolstation)	1	37,60	37,60
Aantal soorten bitjes voor het schroeven	1	15,31	15,31
Schroevenbak Milwaukee	1	59,99	59,99
Totaal gereedschap algemeen			342,54

BIJLAGE 12

APPARATUURLIJST

Omschrijving	Aantal	Prijs	Totaal
MILWAUKEE gereedschap			
MILWAUKEE M18 Fuel tm nietmachine 2-modus M18 FNCS18GS-0X in koffer	1	412,03	412,03
MILWAUKEE 12V accu subcompacte slijpmachine body M12 FCOT-0 fuel	1	166,51	166,51
MILWAUKEE 12V NRG-602 M12 tm NRG Pack - 2x accu 12 V 6.0 Ah + C12C lader	1	149,14	149,14
MILWAUKEE 12V accu subcompacte slagboormachine M12 BPD-402C	1	2,70	2,70
2x accu 12V 4.0 Ah + C12C lader	1	175,98	175,98
MILWAUKEE 12 V accu subcompacte multitool M12 C12 MT-402B	1	4,65	4,65
2x accu 12V 4.0 AH + C12C lader	1	262,03	262,03
MILWAUKEE 12V accu subcompacte decoupeerzaagmachine M12 JS-402B	1	3,60	3,60
2x accu 12V 4.0 AH + C12C lader	1	289,66	289,66
MILWAUKEE accu/lader M18NRG-502 18V 2x 5,0AH	1	242,21	242,21
Totaal MILWAUKEE gereedschap			1.697,56

BIJLAGE 13

MATERIAALLIJST STARTPAKKET

Omschrijving	Aantal	Prijs	Totaal
TOCHT			
ELLEN inbouwprofiel AIB-4G 300 cm aluminium	5	3,95	19,75
ELLEN tochtstrip ARIP+ 230 cm aluminium	5	9,95	49,75
ELLEN dorpelstrip ADS-B 100 cm aluminium robuust	5	9,55	47,75
ELLEN dorpelstrip PDS 100 cm kunststof wit basic	5	4,70	23,50
ELLEN tochtschroef 2,5 x 16 mm 55 st verzinkt	2	1,05	2,10
ELLEN tochtstripnagel 1,6 x 25 mm 55 st. vernikkeld	2	0,80	1,60
ELLEN tochtband K 9x3 mm wit 7,5 m zelfklevend	2	5,25	10,50
ELLEN tochtband K 9x3 mm zwart 7,5 m zelfklevend	2	5,25	10,50
ELLEN tochtband P 8x5 mm wit 7,5 m zelfklevend	2	5,95	11,90
ELLEN tochtband P 8x5 mm zwart 7,5 m zelfklevend	2	6,20	11,90
ELLEN tochtband D 8x6 mm wit 7,5 m zelfklevend	2	6,20	12,40
ELLEN tochtband D 8x6 mm zwart 7,5 m zelfklevend	2	6,30	12,60
ELLEN brievenbus tochtafsluiter wit	5	5,25	26,25
ELLEN slijtdorpel ARP-5 100 cm aluminium dorpel dicht	3	7,15	21,45
ELLEN slijtdorpel ANB-7N 100 cm aluminium dorpel dicht	3	8,20	24,60
ELLEN slijtdorpel ANB-6 100 cm aluminium	3	5,60	16,80
ELLEN slijtdorpel ANB-7 100 cm aluminium	3	7,25	21,75
PRO-ONE Spaanplaatschr PK T20 4,0 x 25/18 kuipje 200 st M/BIT RVS A2	1	7,95	7,95
ELLEN dorpelstrip DBS 100 cm aluminium onzichtbaar	3	6,55	19,65
Q-LON kader 3121 zwart zelfklevend 25 meter	1	38,94	38,94
Q-LON kader 3121 zwart zelfklevend 7 meter	1	14,93	14,93
PRO-ONE silicone-no kit transp 310 ml	1	5,85	5,85
PRO-ONE silicone-no kit wit 310 ml	1	5,85	5,85
PRO-ONE silicone-no kit grijs 310 ml	1	5,85	5,85
PRO-ONE acryl-W wit 310 ml	1	2,15	2,15
ZWALUW acryl-W grijs 310 ml	1	2,15	2,15
ZWALUW acryl-W zwart 310 ml	1	2,15	2,15
CLIMAFLEX buisisolatie XT 15x13 mm 2 mtr	1	4,45	4,45
Totale kosten tochtmaterialen			€ 435,02

MATERIAALLIJST VERVOLG

Omschrijving	Aantal	Prijs	Totaal
VERWARMING			
PLINTROOSTER ALU 400 x 80 mm F1 geanodiseerd	4	6,97	27,88
PLINTROOSTER ALU 600 x 80 mm F1 geanodiseerd	4	7,58	30,32
PLINTROOSTER ALU 600 x 80 mm wit	4	8,46	33,84
PLINTROOSTER ALU 1000 x 80 mm F1 geanodiseerd	4	18,06	72,24
PLINTROOSTER ALU 1000 x 80 mm wit	4	22,09	88,36
RADIATORFOLIE 40 cm (25 mtr)	1	24,77	24,77
RADIATORFOLIE 50 cm (25 mtr)	1	30,97	30,97
RADIATORFOLIE 60 cm (25 mtr)	1	37,17	37,17
COMPACT aluminiumtape SA 50 mm 45 mtr	2	12,30	24,60
BLOKMAGNETEN vernikkeld (20 stuks)	2	6,01	12,02
Totale kosten verwarmingsmaterialen			€ 382,17
VERLICHTING			
PHILIPS led lamp bulb corepro 7-60W 827 E27 A60 ND CL	4	4,93	19,72
PHILIPS led lamp bulb M.value 3,4-40W E27 A60 927 FR dimbaar extra warm wit	4	5,57	22,28
PHILIPS led lamp corepro nr 5.5 40W 827 E27 A60 warm wit	4	2,32	9,28
LUSTER led lamp corepro ND 4.3-40W E27 P45 helder glas	4	4,00	16,00
LUSTER led lamp corepro ND 4.3-40W E27 P45 mat glas	4	4,00	16,00
PHILIPS led kogellamp corepro 3,4-40W 927 E14 P45 dimbaar CL extra warm wit	4	5,08	20,32
PHILIPS led kogellamp corepro 5-40W E14 P45 827 FR ND extra warm wit	4	2,85	11,40
LUSTER led lamp corepro ND 4.3-40W E14 P45 helder glas	4	4,00	16,00
LUSTER led lamp corepro ND 4.3-40W E14 P45 mat glas	4	4,00	16,00
PHILIPS led spot GU10 corepro 2,7-25W 827 36D ND extra warm wit	4	4,28	17,12
PHILIPS led capsule corepro 1,8-20W G4 827 ND extra warm wit	4	5,52	22,08
PHILIPS led capsule corepro 2,7-28W 827 G4	4	8,24	32,96
PHILIPS led capsule mv corepro 4-40W gg 827 dimbaar extra warm wit	4	9,57	38,28
Totale kosten verlichtingsmaterialen			€ 257,44
TOTALE KOSTEN TOCHT, VERWARMING EN VERLICHTING			€ 1.074,63

BIJLAGE 14

WERKKLEDINGLIJST

Omschrijving	Art.nr.	Merk	Prijs
Polo's met logo	18383-961	MASCOT poloshirt premium performance	32,26
Trui	18603-316	MASCOT fleecetrui met rits	53,51
Jas met logo	12102-149	MASCOT soft shell jas winddicht, ademend en waterafstotend	89,21
Werkbroek met kniezakken	17179-311	CORDURA ultimate stretch lichtgewicht	79,00
Paar werkschoenen	MM334548	HIMALAYA D MM334548	84,79
Totaalprijs kledingset			€ 403,29

BIJLAGE 15

OVERIGE BENODIGDHEDEN/ MEETAPPARATUUR

Omschrijving	Aantal	Prijs	Totaal
Overige benodigheden / meetapparatuur			
Elektrische bakfiets, Babboe Pro		4.476,00	27,88
Infraroodcamera, Testo 868s	0560 8684	1.299,00	30,32
CO2-sonde, incl. temperatuur- en vochtsensor	0632 1552	479,00	33,84
Vleugelrad-sonde (Ø 100 mm) incl. temperatuursensor	0635 9432	409,00	72,24
Trechterset debietbepaling voor volume stroommeting	0563 4170	199,00	88,36
Klimaat-meetinstrument, Testo 440 multifunctioneel meetinstrument	0560 4401	299,00	24,77
CO Sonde, koolmonoxide detectie	0632 1272	333,00	30,97
Combikoffer, Testo 440	0516 4401	68,00	37,17
Totaal overig gereedschap			€ 7.562,00

BIJLAGE 16

KOSTENOVERZICHT PER KLUSTEAM

Kostenoverzicht	Aantal	Kosten
Medewerkers		
Projectleider (optioneel)	0,5 fte	37.000
Hoofdklusser	1 fte	50.000
Coördinator (o.a. werving, planning, administratie)	0,5 fte	22.500
Subtotaal		109.500
Leerwerktraject		
Klussers/leerlingen (minimumloon)	2 fte	20.000
Vrijwilligers (vrijwilligersvergoeding, bijv. 5 vrijwilligers x 16 uren pw, max. € 1.900 pj.)	5	9.500
Begeleiding in-, door- en uitstroom	0,4 fte	10.000
Subtotaal		39.500
Isolatiematerialen		
Isolatieproducten (ca. € 120 per woning)	200	24.000
Subtotaal		24.000
Overige kosten		
Locatieruimte (kantoor/magazijn/spullen)	1	1.000
Elektrische bakfiets	1	5.416
Werkkledingset met logo, incl. werkschoenen	8	3.224
Gereedschap + apparatuur	1	4.403
Infraroodcamera	1	1.299
Sleutels voor waterzijdig inregelen (optioneel)	1	300
Trainingen en workshops	1	1.000
Subtotaal		17.717
Totale kosten Energieklussendienst (1 team)		€ 189.642

BIJLAGE 17

CHECKLIST OPNAME

Checklist opname			
Datum opname:			
Datum uitvoering:			
Datum volledig afgerond:			
Naam bewoner:			
Adres bewoner:			
Telefoonnummer bewoner:			
Naam Klusser:			
Schatting energieverbruik	2021	2022	2023
Gas:			
Electra:			
Wat zijn de belangrijkste energieproblemen?			
Wie is de eigenaar van de woning ?			Woonbedrijf / Particulier
Centrale verwarming			
Bouwjaar:			CV merk en type
Datum laatste onderhoud:			Bijvullen ja / nee
Druk ___ bar			
Aantal radiatoren:			
Opmerkingen:			
Woning			
Vrijstaand, geschakeld, tussen-/eindwoning, flat:			
Bouwjaar:			
Spouw isolatie: ja / nee			
Glas: enkel / 1e generatie dubbel / dubbelglas			
Dak isolatie: ja / nee			
Vloer isolatie: ja / nee			
Overige warmtebronnen: ja / nee			
Zo ja, welke:			
Brand / CO2 melders	Aantal	x	en waar

Vertrek	Vervangen	Opmerkingen
Voordeur	Lamp ja / nee Soort:	
	Briefplaat ja / nee Kleur: Zwart of Wit	
	Tochtstrip: ja / nee Type:	
	Ramen ja / nee Afmeting: L x H (binnenmaat)	
Gang	Kaderprofiel: ja / nee Type:	
	Lamp ja / nee Soort:	
Woonkamer	Radiator ja / nee Afmeting: L x H Type:	
	Tochtstrip: ja / nee Type:	
	Lampen ja / nee Aantal en soort:	
	Radiator ja / nee Afmeting: L x H Type:	
Keuken	Radiator ja / nee Afmeting: L x H Type:	
	Tochtstrip binnendeur: ja / nee Type:	
	Tochtstrip buitendeur: ja / nee Type:	
	Ramen ja / nee Afmeting: L x H (binnenmaat)	
	Ventilatioerooster: ja / nee	
	Lampen ja / nee Aantal en soort:	
	Radiator ja / nee Afmeting: L x H Type:	
	Tochtstrip binnendeur: ja / nee Type:	
WC	Tochtstrip buitendeur: ja / nee Type:	
	Kaderprofiel: ja / nee Type:	
	Ventilatioerooster: ja / nee	
	Lamp ja / nee Aantal en soort:	
Badkamer	Radiator ja / nee Afmeting: L x H Type:	
	Ventilatioerooster: ja / nee	
	Raam ja / nee Afmeting: L x H Type:	
	Lamp ja / nee Aantal en soort:	
Slaapkamer 1	Radiator ja / nee Afmeting: L x H Type:	
	Tochtstrip binnendeur: ja / nee Type:	
	Ramen ja / nee Afmeting: L x H (binnenmaat)	
	Ventilatioerooster: ja / nee	
	Lamp ja / nee Aantal en soort:	
Slaapkamer 2	Radiator ja / nee Afmeting: L x H Type:	
	Tochtstrip binnendeur: ja / nee Type:	
	Ramen ja / nee Afmeting: L x H (binnenmaat)	
	Ventilatioerooster: ja / nee	
Slaapkamer 3	Lamp ja / nee Aantal en soort:	
	Radiator ja / nee Afmeting: L x H Type:	
	Tochtstrip binnendeur: ja / nee Type:	
	Ramen ja / nee Afmeting: L x H (binnenmaat)	
Slaapkamer 4	Ventilatioerooster: ja / nee	
	Lamp ja / nee Aantal en soort:	
	Radiator ja / nee Afmeting: L x H Type:	
	Tochtstrip binnendeur: ja / nee Type:	
Zolder	Ramen ja / nee Afmeting: L x H (binnenmaat)	
	Ventilatioerooster: ja / nee	
	Lamp ja / nee Aantal en soort:	
Kast 1	Tochtstrip binnendeur: ja / nee Type:	
	Ventilatioerooster: ja / nee	
	Lamp ja / nee Aantal en soort:	
Bijzonderheden Opmerkingen	Tochtstrip binnendeur: ja / nee Type:	
	Ventilatioerooster: ja / nee	

BIJLAGE 18

MODEL UITGANGSPUNTEN ORGANISERENDE PARTIJ

